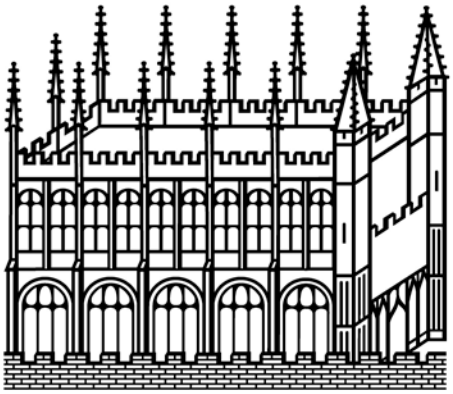

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

8°
Y. 236.
B.S.

SERMONES
C. HUGENII
DE
VITA
PROPRIA.

CONSTANTINI HUGENII

DE

VITA PROPRIA

SERMONUM INTER LIBEROS

LIBRI DUO.

PRIMUM EDIDIT ET ANNOTATIONE ILLUSTRAVIT

PETRUS HOFMAN PEERLKAMP,

Gijmnaſii Harlemenſis Rector.

BELGICIS VERSIBUS ADUMBRAVIT

ADRIANUS LOOSJES P.F.

HARLEMI

APUD A. LOOSJES PF.

MDCCCXVII.

BIBLIOTHECA·BODLEIANA·

GULIELMO

BELGARUM

REGI.

Si vacat a magnis paulum ſecedere curis,
Quas tibi dant populi res, Gulielme, tui!
Suſcipe, pacato, quo ſuſcipis omnia, vultu,
Mentis dona piae nec ſimulantis opus,

Haec etiam Hugeniae monumenta ſenilia Muſae.
Sunt ab Arauſiaca non aliena domo.
Hic fidei exemplum mater Colinaea legetur,
Per ſcelus illa ſuis bis ſpoliata viris.
Mauritium invenies, belli qui fulmen Iberi,
Vindictam patriae ſumſit ab hoſte necis.
Oppidaque Henricum capientem ultricibus armis,
Moribus ut cives et bonitate ſuos.
Occurrent varia bini virtute Wilhelmi,
Geſtaque Nasſavia ſceptra Britanna manu.
Principibus placuiſſe tribus Zulichemus, et illos
Hollanda potuit demeruiſſe fide.

Pa-

Pace ſinu ducis et media vivebat in aula,
Spargens Cecropio ſeria docta ſale.
At ſi bella ducem et rabies Hiſpana vocarent,
Caſtra etiam et lituos qui ſequeretur erat.
O quoties lentum doluit ſua villa morari,
Et procul Hagano poſſe manere ſolo:
Ille peregrinis dum late errabat in oris,
Anglìa ſive tuis, Gallia ſive tuis!
Auſoniisque, et quas longa est mora dicere, nam quae
Hugenio tellus non adeunda fuit?
Stella ſibi interea ſola cum prole relicta,
Moerebat triſtes tardius ire dies.

Sed patriae proävisque tuis dabat omnia, amicis
Multa, ſuae domui pauca, ſibique nihil.
Hugenios utinam in fidis, Gulielme, Batavis
Invenias multos tuque genusque tuum!
Sic, niſi te ſalvo, nunquam res noſtra vigebit,
Nec, niſi Nasſavia ſtirpe cadente, cadet.

P. H. Peerlkamp.

L E C T O R I.

Stirpis Hugenianae propinquos, in quibus Schonkium, virum gravisſimum, non latebat quidem, Conſtantinum Zulichemium, equitem, de vita ſua ſcripſisſe ſermones, ſuis ab eo liberis dedicatos; ſed an etiam exſtarent, aut ubi haererent, id vero omnes pariter ignorabant. Tandem fortuna quaedam inopinata Schonkio libellum objecit, et, quem quovis ſibi pretio comparandum mandaverat, nactus est exiguo. Miſit opuſculum viris doctis, in collegium adſcitis, quod, Amſtelodami regia auctoritate inſtitutum, artes ad humanitatem pertinentes egregie tuetur. Quorum quum ſermonibus celebraretur, ſumma me et amicum meum Abrahamum Vrieſium legendi cupido incesſit. Hic non aegre impetravit per fratrem Hieronymum, et vix

perlegit, quum me hortatur, ut, Schonkio non nolente, nec invitis collegii ſupra dicti ſociis, in lucem emitterem. Quod quum agitaremus, ecce Loosjeſius, novi per nos certior factus, tanta ille flagrat cupiditate de re literarum bene merendi, quam adeo quaſi ſuam gerit, Loosjeſius igitur libellum a Schonkio petit, ſuumque de eo conſilium aperit. Schonkius, qua est liberalitate, petenti MSS. copiam fecit, integrum relinquens faciendi de eo quod videretur. Loosjeſius multorum hominum cenſebat intereſſe, hoc Hollandi monumentum, variis magnisque virtutibus praeclari, non diutius intra domeſticos parietes contineri, ſed loco poni celebriore, unde ſua ſibi quisque jucunda et utilia caperet; eaque quo ad plures pertinerent, ipſe totum carmen Belgice adumbravit, mihi curam Latinae editionis commendavit; quam quare ſuſciperem, aliis licet negotiis diſtrictus, non unam cauſam mihi habere videbar. Nam ea est opuſculi ratio, ut in omnium adſpectum proferri mereatur, et mentem ac ſenſus tam obſcure ſaepe expreſſit auctor, ut etiam attente legentibus non ſtatim in oculos incurrant. Mihi certe accidit, et aliis forte accidet. Itaque meas hic partes duplicis praecipue generis eſſe judicavi; primum ut, quae Hugenius ſcripſit, ea ſine errore, ſi tamen fieri poſſet, per typos imprimenda curarem, deinde loca difficiliora illuſtrarem.

Il-

Illud quidem facile fuit factu. Nam manus illius, etiam in ultima ſenectute, adeo fuit aequabilis et elegans, ut nihil fere ſupra. Fuere propterea qui dubitarent, an haec ipſius eſſet Hugenii. Sed nondum editae ejusdem epiſtolae, eundem omnino literarum ductum et ordinem prae ſe ferentes, omnem dubitationem tollunt.

Quibus placere video, hominis manum ſaepe ingenio formari, his Hugenius illuſtre ſententiae affirmandae praebet exemplum. Qualis manus, tale ingenium. Nam, qui eum uſu cognitum habuerunt, uno ore conſentiunt, nihil in omni vita fuiſſe aequabilius nihil elegantius. — Sed alterae partes, quas mihi me ſumſiſſe dixi, paulo fuerunt difficiliores. Conſtat enim inter omnes, quorum de his rebus est judicium, dictionem Hugenii ligatam, ſive ea Belgice ſive Latine utatur, eſſe ſubobſcuram, et carmina in univerſum ſententioſa, et arguta; nec, quod Phaedrus de ſuis fabulis ait, ea ſemper ſunt, quae videntur. Decipit frons prima multos, rara mens intelligit quod interiore condidit cura angulo. De Belgicis dicere hic alienum ſit, (et fecerunt viri doctrinae laude excellentes (*) Vrieſius et Koop-

(*) *Ille in hiſtoria, ſive ut ipſe modeſtius inſcripſit, in ſpecimine hiſtoriae Poëſios Belgicae, opere egregio, Amſtel.* MDCCCX. — *Hic Exercit. Literar. Belgic.* an. 1809. *orationem inſeruit elegantem de Hugenio poëta.*

Koopmanſius,) de Latinis non item. — Aetas adoleſcentis in ea incidit tempora, quibus Romana poëſis a civibus noſtris ſummo ſtudio parique felicitate colebatur. Sed ſtudio multos aequavit, felicitate non aequavit. Quae quominus illi contingeret, non natura fuit impeditus, nam habuit eam, in quocunque genere vellet elaborare, maxime fautricem, ſed negotiis et veterum quadam imitatione, quam neſcio fere quomodo appellem, ſed non erravero certe, ſi multum diverſam ab Heinſiana, Grotiana, Franciana, Broukhuſiana aliorumque dixerim. Hi optimos enim ſibi poëtas et unum prae reliquis, eumque tamen diverſum pro diverſo carminum genere, ad imitandum proponebant. Ille omnes ſine diſcrimine. In umbra hi fere atque otio, lente feſtinantes et ſua ſaepe corrigentes, ſcribebant. Ille, quae in aula in caſtris in itinere aut aliis in locis aliud agenti in mentem veniebant, vel involabant potius, ſubito in chartam conjiciebat, parum ſollicitus de colore illo vere Romano, quem nemo nanciscatur, niſi qui tamquam in ſole, in veterum ſcriptis multum diuque verſetur et quaſi habitet; neque ſic tamen juſtam negligat meditationem. Et dicat quod quis velit, equidem nemini adoleſcentum noſtrorum, ſi qui natura ad haec ſtudia ferantur, auctor ſim, ut laudem ſibi iſta celeritate quaerant. Quod enim Apelles cuidam reſpondiſſe dicitur, qui picturam ei oſten-

oſtendens, gloriabatur ſe brevisſimo hanc tempore confeciſſe „ at hoc quidem non opus erat ut me monuiſſes" idem illud ego de plerisque ſubito effuſis carminibus uſurpare non vereor. Quid? quod iſta conſuetudo in naturam abire videtur? Abiit certe Hugenio. Nam, quos edidi, ſermones ejusdem omnino ſunt fili, cujus momenta Deſultoria. Regnat in omnibus et ſingulis tale dicendi genus, quale in aureae aetatis ſcriptis fruſtra quaeras. Accedit quod, quum Epigrammatis unice fere delectaretur, et multa ei acumina fertilitas ingenii ſuggereret, alia etiam longius arceſſeret, et frequentia ita obrueret, ut alterum alterius vim minuat. Duplices praeterea verborum ſignificationes et luſus anxie captabat, ita ut ſe in momentis Deſultoriis, judice etiam Morhofio, affectatum et frigidiorem non ſemel praebeat. Non ſum ego illorum, quos Barlaeus abeſſe jubet a Momentis, qui vitilitigatores et minutiarum anxii ſectatores ob voculae ſitum aut accentum frontem corrugant et fluctus in ſimpulo excitant, *ſed hoc mihi vere affirmare videor, Hugenium non cum eſſe ex recentioribus poëtam, qui primum locum tueri poſſit. Nec me latet quantis eum laudibus extulerint Heinſii, Francius, Broukhuſius, qui Muſaeum etiam in campis Elyſiis facit indignantem, non ſummos ſibi honores ab Hugenio creptos, ſed hoc uno funere novem Pierides fuiſſe elatas.*

Acu-

Acutius, mehercle, quam verius. Sed neſcio quomodo in hoc etiam laudis genere, quum duo faciunt idem, non faciunt idem. Ut enim virtus in pulchro corpore eſſe videtur pulchrior, ita, quo quis honoribus est amplior, hoc ſaepe ingenii illius monumenta habentur illuſtriora. Sed ſatis quidem de Hugenio poëta, quem primo loco excidentem, iniqui ſint, qui ſecundo ſtare non ferant. Meretur illud cum ob Momenta tum ſermones, (quamquam in tali carmine, ut in familiari ſermone, major licentia ſolet permitti) quibus quod ab elegantia et ſuavitate interdum deëst, abunde ſuppletur gravitate rerum. — Nam is fuit Hugenius qui a nobis praecipue Hollandis accuratius cognoſci mereatur, quam vulgo adhuc cognovimus ex ſcriptoribus a Saxio in Onomaſtico laudatis, ex quibus porro alii noſtro ſermone vitam illius compoſuerunt. Sed quis nobis imaginem vitae Hugenianae melius depingat ipſo Hugenio? Agebat, hanc ſcribens, tertium et octogeſimum annum. Eo autem aetatis provecti homines, rerum anteäctarum memoriam repetentes, integrum plerumque de nobis ipſi ferimus judicium. Neque vero omnibus, ſed ſuis de ſe liberis narravit. Sed utroque veritatis argumento majus est ſimplex ingenium et fides Hollanda, ut nec ſuas eum virtutes memorare, nec vitia ſilere puderet. Talis fuit in ſe nec minus in alios. Nam quod D'Eſtra-

de-

deſius ſcribit hominem eum fuiſſe vere Gallum, id ego cujusmodi ſit non intelligo. Quod ſi hoc nomine morum quandam intellexerit elegantiam, qua ſui cives prae reliquis nationibus florere ſibi ſemper viſi ſunt, fecit amice et Gallice, ac magnum ſane honorem habuit Hollando; ſed major est illi honos, quod iſtam morum elegantiam ſumma fide, integritate et conſtantia ornavit. — Sed haec quidem clarius ex ipſis patebunt ſermonibus. — Si qui ſint qui indignum arbitrentur, nos fecisſe, quod, ne fieret, quaſi teſtamento cavisſe ſenex videtur, his unum hoc reſpondeo, eam ad nos non pertinere voluntatem, nec ad quos pertineat, ſuperesſe. Gens enim Hugeniana, quod certis mihi auctoribus conſtat, cum Suſanna Louiſa Hugenia, ultima nominis haerede, uxore Waſſenaari Raiveni, est exſtincta. Diem illa obiit ſupremum Hagae anno ſaeculi recens elapſi quinto et octogeſimo, nullis relictis liberis. De annotatione mea nihil est quod moneam, judicium ſit penes lectorem. Quod ſi per me ſtetisſet, conjunctam cum ſermonibus edidisſem. Sed Schonkius ſpem nobis fecit magnae chartarum copiae, nuper adeo inventarum omniumque fere manus Hugenianae. Quibus quanta lux huic opuſculo poſſit affundi facile est ad conjiciendum; quod quum Loosjeſii res ferrent ut ante finem hujus anni ederetur, ego ſatius duxi et meam annotationem mecum re-

retinere, quoad promiſſis a Schonkio ſubſidiis magis commendetur. Quod brevi futurum, valde ſpero. — Harlemi Prid. Kal. Octobr. MDCCCXVII.

*

CON-

CONSTANTINI HUGENII

DE VITA PROPRIA

SERMONUM INTER LIBEROS

LIBRI DUO.

POSTERITATI MEAE MASCULAE.

Scripſit Plinius, Virgilium hortorum dotes fugisſe, quaſi rerum humilitate deterritum. L. 14. *Praef.* *Id ego cuiusmodi ſit parum intelligo. Quid enim? qui rem omnem agrestem, ipſam Bucolicam, et quae ad illam vilisſima quaeque pertinent, nec timuit nec dedignatus est heroïco carmine minutim proſequi, illi graue fuerit operae nonnihil ponere in illis terrae ſummis ornamentis, de quibus ipſa Veritas edixit,* οὐδὲ Σολομὼν ὡς ἓν τούτων; *ſi quis tamen Plinii illud ſiue judicium, ſiue obſcuram traditionem non aspernatur, quid ille, obſecro, de me ſenſurus est prae minimo veterum nullius pretii poëtastro, qui aggreſſus ſim rem rerum omnium vilisſimam, me ipſum, et huius inhonorae vitae historiolam heroïco, ſi dis placet, metro digerere, cothurno nimirum exaltare quae nec ſocco digna ſint? At me certe ſollicitum ista res non habet, ut qui haec non luci publicae destinarim, ſed ſolis vobis, et parieti*

domeſtico includenda luſerim; proinde ut hic nihil juris habeat eruditum vulgus; cuius alioqui dentem quantopere pertimescendum habeam meae conſcius mihi ἀξυνεσίας, non ignoro. Vos itaque ſolos hic alloquor; atque a ſolis postulo, ut ſi me repentem paſſim, et non usquam pro majestate carminis aſſurgentem reperitis, benignos vos cenſores detis non jam ſenili Muſae, ſed, ut hac tanta aetate, decrepitae, cui porro cum humilitate rei quantopere conflictandum fuerit, facile aeſtimabitis; quo item plus est cauſae cur tum quoque ignoſcatis, ſi qua in tenui re Majores pennas nido extendisſe videbor. *Quidquid huius erit, amate manum amantisſimi parentis, atque, ut in ipſo item carmine monui, vobis unice vindicate opusculum, cuius ad vos ſolos ratio et argumentum ſpectat.*

Hor.

Scribo Hagae, currente
tertio post octuageſimum
aetatis anno.

CON-

CONSTANTINI HUGENII

DE VITA PROPRIA

SERMONUM INTER LIBEROS

LIBER PRIMUS.

Quod fuerim terrae pondus, quam vivere, quam non
Vivere dignus eram, verſu memorare Latino
Fert animus, longumque metris includere vitae
Curriculum, heroa de non heroë, poëſi.
Barbarus ille mihi fermo est, ego barbarus illi;
Et poteram me Belga meis exponere Belgis
Aptius, et quali non infeliciter aiunt
Oblectaſſe manu et calamo popularibus orbem,
His quoque non grandis pretii committere chartis
Historiam, Batavisque loqui vernaculus autor.

Sed libet et vitam et vires expendere eodem
Carmine. Si labor, quam quis fortasse negabit,
Ipse sibi veniam dabit octogesimus uno
Auctior atque uno, qui mox effluxerit, annus.
Este procul, Pindi non nunc mea Numina, Apollo
Delie, ridiculi fontes, et inepta caballi
Ungula. Nil mihi cum larvis: melioribus uti
Auspiciis operaque monet maturior aetas,
Et, quam scripturio, vitae prope terminus, et res
Seria, mendacique procul, si quae altera, fuco.
Une deus, trinum Numen, tibi supplico soli,
Te precor hanc ipsam, quam me detexere telam
Passus es, hoc iterum calamo patiare retexi.

Natalis Annus CIↃIↃXCVI. Quinquagenari nondum patris altera proles
Mascula, cum sexto jam nonagesimus anno
Amplior ad finem saecli properaret Erasmi,
Et Caroli invicti, et Gulielmi caede nefanda
Erepti patriae Delphis paulo ante Batavis,
Dies 4 Sept. Locus. Septembreis juxta nonas novus incola mundi
Hagae nascebar. Nisi dicere sufficit, Hagae,

In-

Infinita dabo, quae nulli encomia, nulli
Jure dari conſtat de magnis urbibus urbi,
Hagae, ubi nec veterum cui vatum laude Secundus
Coeperat, heu curtae nimium, primordia vitae.
Patrem habui, matremque puer, quos dicere pergam 35. Parentes.
Non ignobilium natos de ſtirpe parentum,
Qua virtute, ſciunt, quibus est modo relliqua mecum
Vita ſuperſtitibus; ſciuit Respublica, ab ortu,
Testibus Auriacis, opera patris uſa ministri.
Anniculum letho jam nunc custodia caeli 40. Infantiae periculum.
Eripuit, properansque pater, qui forte per arctos
Ferri cancellos, quibus obſepire caminos
Mos matrum est, caput infertum, quod adurere flamma
Coeperat, evulſit, fratris non voce diſerta,
Sed muto monitus nutu lachrimisque puelli. 45.
Fandi paene potens coepi praecenta biennis Cantillatio.
Carmina cantillare; et erant, hoc omine qui me
Muſarum fieri ſperarent posſe clientem.
Firmavit res ipſa fidem: quinquennis in omni
Concentu primus vel eram, καὶ ἔξοχος ἄλλων, 50. Cantio muſica.

Vel quia tum puero plaudentibus esse videbar.

Barbitus. Barbitus accesit, cuius me saepe peritum
Paucarum hebdomadum audivi fecisse laborem.

Lingua Gallica sub Brouarto. Gallicus hinc sermo est, anni, praeëunte Brouarto,
Imbititus spacio, ut quasi jam vernaculus esset.
Sic et ab unguiculis quavis (nisi cura parentum
Deficiat) sese sinit ima infantia duci.
Quippe ego, si mihi quid praeter mediocris honorem
Ingenii adscribam, merear vaesanus haberi.

Cithara. Septennem citharae totum impendisse biennî
Tempus adhuc doleo. Quid enim? quae prima necesse est
Tirones elementa manuductore doceri,
Qua mercede iuvat toties totiesque molesto
Jamque supervacuo sub praeceptore recudi?
Sufficit una eademque pares ad regula motus.
Exerce digitos dudum sua munera doctos;
Invenient agiles ipsi, monstrante papyro,
Quos quibus imponas fidibus, quas pollice dextro
Percutias, habitu sensim studioque magistris.

Studia Latina. His adolescentem nugis maiora doceri

Com-

Commonuit properans decurrere ſeptimus annus.
Tempus erat Latii fines inviſere, et omnes,
Quas niſi Romano miſeri non diſcimus, artes
Eloquio comptas: quaſi nempe ſcientia rerum
Heic ubi nec nata eſt, Romae defoſſa lateret.
Nec ſaperet, niſi qui ſapiat virtute Latina.
Invaſit tamen illa lues, cruciatque premitque
Dura juventutem ſub pondere ſuſpirantem.
Scilicet a primis vagitibus unus et alter
Suffecit, quibus infantem vernacula mater
Verbula, et his blande ſenſim garrire doceret:
Et vanus fuit iste labor: nihil hactenus actum est
Ut probus, ut fortis fiat puer, Italus eſſe
Cogitur, et linguae totum ſe tradere, cuius
Ipſa domi fontem male perdidit Itala tellus.
Et mos imperium est: huic ſeſe opponere quisquis
Imperio tentat, vano conamine frustra est.
Quid facias? ſi ſic rapidi ruat unda fluenti.
Certe aliqua excuſat ſapientem publicus error,
Nec feriunt mala communis convicia culpae.

Sub Joanne Dedelio.

Ergo jugum ſubii, et quo me de carcere, qua de
Compede non niſi longa dies exſoluere poſſet,
Dedelio praeceptori commisſus inivi.
Hoc duce, quid Muſam mihi declinare doceri
Poëſios clementa. Proficit? en ipſam nondum declino, nec omni
Declinaturus videor qua vixero vita.
Quippe rudis tiro et nondum tria ſana Latine
Jungere verba potens, coepi inſanire, pedesque
Metiri digitis et ineptum cudere carmen.
Quo furor hic tandem venae proruperit, ecce
Patria, quam nugis implebam ſaepe canoris,
Testis erit, multaeque nimis jactura papyri.
Nec tamen hisce dies totos inſumere, totas
Rhetorica. Nec ratio patiebatur male perdere noctes.
Pluris erat Cicero, pluris facundia ſaecli
Aurea, qua veterum tonuerunt ora Quiritum.
His bona paulatim conabar verba magistris
Effari, et patriae vitium detergere linguae.
Et jam rhetor eram, ſine lapſu paene, Latinus.
Innocuos defendebam, patronus egenti,

In-

Infenſus latrociniis, in crimina durus
Orator. Laudes etiam atque encomia large
Demonſtrativus, violasque et lilia plenis
Fundebam calathis, quoties cum Quinctiliano
Fronte nova vultum Proteus mutare jubebar,
Omnimodaque puer genium exercere palaeſtra.
Opportuna ſub ista ſcholae certamina venit — Logica.
Suppetias latum oranti, quae ſolvere nodos
Ars docet ingenii et verum ratione tueri:
Opportunus item qui tum novus advena Vorſti
Dogmata controverſurus poscebat agona — Et ſub Georgio Eglizemio.
Publicum Eglizemius, Scotiae famoſus athleta.
Trador huic ſub Dedelio ductore, virumque
Audio Ariſtotele gravidum, fortem atque ferocem.
Menſibus hanc aliquot cramben faxique voluti
Taedia perpeſſus, didici quae diſcere poſſit,
Qui ſeſe, Molinaee, tibi logicotate, ſoli
Dedat, et anteferat longis compendia tricis.
Jamque per abſtruſas rerum caelique ſolique — Philoſophia Phyſica.
Ducebar cauſas: quas ut de fonte Stagirae

Pu-

Purius haurirem, (nondum Carteſius auctor
Luce nova fucum vero detraxerat) alter
Lingua Graeca. Ecce labor ſudorque, novum maris aequor arandum;
Pro ſuperi! Latio non inclementius aequor.
Infima cogebar puer ad ſubſellia labi
Denuo, et in ſpinis animam cruciare Pelasgis.
Succesſit currente rota labor improbus; et jam
Etiam Poëſis. Graeculus audiri, neque et hoc ſine carmine, coepi;
Unde voluptati cedebant taedia; ut illa
Durat ad hanc ſummam non interrupta ſenectam.
Hisce novis quaſi munitus puer Icarus alis,
Altius evexi juvenilem tiro volatum.
Nec ſat erat veterum aligero peragraſſe Quiritum
Gesta, nec in verbis operam poſuiſſe Latinis;
Extera me Venus excivit; moviſtis Athenae
Atticae, et ut vestro totum me fervidus auro
Proluerem, ſuaſit lepor et facundia gentis.
Omnium armorum uſus. Interea ne de mediis neglectior horis
Hora ſine fructu ſine cultu lapſa periret,
Arma quoque et gladios et pugnae umbratilis artes

Ar-

Arripui. Nam ſolliciti prudentia patris
Haec fuit, ingenii ut vires formantur agendo,
Corpora non male natorum fas eſſe doceri
Ingenuos motus et cum ratione decoros,
Ut vel inutilium conſtet ratioque modusque;
Nempe mihi quorſum gladii, quo pulvere praegnans
Machina ſulphureo, niſi quem defenſio ferri
Innocuum, ſi ſic caſus ferat, exigat uſum.
Militiae nec votus eram, nec deditus; unis
A teneris accingebar ſub Apolline Muſis.
In patria tamen aſſiduis terraque marique
Fumanti bellis, et in hoſtem ſaepe ruenti,
Saepe repellenti infeſtum victricibus armis,
Arma quis ignoret? quis quos Mauritius ingens
Militiae ratione modos legesque Batavis
Praeſcripſit, civem tulerit neſcire Batavum?
Nec ſat erat peditem patriae formaſſe parenti. Equitatio.
Imponendus equo ſub praeceptore videbar,
Qui teneros artus obiter motusque ſitumque
Non inconcinnos blanda ratione doceret.

Non ut equum ſtudio ſtudiis melioribus (ut ſit,
Et male prudentum ſinit indulgentia patrum)
Muſarumque ſacris quicquam decedere poſſet;
Sed ne ridiculis, a conſuetudine prava,
Moribus imbutus, ſi quando occaſio ferret,
Ludibrio fierem paribus male tiro peritis.

Saltatio.

Par patrem ratio movit, qua ſcire venustum
In choreis variare pedem geſtusque docendum
Corporis egregios cuperet praeitore magistro.
Scilicet ad mores non haec inſania tantum
Non facit ingenuos; ſed amorem ludicra recti
Regula conciliat, et non fallentis honesti, et
Ordinis et juſti; et quantum concordia praeſtet
Confuſis ſine lege, docet. Quae gratia nempe
Conſona compoſite ſalientis ad organa, tale est
Quod ratio regit in rebus moderamen agendis.

Saltus, lucta.

Hos inter luſus porro ſaltuque levique,
Non nimis intenta, luctae vi membra docebar

Per glaciem curſus.

Exercere, nec hybernos neſcire Batavûm
Ferrato pede per glaciei ſtrata natatus,

Nec

Nec ſatis hoc itidem patri, praevertere curſu
Me veloce pares: motu ingenuo atque decoro
Juſſit agi, qua laude puer praeſtare ferebar.
Pluris erat longe, ſi me meliore natatu — Natatio.
Vectus aqua ſuſtentasſem: nec defuit ille — 195.
Tentatus mihi ſaepe labor, ſed ſemper inanis
Noluit hoc uno de me natura mereri:
Sive parum pulmone valens, ſeu viribus impar,
Spem patris hoc aeger ſtudio et mea vota fefelli:
Neſcio naufragus et ſummo in diſcrimine quot me — 200.
Eriperem letho ſtadiis vel pasſibus, at non
Sex totos lato bene ſufficerem Helleſponto,
Quando natatorem Seston Venus ipſa vocaret.
Deerat adhuc oculos informatura poëſi — Pictoria.
Germane cognata ſoror, pictura; videndi — 205.
Simpliciter quam, ſed proprie, quis dixerit artem,
Cuius inexpertos equidem vix cenſeo totos
Humanos homines; caecos pronuncio, caecos;
Nec caeli, maris aut terrae mage ſpectatores,
Quam quae demisſo paſcunt animalia vultu. — 210.

Quae

Quae cernunt male diſcernunt; dimenſio pulchrum
Quid faciat, quae, quid rerum proportio, qua ſe
Inſignem ſpecie faciat color, aut ſtatus, aut res.
Quis tabulae prope putris honor, qua laude vetustos
Artifices praeſtare novis res ipſa revincat,
Omnia ſunt illis tenebrae aut caligo; peritis,
Obvia, et hac ipſa qua lucet luce diei
Non obſcura magis. Non haec neſcire ſuopte
Exemplo poterat longe pater optimus, ipſe
Artis inexpertus; ſed quanti ſcire ſuorum
Cenſeret referre, pares quos inter honestosque
Et rerum non ignaros optabat amari.

Calami. Hondius hic primus dextram fratrisque meamque
Erudiit: non ille quidem nostratium Apelles
Praecipuus; ſed principiis tironibus aptus
Sic praelibandis, ut, qui maiora docerent,
Maiores ſua non rudibus praecepta magistri
Inſtillare levi pueris conamine poſſent.
Jamque manu non indocili quos Goltzius olim
Aere ſuo duraturos cum ſole labores

Ex-

Excudit, cretave nigra cretave rubenti,
Vel calamo promptus tam non male reddere coepi,
Ut, ſi forte patris juſſa, aut fortuna tuliſſet,
Huic operam dando, ſpretis majoribus, arti,
Crederer in modicis aliqua cum laude futurus.
Scilicet et minii ſtudium ſubtile quod est a — Miniatura.
Nomine, et exiguis jam non ignobile punctis,
Cuique ſuam tandem, non aerea, Pallas olivam
Commodat, aeternaque docet ſplendere juventa — Colore oleato.
Occiduos olim non longa aetate colores,
Conatus ſenſere meos, et forſan amicos
Inter adhuc ſuperant primi vestigia facti.
Haec inter complura, patri manifesta parerga, — Matheſis clam patre.
Una ſenem latuit fallax induſtria. Ne quid
Oti ſubriperem penſo tum nempe diurno,
Neu minus historiis Latiis Graecisque vacarem:
Noluerat me adſcititio indulgere labori.
Subripui tamen, et jucunda fraude fefelli.
Quique matheſeos a teneris inſederat ardor,
Expleui tacitus: fuit haec mihi charta, fritillus,

Et pila, et ingenuis a moribus alea discors.

Noctibus hic ipsis aliquid decidere juuit,

Extensaque die, quas somnus perderet horas

Applicuisse rei propero pede conficiendae.

Arithmetica sub Samuele Clotio.

Confeci: cum jam numeros abacumque logistae

(Quo sine vana geometriae documenta fuissent

Intempestivusque labor) mihi maximus olim

Tradiderat Clotius facili molimine, paucis

Ratio Mercatoria.

Hebdomadis: ut jam nec Mercatoria prorsus

Me fugeret ratio rationum, aut Amstelodami

Insatiabilis in libris mysteria Pluti.

Jamque adeo Euclidis commercia clandestina

Cum puero non sustinuit culpare parentum

Optimus; ut prope, quas pro spreto reddere grates

Mandato nollet, pensaret laude paterna,

Fallentemque magis, quam si non falsus, amaret.

Principis Ludovicae Coliniacae favor et benevolentia.

Hac aetate mihi quicquam si ducere laudi

Fas erat, illud erat certe, quod maxima mater

Henrici Colinea suo me amplexa favore est,

Tum puerum rerumque rudem se visere jussit

Sae-

Saepius, audiuit, pasſa est, conſtanter amauit,
Illa ſui ſexus dium decus, illa parentis
Gaspari (quem quis neſcit, cui Gallia lecta est,
Et regni pudor aeternus, laniena ſuorum?)
Filia, bis coniux, geminis orbata maritis,
Utrique infanda ſublato caede ſuperſtes.
Saepius, illa ſuo, dixi, de culmine tanto
Alloquiis contenta meis deſcenderit, illa!
Hei, quis ego, quid eram? niſi quod, quae tempore longo
Hugenium affectu patrem dilexerat, hujus
Non nihil haeredi voluit debere videri
Dedelium tandem, cujus quae ſcribo loquorque
Longis aſſiduis et amicis debeo curis,
Septennis labor abſoluit. Sibi redditus ille,
Quod non deſierat ſtudium protrudere nostris
Intentus, lauro inſignis promouit ad alti
Culminis, et quo nil dat patria majus, honorem
Praeſidis in Batavis merito nomenque decusque
Geſsit, et ad ſummae poſsedit tempora vitae
Jamque dies aderant, queis me de pulvere primo

Dedelii diſcesſus.

Juris cle-

menta ſub ſenatore J Zuerio avunculo.

Mauritio cum fratre ſimul maturior aetas
Excibat, mentisque vigor majora volutans,
Quo dignus patria ciuis, nec inutilis olim
Sarcina cenſerer, propius ſpectare monebat.
Huc aſpiranti breuior quae duceret illo
Caeſarei via juris erat. Accingor, et iſti
Jam quoque curriculo contentis viribus inſto.
Gratia ſit tibi, ſancte ſenex, tibi docte Zuëri,
Quo nihil in terris nec candidius nec amari
Dignius enixa est rerum natura, ſenator
Optime, qui puero, praeceptor avunculus, ultro
Hanc operam, vir amice, dabas, tu primus ad alta
Tironem Themidos duxti penetralia, primus
Horridulas illas docuisti evadere ſpinas.

In Academiam ingreſſus.

His praemunitum, quantum res poſcere viſa est,
Principiis, cum jam vasti, quem regula juris
Occupat e multis titulum, et qui nomina rerum
Singula ſignificat, bene menti impreſſa ſederent;
(Suaſerat hoc praeconſulti ſapientia Groti)
Et quae Caeſareus potiora quaternio paucis

Tra-

Tradidit, imbutus cum ſucco et ſanguine ſcirem;
A patrio tandem juſſit pater eſſe ſalino
Et prope florentes Batavas inviſere Athenas.
Hac in luce pares inter, quo ſe aemula virtus
Excitat ingenii, totum jucundius annum
Exegi, quam quemquam alium vixiſſe recordor,
Heinſiadae, quae duravit dum vita remanſit,
Uſus amicitia; qualem cum prole paternae
Virtutis geniique exerceo digno haerede;
Cujus et hic eſto, vitae qui terminus, idem.
Tum, quae ſumma fuit Leidam mihi cauſa videndi
Intentus legum ſalebris, conſtanter adhaeſi
Magnis aure viris, et quarum publica nodos
Lectio mollierat, pleno de rumine mecum
Ipſe remandebam; dum, quam finiverat arcto
Limite in urbe moram blandi impatientia patris,
(Ille ſuorum aegre tantilla parte carebat)
Sedulitate mea, quantum pote, protelabam.
Paucos nempe dies qui vixerit, impiger horas
Non paucas potuit paucis vixiſſe diebus.

Sic properans (ſemper Muſis et Apolline ſaluo,
Si quid verſiculi raperent, ſeu Muſicus otî
Concentus, citharaeve ſodales inter amatae
Sollicitata fides, volucri ſeu barbitus arcu
Tinnula, ſeu ferreis crepitantia cymbala chordis,
Artibus hac pridem adjuncta nugacibus arte)
Sic properans, jam fratre domum ad majora vocato,
Quem pater ad patrios uſu formaret honores,
Cujus et haeredem moriens cum laude reliquit,
Solus ego ſpecimen ſtudiorum rite daturus,
Quamque breuis labor et ſudor profecerat anni,
Reſtiti; et arte operaque mea, non ullius, ut fit,
Diſputatio publica de Fidejuſſoribus. Quo ſe jure Fidejuſſor, qua lege ligatum
Agnoſcat, qua contendat ratione ſolutum,
Expono tabulis; quales Academia valuis
Praefigi jubet, inſtantis praemiſſa duelli
Indicia et laetae currentis ad arma juventae,
Praeſcripta lucente die, certamen iniui,
Concurſu patris et patrum, grandique corona
Auditorum et athletarum turgente lyceo:

Quo

Quo plauſu rem geſſerimus, ſine testibus abſit
Dicere me de me. Pro res mortalium inanes
Et nihili! vix dum bene ſexageſimus anni
Circulus exiuit, de tot mihi teſtibus unum
In vivis video: populus quid relliquus? umbra est.
At Swanenburgi ſaltem ſi vita ſuperſtes,
Ille ſui certe quam vix adjutus opella
Praeſidii, non turbato certamine vultu
Palluerim Lugdunenſem quaſi rhetor ad aram,
Ille fateretur venerando candidus ore.
Victor, compoſito ſermone, ſodalibus, urbi,
Civibus, et meritis de me doctoribus aegra
Mente vale dixi, felicia quaeque precatus, Leida deceſſus.
Post epulas, quas iſta fere ſolennia poſcunt,
Egreſſus chara aeterno mihi nomine Leida
Ad patrios una redii cum patre penates,
Nec postliminio matri ingratiſſimus hoſpes.
Mox clamoſa fori captans commercia Leidae
Imbibitam juris justique fideliter artem
Exercere frequens auditor, imagini et umbris

Hactenus intentus, veris ad ſeria pugnis
Inſtruor, et non jam vano certamine paſcor.

Peregrinatio.

Auctior octavo decimus mirabilis annus
Ibat, ubi primos non infeliciter ipſe
Emenſus, monitu barbae ſubeuntis ephebus
Altius intendi juvenilibus aethera pennis
Findere, et egreſſus, lictis post terga Batavis,
Externos hominum mores inviſere et urbes.
Hanc veniam pater indulſit, cui conſcia honeſti

In Angliam prima.

Ambitio non diſplicuit: vicina Britannûm
Littora decrevit primo tentamine adiri.
Huc curſus fuit; hic duce Carletone Britanno
Ad patriae proceres legato pene perenni, et
Nomine non uno Hugeniis, neque nuper, amico,
Littus amaenum adii; queis tum feliciter oris
Maximus imperio, doctrina major, in alta
Pace pater patriae tria ſolus ſceptra tenebat,
Una fronte triplex geſtans diadema, Jacobus.
Mox ad amica diu grandaevi tecta Carontis
Advena non ingratus eo, exceptusque ſenili

Amplexu totum veluti cum patre trimestre
Suaviter exegi; et, tacito velut incremento
Nec perceptibili ſurgunt molimine plantae,
Non intellecto ſenſi me neſcius auctu
Difficilis linguae facilem, pro tempore, lexin
Adſciviſe; uti jam populo nec barbarus eſſe,
Nec procul a genio regionis abeſſe viderer:
Tanti erat in patria primis elementa figuris
Indagaſſe rei peregre melius peragendae.
Inchoët hoc ſtudium a libris, praeëunte magistro,
Cui via diſcendi brevis ac tutiſſima cordi est.
Juvit et Oxonii ſacros inviſere colles — Excurſus Oxonium.
(Metkerko duce, Braſſerio ſuavi comite, et qui
Geiniades famae obſtruxit cum laude paternae)
Et pluteos, Bodleie, tuos, et millibus iſtis
Millia librorum generoſis addita donis,
Regalesque domos, quae, quot Collegia, gratis
Occupat incumbens ſtudiis bene nata juventus.
Woodſtochium porro, qui ſuſpirantis Elizae — Woodſtochium.
Carcer erat, dura ſceptri potiunte Maria,

Viſere nos et fama loci et vicinia ſuaſit.
Vidimus antiquis nondum conſumpta feneſtris
Augustae monumenta manus, et flebile carmen,
Sollicito carmen miſerae de pectore fuſum;
Dum ſors atra ſecurim, ſors minus atra ſecures
Promittebat, et in geminas regale coronas
Imperium; quo functa ſupra ſexumque virosque
Virginea vitam cum majestate peregit.
Quae de fonte vetus Roſamundae fabula plebi
Narrat, et hisce locis quaſi daedaleo labyrintho,
Sprevimus, et quibus iſta vacat confundere veris,
Non invidimus: Oxonio ſed pone relicto
Windſorium mox et Theobaldi abſcendimus arces,
Regia, pyramidum et tantum non invida ſaxa
Saxis Memphi tuis, certe nec inutile pondus
Indignantis humi, at magnorum habitacula regum,
At dominis, quam grata, ſimul tam digna Britannis.
Londinum reduci ſubiit novus ardor, ad ipſi
Oxonio non diſſimilem, vix inferiorem
Cantabri- Germanam Cantabrigiam procurrere. Nactus

Hei-

Heidonum comitem atque ducem, qui taedia longae
Fallebat ſermone viae, ſermone diſerti
Oris et in rebus regni patriaeque periti.
Nomine gaudebam duplici; dum duplice fructu
Quae cuperem attentis oculisque atque auribus hauſi.
O mihi non auro contra commercia puro
Chara, nec ex animo vel adhuc expuncta ſenili!
Quanti erat, hiſtoriam Henrici tam teſte fideli
Scire, ſpei ſummae regni decorisque Britanni!
Heu! miſerande puer, quae te fata aſpera ſceptris
Invidere tuis, primo qui flore juventae
Jam Marcellus eras? His me humaniſſimus ille
Congerro Cantabrigiae de tramite recto
Colloquiis, non fraude mala, ſeduxit amicum,
Inque Audleiano incautum ſubſiſtere castro
(Quanto marmore, dii ſuperi, qua mole ſuperbo!)
Juſſit: ubi hoſpitio exceptum Suffolcius heros,
Quantis non poteram in Batavis et ſede paterna
Officiis devinciri, devinxit, et omnes
Intendit nervos, ne qua properantior hoſpes

giam comite Illustri Guil. Heidon. Eq.

Audleyend.

Effugerem: tanta est generoſi ſanguinis ortu
Gratia, tanta est ingeniti compunctio honeſti.
Una defunctus placida cum nocte quiete,
Magnificos inter lecto ſplendente tapetes,
Tandem exoranti venia vix impetrata,
Heidono comitante, velut jam prima monebat
Cauſa viae, Cantabrigiam lustrare citatis
Adproperamus equis. Ibi ego, quibus ardua tectis
Tota micat, totidem rurſus palatia regum
Obſtupui ſpectans; et ſi ſatis omnibus otî
Suppetiiſſet, ad unum omnes ambire parabam
Muſarum charitumque domos, venerandaque ſacra.
Sed monuit ratio rationem denique habendam
Ingenui comitis, longa qui compede tandem
Exolvendus erat. Libet hic memorare, ſiniſtram
Pugnanti quondam gladio breviore reciſam
Spectata virtute viro, ſed fraude maligna
Opreſſo inſidiis: quod iter facientibus una
Ille mihi mancus menſaque ſedentibus una
Tam lepide texit vitium, ut niſi candidus ipſe

Rem

Rem retulisset, utraque manu pollere putasfem:
Ferrea succurrit mutilo manus; illius apte
Motibus officium ablatae praestare sinistrae
Usu doctus erat, usuque habitudine parta.
Ad Tamesin reduces secessimus, ille mea non
Maestus amicitia, ut prae se, de more, ferebat,
Comis ego comitis tam consuetudine blanda
Laetus et erecta, et praeclaro stemmate digna.
Inde quibus potui officiis ipsumque suosque
Heidonios hic nempe duos, par nobile fratrum,
Demerui, utrique in Batavis dum vita superstes,
Turpius ingrati non censens crimine crimen,
Quod (catulos odisse parum est) odere leones.
Nondum plena mihi satias te perspiciendi
Venerat, imperii facies augusta Britanni.
Maxima restabant. Summo innotescere regum
Hospes adoratamque manum contingere avebam.
Applausit fortuna favens: aptissima votis
Horas captandi faciles occasio nata est.
Praediolum ruri vivariis fertile plenis

475. Londinum redux.

480.

485.

490.

Bagſchot. Caronti regale meo pro tempore vitae
Obtigerat munus; quo ſe Rex ipſe quotannis
Princeps venator, cum venatoribus aulae
Principibus delaſatum prodire ſolebat:
Prodiit, auguſtaeque caſae triduum majeſtas
Ad Jacobum regem admiſſio. Includi ſe paſa, mihi et juvenilibus aurem
Praebuit alloquiis. Citharae quin tendere nervos
(Quanta boni in Batavos regis clementia!) juſſit,
Applauſitque pari nugis candore canoris.
Amici Londinenſes. De Burlamachia, qua multum utebar amica,
Stirpe Calandrinae innexa, nihil addere malo,
Quam, ſi defungar paucis, ingratus haberi.
Tantis tota domus peregrinum obſtrinxit amoris
Teſtibus officiis. Proprio tibi nomine, Caeſar
Optime, quam devinctus eram! quod grandis amici
M. Antonii de Dominis, amicitia et conſuetudo. Participem faceres, Spalatorum praeſulis olim,
Incana gravitate ſenis, qui tum ore diſerto
Italicum ſymmyſta tibi paſcebat ouile.
Noster eras, venerande ſenex, deliria Romae
Exſpueras, ſacra verae vi lucis adactus:

Noster eras, miſerande: quid ad vomitum recidivus,
Qua mercede retro labi, portentaque per te
Erroris debellati defendere viſum est?
Quae fuit illa tuae ratio praepostera mentis,
Quae fuit, ut nil diſſimulem, vaeſania, Romae,
Offenſae toties nondum diffidere Romae?
Hei mihi, poſſe ſenem tantum pueraſcere, tantum
Caecutire animum caelesti luce coruſcum?
Optime de Dominis; poenas ſi forte dediſti
Imprudentiae et erroris mortalibus aegris,
Mitius aeternum precor experiare tribunal.

In patriam reditus.

Omnibus ex voto tandem laeteque peractis,
Dum patriam inquiro qua tempeſtate reviſam
Tutius, et quanam vectus rate, quo comitatu,
Occurrunt, quibus antiquae provincia Dortae
Ad ſynodum mandata fuit, pietate celebres
Doctrinaque viri: his placuit, nec ſaepe rogatis,
Adſciri Batavum comitem ſibi non alienum
A ſtudiis ſacrisque ſuis, licet impare cultu.
Haec quoque Caronti debetur gratia, de me

Sollicito, donec patriis bene ſiſterer oris.
Nobilis hoſpes, amande ſenex, quas reddere vivo
Non potui dignas meritis, ſine post tua fata
Reddere non mecum morituro carmine grates.
Solvimus a Tameſi, retro cedentibus undis,
Languiduloque mari, flatu tamen usque ſecundo;
Mattiacis nox altera nos advexit arenis.
Exceptos ſermone patres urbs magna Latino
Middelburga ſuis ad littora nostra phaſelis
Deduci curavit. Ego non ſegnius Hagam
Aduolo; ubi laetos, firmos, vegetosque parentes
In ſarta tectaque domo, et cum fratre ſorores
Amplexus, laudem ſuperis de pectore grato
Accinui; annoſoque patri, pro foenore ſortis
Non male depoſitae, retuli quae vespere largo
Noctibus adſcitis auri blandae atque paternae
Digna videbantur: placuit discrimine functo,
Qua defunctus erat, auſis juvenilibus, urbis
Historiam percontari, ſortemque, ſtatumque,
Ambagesque alias; et quam vilisſimus hoſpes

Non

Non fueram genti geniisque audire Britannis.
Me tetigit vulgo non intellecta ſupinis
Ingeniis, ſaturisque domi dulcedine longa,
Haga, tuum decus, Haga meum: pulcherrimus orbis
Qua fulget, nihil est quo ſe tibi comparet: O flos
Florentis patriae, liceat florere quietae,
Ignotumque diu ſummoto Marte furorem,
Ignotasque diu Batavis neſcire ruinas.
Jam frater collega patri, patiente ſenatu,
Coeperat in procerum calamo feliciter uti
Ordinibus, feſſoque ſeni ſuccurrere, ſcires
Muneris haeredem, ſuperet modo vita, futurum;
Me vaga fortunae facies incertaque rerum,
Qua post hac patriae civis nec inutilis eſſem
Nec gravis, in varias circumſpectare monebant
Ambiguum partes. Dum labitur annus, et alter
Incipit ire novus, qua non mihi gratior ulla
Luxerat orta die, caſu me inopina beatum
Occupat. Arſenium (quantum, Reſpublica, nomen,
Quantum, terra Batava, tuo de lumine lumen?

Iter Venetum, cum legato Franc. Arſenio Someldicio.

Arsenium proceres legati munere et usu
Pro patrio doctum peregrinos ferre labores,
Ad Venetos legare patres hoc vere parabant;
Foederis aeterni vincturum legibus, ingens
Marce, tuum et nostros septemplice Marte Leones.
Ivit et egregia juvenum stipante caterua,
Me quoque cum comitem adsciuit, tum rebus agendis
Utibilem fortasse manu linguisque ministrum.
Ibat ad egressum Maio cessurus Aprilis,
Cum currente rota e Batavis ad moenia vectis
Grandis Agrippinae, aduerso Moguntia Rheno
Nauibus accessa est et Francofortia Maeno;
Post Heidelbergae clivum et campestria rursus
Et passim nemorosa citis emensa quadrigis,
Per Wittembergae saltus, Rothburgium, et alma
Famosam late Musarum sede Tubingam,
Dutlingam immensi vicinam fontibus Istri
Venimus. O si quid reliquum properantibus oti
Suppetiisset, ut illa meum recreasset origo
Fluminis aspectum, soli quod cedere Nil

Di-

Dicitur ambigue et nondum ratione ſubacta!)
Heluetiam mox Schaphauſam, et rapidum cataracten
Tum Tigurum, multoque lacum diſcrimine, multis
Inſamem ſcopulis et multo turbine Waldam
Vidimus: hic, ubi montanos ſtat Churia Rhoetos
Jure regens patrio, et prope ſaxis horrida Spluga,
Coepimus ad Rheni fontes adſcendere. Fontes
Magnifici, et, ſi non mentitur fama, bicornes;
Vos quoque, ſi licuiſet, ego per ſaxa niuesque
Quanto animi feruore libens et promptus adiſem!
Non licuit. Superandus erat conamine longo,
Duro, difficili, caput inter frigida condens
Nubila mons. Dum conamur peditesque equitesque
Ardua anhelantes praerupta angusta viarum
Ereptare, mihi (nolo celare juventae
Stultitiam, exemplo cuiquam, ſi forte, futuram)
Accidit, et comiti res non indigna relatu.
Montis erat dorſum, tam praecipitique citoque
Deſcenſu, ut, cum paene gelu cryſtallinon eſſet,
Frigore durata noctei niue, figere ſtanti

In monte Spluga deſcenſus praeceps.

Non ſineret glacies erecto corpore plantam.
Cum tamen in vallem brevis hac via, et altera longo
Amfractu peragranda foret, ſuadentibus ipſo
Arſenio, et, quibus innixus de vertice ſummo
Tutius et ſenſim deſcenderat ipſe, colonis;
Confideo, ſocium Lindana ſtirpe, ſecutus,
Magnanimum juvenem; ſed cui metus ac tremor artus
Concuſſere novi, modico trepidare tumultu
Inſolitos: horum ignarus, qui pone ſequebar,
Nec potis attonitum a tergo dignoſcere vultum;
Mox ubi me ſenſi velut actum turbine, et, inquam,
Fulminis inſtar agi, nec jam calcaria raptum
Siſtere, nec nitentem obuerſis punctibus enſem,
Sulfureo mihi de tormento exiſſe videbar:
Jamque nec Icarius noſtro par eſſe volatus,
Sed miſeri lapſus pueri de ſole propinquo:
Sic oculis caliganti vix luminis uſu
Relliquo, et in gyros verſo vertigine viſo
Monte, parum compos mentis, tamen obuia quaeque
Saxa timeſcebam, et fugere et vitare ſtudebam.

Fu-

Fugi, vitaui felix; tum ruſtica turba
Praecipitem ambabus ridens amplectitur ulnis
Arſenio curante: equidem ridentibus, inquam,
Parcius arridens, aliena pericula cautum
Hic faciant, nec amare jocos diſcrimine amaros.
Elapſi Splugae longis horroribus, almo
Aëre Clauennae et Meirae torrentibus undis
Gauiſi; te deinde, meo Comane Secundo
Clare lacus, viſo curſim. Tellinia tempe
Ingreſſi per Morbenias crudelius alpes
Frigore vexati, nive concreta, nive molli,
Infida glacie, tonitru inter nubila, denſis,
Perpetua eclipſi confuſo ſole, pruinis;
Attigimus tandem feſſi laetique ſupremum
Culmen et augusto clarum cognomine Marci
Nempe Caſam; caſula est aeternis nubibus, omni
Peruia ventorum, pluviae niviumque procellae.
Hinc non tam facili certe quam fertur Averni
Deſcenſus, tamen est lente deſcendere coeptum;
Nec grave quid potuit paſſis graviora videri

Caſa St. Marco, ditionis Venetae initium.

Italiam, Italiam jam nunc intrantibus. O qua
Italiae feſſos facies aeſtiva beavit
Laetitia, hyberno nuper torpore rigentes!
Quam pulchro jucunda fuit Cenomania tractu,
Bergoma quam placuit, quam Brixia, quam Veronae
Romana tantum, ſi forte, minor majeſtas,
Quam tu, vel fremitu ſurgens Benace marino,
(His etiam nobis te fluctibus oſtentabas,
Quam ſubita excepit placido pellacia Ponto)
Quam tu magnifico turgens Vicentia luxu,
Denique quam clarae Patavinae Palladis arces!
Nomina ſufficiat ſtrictim tetigiſſe locorum:
Singula legato dederint, quot ſingula ſignis
Laetitiae adventum fuerint gratata, quod omnis
Foedere cum Batavis feriundo laeta juventus,
Quanto publica ſplenduerint convivia luxu,
Omnia ſi referam, bis agam, calamo juvenili
Hoc ipſum per iter quod me feciſſe, ſuperſtes
Gallica teſtatur post me victura papyrus.
Jam nos ad Venetas fulgentibus aurea ripis

Diarium itineris Gallici a me conſcriptum.

Prae-

Praecipiti cymba perduxit Brenta lacunas;
Jamque diem ferum tenebris velare paranti
Nocte, maris magni magnam caput imus ad Urbem.
O Urbem! o de qua quidquid conamur, ineptum est
Dicere, cui vel dedecori ſit maxima laudum,
Da veniam de te tali tantaque ſilenti
Hugenio, et quo te juvenem feriiſſe ſtupore,
Quaeque oculis tenebrae per tantum lumen obortae, Ovid. 2. Met. 181.
Non es neſcia, crede ſenem non deſtupuiſſe.
Miſſus ego ad ſummi imperii tum ſceptra tenentem,
Mente ſenem mentoque gravi vultuque verendo,
Purpurea aurato in ſolio ſub veste ſedentem,
Accedo patrioque ipſi ſermone ſaluto,
Jamque diem rogo deſignet, quoque ordine in urbem
Legatum recipi ſtatuat, quam deſtinet horam
Publica in illustri facturo verba ſenatu:
Ille ſerenato vultu me amplexus, et omne
Comiter officium ſpondens, qui a regibus, inquit,
Ad Venetos miſſis ſolenni more ministris
Summus habetur honor, ſummum, confidite, veſtro

Deferri placitum est: faciet Reſpublica, quanto
Vestra ſit in pretio hic, quanti nova foedera, quanti
Jam veluti Batavo conterminus Adria Rheno,
Fama ſciat, totique ſciens enunciet orbi.

St. Georgio d'Aliga. Implevit promiſſa ſenex. Jam ſolis ab ortu
Post biduum egreſſos urbem, et cui nomen ab Alga
Coenobio exceptos, augusta claſſe ſecuta est
Nobilis ac toto collucens purpura ponto.
Sex decies advecta ſcaphis ſub remige duplo
Comiter obuia legato: dictaque ſalute,
Quem ſibi quisque legit comitem, de more ſinistrum
Collocat: ille locus cymbae depreſſior, ille
Commodior datur hoſpitibus, dextram hoſpitis hoſpes
Occupat. Hoc tanto comitatu findimus undam
Remigio, magnamque citi properamus ad urbem,
Marmoreamque domum ingreſſi, quam larga ſupellex
Publico inaurarat ſumptu, quot gratibus actis
Par erat, augustum procerum demittimus agmen,
Non fidium ſine concentu ac tibicine multo,
Quodque ſolet pompis avidum concurrere, vulgo.

Con-

Concilio tandem admisſum lux poſtera vidit
Arſenium, ac Demostheneo ſermone ſonorae
Perculit attonitum tantae facundia linguae.
Post breve reſponſi officium ſurgente ſenatu
Admotos princeps comites amplexus, in illis
Dignatus memor eſſe mei primaeque ſalutis
Allatae, nimia mandatum laude peractum
Arſenio nimis elogio clemente probavit.
Foederis affecti formis utrimque et abunde — Venetia diſcesſus.
Impletis, pactique rati ſolennibus actis,
Legatus longo Venetos abſoluere ſumptu
Hebdomadisque tribus certus non addere quartam,
Ad reditum comites propere jubet eſſe paratos,
Ipſe in procinctu. De me ſcis, Itala tellus,
Itala tellurum tellus et flos et ocelle,
Quanto te gemitu, quot per ſuſpiria, cujus
Vix in veſtibulo coelum guſtasſe videbar,
Linquendam ſenſi: de montibus Apennino
Nunc reliquo tantum, quo te, Florentia florens,
Emenſo, te Parthenope, te Roma, videndi

Copia quam facilis quamque opportuna fuisset!
Cedendum fuit imperiis utriusque parentis,
Arsseniique domum revocantis paene paternis.
Cessimus heu! veroque mihi nimis omine vates
Egredimur, dixi, terris, quas nulla videndi est
Causa reversura; aeternum, Florentia florens,
Parthenope, aeternum, aeternum mihi, Roma, valete.

Venetiae festinanti observata.

In Venetis certe, quantum mandata vacare
Et commissa meae siuere negotia curae,
Neglectum nihil est oculo indagare voraci:
Musica perspecta est avide, pictura, poësis,
Fana, fora, statuae, veteris praecepta Vitruvi
Exemplis formata novis et marmore vivo;
Insolita nobis structurae mole triremes,
Murana Aegypti cineres fornace fluentes,
Aemula crystalli crystallina vitrea vivae
Plana, caua, speculo illa oculisque, haec oribus apta:
Imperii majestatem quibus artibus ingens
Bis sex centenos Respublica rexerit annos
Non obiter didici, magno collecta senatu

In-

Incluſus proceres inter ſuffragia vidi;
Ipſa pilam caeca manus haec in pyxide merſit.
Omnia ſcrutanti ſolum te, candide veri — Padre Paolo Seruita non viſus.
Aſſertor, Seruita pater, te, maxime Paule,
Amplecti vetitum est; nec juvit epistola magni — 755.
Heinſiadae, longa tibi conſuetudine, longae
Vinculo amicitiae, et ſacra per communia chari.
Vis erat haec; blandoque ſeni, dum publica tractat,
Arcanis patriae in curis chartisque ſepultus,
Extera diſplicuit commercia crimen haberi: — 760.
Has Fulgentius, ille viri indiviſus Achates,
Rettulit humanas mandantis nomine voces.
Diſcedentibus auratos Reſpublica miſit — Munera Reip.
Arſenio, Arſenidae primogenitoque, mihique,
Ordine quosque ſuo diſtinctos pondere torques, — 765.
Et Venetûm appenſos Batavûmque hinc inde Leones,
Foederis, et monumenta rei feliciter actae.
Conſolabantur porro non ſegniter emptae, — Jactura rerum coëmptarum.
Quot poteram, Venetae merces, cryſtalla, librique
Muſicaque ad Batavas aures collecta ſupellex: — 770.

Sed

Sed nihili ſpes illa fuit; injuria fati,
Nil niſi me in patriam vacuo licuiſſe referri!
Barbarus hanc ſegetem rapuit pirata, libellos
Dira meos Tripolis, laceras, Algeria chordas!
Jamque per ipſa viae veſtigia prima reuerſi,
Excepti quibus ante locis et honoribus îsdem,
Nubiferas iterum inuiti conſcendimus Alpes;
Morbeniique iterum et Splugae per culmina vecti,
Helvetiosque lacus: tandem campeſtria nacti
Rauriacis reſpirantes illabimur oris.
Hic te, Rhene pater, ſumpto duce, pulchra ſiniſtrae
Curribus avecti legimus viridaria ripae.

In ſummam turrim Argentinenſem adſcenſus temerarius.

Magnificos Argentinae praevertere muros
Non valeo, niſi praemonito, ſi forte meorum
Hic aliquis tentare gradus in turre ſtupenda
Audeat; inſcendat cochleas impune quaternas,
Octonas etiam (quibus, ut facit ardea gyros,
Ardea falconem fugiens, incluſus et ipſe,
Liberaque in vacuo glomerans veſtigia caelo,
Ardea gyrando factus vel falco videbar)

Me non invito perget conſcendere, in unum
Admiraturus coëuntia culmina culmen:
Qui ſupra cochleas ſine ſepto ſurgit in altum
Terribili paries perpendiculo praeruptus,
Scanditur inſanis: quos inſaniſſimus inter
Ipſe, manu arripiens clauos uncoſue ſubinde
Prominulos, et mox pedibus quaſi fulcra faventes,
Euado ad ſummi faſtigia culminis: illuc
Grande operae pretium eſt vitae diſcrimen adiſſe,
Ut pueris placeas et declamatio fias:
Scilicet e ſummis apluſtria tollere malis
Non formidantes Batavos vel nocte, vel orta
Tempeſtate, ratem ſaeve quatientibus undis,
Quis pudor, immota vel nubes tangere turri
Nolle metu! Has nugas procul, o venture meorum
Sanguis, habe: nam ſi referam, deſcenſus ab illo
Culmine quis fuerit, quantae vertiginis horror.
Argentorati faſtigia deſpectanti,
Denuo me ſine cancellis manuumque pedumque
Subſidio nixum retro veſtigia ferre,

Do-

Donec ad illuſtres cochleas ſine labe redirem,
Nec mihi, nec vobis gratam narravero facti
Hiſtoriam, cujus neutri meminiſſe velimus.
Quod reſtabat iter, laete leviterque peractum eſt
Alternis, currente rota, vel flumine prono.
Prima ſuper Rheni ripam ſe Spira ſiniſtram
Obtulit: inde ſuos nova Francodalia Belgas,
Vangionum caput excelſas Wormatia turres,
Oppenheima ſuas, Moguntia major utraque,
Cuique ſuo nomen merito eſt patris Ara Lyaei,
Quaeque ſuas. Te Bonna, Colonia, te peragratas
Antea praetercurro brevi. Salue, Neomagum,
Priſca domus Batavûm: Grinnes, ſaluete propinqui,
Et Batavodurum, hoc ipſo mihi nomine chatum,
Trajectum grave, Lugdunique illuſtre lycaeum:
Non vacat in veſtris properanti laudibus horas
Ponere. Vicina eſt et curriculo repetenda,
Qua nihil his oculis vidi formoſius, Haga.

Hagam reditus.

Haga, redux ego te video, (ſic fabar) amica,
Delicium, decus, Haga, meum! Plus ipſa vetabant

Gau-

Gaudia, et excesſu implicuit ſe muta voluptas.
Maxima patris erat, matris, fratisque ſororumque
In decurſa mihi retro veſtigia mecum:
Currere, et Alpinos recolentem audire labores,
Splendores Venetûm convivia Germanorum, 835.
Veſtitus hominum, linguas moresque locorum;
Singula ſe in medias facile extendentia noctes.
Hoc operae pretium, hoc longarum nempe viarum
A reditu merces; quot quaeſitoribus unus
Omnia reſpondes, totidem ut videaris amicis 840.
Ire viae comes anteactae: quod vivere bis, vel
Saepius est, et pro libitu repetita voluptas.
Quin et verſiculos equitanti forte, rotave
Dum vehor, elapſos, ſummisque e nubibus ortu
Alpigenas avido reducem retuliſſe parenti 845.
Munera grata, libens memoro, quo quantulacumque
Sic quoque conſtaret ratio non deſidis otî.
Venerat in mentem Batavis hos forte per annos Inſcriptio ſepulchri principis Guilielmi Delis.
Autorem Batavae libertatis Gulielmum,
Hic ubi proſcriptam fuſo cum ſanguine vitam 850.

Fu-

Fuderat immisſi dextra percusſus Iberi,
Vili et inornato nimium jacuisſe ſepulchro
Hactenus: id fiſci ut vetus excuſasſet egeſtas,
Res patriae non ferre novis opulentius auctas.
Hinc modo ſpectatos augusto marmore Delfos
Non feſtinus adit, ſolitus properare, viator.
Gratia ſit patribus, tantis de manibus omni
Officio ſic ſollicitis utcumque mereri.
Attulit huic aliquid mea ſymbola Mauſolaeo,
Si jactare licet: post Heinſiadas Grotiosque,
Forte minus placitos, meus est qui marmore ſummo
Aureus oſtentat ſcriptum juvenile character.
Auriaci cineres, quorum mihi ſancta nepotes
Nomina conſtanti cultu colo, noster ab ipſis
Unguibus in veſtrum laudes ſit amabilis ardor.

DE

DE VITA PROPRIA

SERMONUM INTER LIBEROS

LIBER II.

Talibus aetatem ſtudiis placide peragenti
Obtulit altera majores occaſio curas.
Ampla miniſterio viſa eſt legatio noſtro,
Si non gratia magis, certe haud ingrata futura.
Sex ſocios Oratores Reſpublica, ſenis
Me comitem ſubmittit ad omni laude ſuprema
Majorem, triplici diademate ditem Jacobum.
Poſt hic non longo functi mandata trimestri
In patriam legati equites et munere multo
Concomitante graves, ego non ſine torque rediui.
Pluris erat mihi cum Thorio feliciter ictum
Foedus amicitiae; Thorio, quo candidiorem
Terra ſenem non vidit, ego nil doctius. Heu! quod
Aequore diviſi raro conviximus, heu! quod
Mors mihi dilectum praeceps invidit amicum.

Iter alterum in Angliam cum ſex ordd. legatis.

Reditus.

Raph. Thorii et Cornelii Drebbelii amicitia.

Drebbelium vidi tantum, qui fronte Batavum
Agricolam, ſormone ſophum Samiumque referret
Et Siculum. Optaram te conſuetudine longa
Uti, magne ſenex; ſed enim brevis obſtitit horae
Momentum, inuitoque alium dilatus in annum es.

Iter Anglicum tertium cum 3. legatis.

Nec mora longa fuit. Monuit res Indica patres
Et cum vicinis ad Gangem bella Britannis,
Fraternas inter pacem tentare querelas.
Arſenii ante alios prudens facundia rurſus
Apta videbatur tantas componere lites.
Mittitur: adſcitis Baſſo, Thulio et Joachimo;
(Caronti hunc ſucceſſorem Reſpublica miſit)
Me quoque ad hanc operam, qua pridem parte, vocato.

Incommoda navigatio nec ſine periculo.

Imus, et obſtructis glacie Rhenoque Moſaque
Soluimus a patulo Sceuerinae littore, et Euro
Propellente, brevi Batavas molimine terras.
Effugimus laeti: mox adverſantibus Euro
Detenti Zephyris; tandem incumbente pruina
Fluctibus, ut qui per tenebras timidi palpando
Progreditur, vel praetentans veſtigia coecus

Ponit

Ponit humi mendicus, et hic incertus et illic
Haesitat, ingredimur proreptamusque vicissim,
Atque aestu nimium sufflaminat anchora cursum:
Donec ad effluvium Tamesis tractusque vadosos
Provecti caecis subito sentimus arenis
Impactam, sabulumque salo miscere carinam:
Stantem vela ratem quatiunt, non apta mouere,
Non efferre vado fixam, non reddere cursum.
Cum rectore tremunt socii; nihil ille rogatus
Consilii dat, opis nihil hi; stupor omnibus idem.
Legatis oblata scapha est; si forte per altum
Remigio valeant cuicumque appellere terrae,
Seu Cantî pars illa foret, seu littoris illi
Ad boream longe oppositi. Jam cistula chartas
Et mandata vehens cymbae committitur; illam
Jam prope legati, legatosque ipse secutus
Ingredimur, sortem infidam tentare parati:
Cum subito non speratus ferit aethera clamor:
Exiliunt, plaudunt nautae: natat, ille, carina,
Intonat; hic, laxate pedem; natat, arripe clavum,

Rector, et errorem meliori corrige flexu:
Arripit, et retro proramque et vela retorquens,
Utitur exiguo, qui nos exſoluerat, aeſtu,
Elapſamque vadis agit in diverſa carinam,
Quaque cavus ponti Tameſis confuſus arenis
Pandit iter tutum, Graveſendae littus, oborta
Tempeſtate, petit, qua ſi quasſata fuisſet
Cymba levis, vel turgenti foret obruta fluctu,
Vel ſcopulis illiſa, ſalo impingente, Britannis.

Arſenii facundia regi in pretio.

Pacifico regi placuit legatio, cujus
Aurea de labris manabant verba diſertis,
Facundusque libens facundum rhetora rhetor
Audiit, et placidis nunquam non auribus hauſit.

Controverſiae ſocietatum Indicarum.

Te tamen, auri inſana fames, infamis habendi
Ardor, et a ſummo ſemper ſitis altera quaeſtu,
Te nequiit ſuperare labor fere inutilis anni.
Alter et alter ad impenſos menſes duodenos
Impendendus erat: tanto conamine, tanto
Impetu in adverſam partem pugnauit utrimque
Impiger extremos ardens mercator ad Indos

Brit-

Brittannus Batavo, Batavus ſuper eſſe Britanno:
Bis quadragenis memini me aſſiſtere in Alba,
Clamoſis toties ſtrepera congreſſibus, Aula.
Donec, Jacobo mediante a parte ſuorum,
A Batava noſtris, pacto lis rite dirempta est,
Sartaque fraternas inter concordia gentes.

Ad regem ego conqueſtum miſſus.

Dum tantum molimur opus, lentique ſenatus
Taedia laſſa diu patientia ferre recuſat,
Grandem a legatis tandem deferre querelam,
Miſſus ego regi, inuenio, de more, ferarum
Royſtonios per agros veſtigia coeca prementem.
Admiſſus reduci, quantum querimonia blandis
Exponi poterat verbis expono: benigne
Exceptum princeps audit patienter, et in me
Leniter innixus caenaculum obambulat, ultro
Culpam deteſtans vultu graviore ſuorum,
Pollicitus correcturum quae diſplicuiſſent.

Henr. Richius Hollandiae comes.

Dum loquitur, ſtricto gladio, quem nobilis illi
Hollandus, nutu monitus, porrexerat heros,
Prorſum improuiſe titulo me illuſtrat equeſtri.

Ornor Equeſtri dignitate.

Hunc tua (quam comis!) gladium mihi dextera dono
Obtulit, o qui tu gladio victor periiſe,
Uſurpatoris nunquam ſubiiſe ſecurim
Debueras, vir ſumme, fidem natoque patrique
Regibus ad ſummae ſeruans ſuſpiria vitae.
Londinum remeans angusta valle ſequenti

Ab equo detruſus evado feliciter

Carrorum ſerie ſubito comprenſus obhaeſi.
Cum detruſus equo, lapſus, verſoque deorſum
Vertice dependens, jam nunc pedibusque rotisque
Attritus caput aut ſenſi, aut ſentire videbar:
Stare negans, tandem lapſu perculſus agaſo
Subſtitit, et laturus opem, multo impete, multo
Sudore, implicitum calcaribus extricavit.
Illaeſum Deus ex tanto diſcrimine me cum
Servaſſet, reſtabat equus: cretaceus illum
Hinc montis paries, hinc carri pondus onuſti,
Sic incluſerat, ut non paene ſolubilis eſſet.
Extracto infilio gaudens, et nocte diei
In partem adſcita Londinum ſerus iniui
Et ſoſpes, referens cauſam feliciter actam.

Tri-

Famuli culpa caſus mihi gravis.

Triſtior eventu mihi ſe fortuna probavit
Infenſam: aureolos Jacobos forte ducentos
Sarcinulis miſcere meis invitus amicum
Paſſus eram; legatorum, ſi poſceret uſus,
Impenſae diſpenſandos, quantum breve regem
Verſus iter duraturum: proficiſcimur orto
Sole domo, cum vix praelonga ſuburbia rhedis
Egreſſos ſequitur clamor, de poſteriore
Hugenii peram corio cecidiſſe ſoluto,
Elapſum famulo, immemori tam dira minati
Tam nuper domini, ſi decollaſſet. At ille
Fecerat: infectum quis redderet, aut quis aduncis
Anglorum manibus tanti potis eſſe revelli
Oblatam pretii praedam ſperaverit? Hic me
Quis dolor innocue ſontem cruciaverit, et quot
Egerit inſomnes animi concuſſio noctes,
Inſane memorem, et quo non mihi vulnere vulnus
Durius inflictum eſt refricem nimis ungue cruento.
Sufficiant quae tunc mala ſum perpeſſus: in illis
Hic erat inprimis terror, ne forte pudendae

Intoleranda reum faceret ſuſpicio fraudis,
Qua levis obtentu famuli, caecis alienos
Inſidiis tentavisſem intervertere nummos.
At tibi, mens aeterna, cui penitisſima rerum
Lucida ſunt, tibi perſpectum est, quam, liber ab omni
Crimine, ſuſtulerim puras ad ſidera palmas,
Quam puras iterum tollo: nec tu mea quemquam
Poſteritas patiare velim, qui labe nefanda
Audeat immeriti famam temerasſe parentis.

Amici Londinenſes. Dulcia ne pigeat curis ingratum in amaris
Commemorare, libens animo calamoque recordor
Plurima amicitiae vinclis uſuque recenti
Obvenisſe mihi Britonum nova nomina: longo,
Singula ſi referam, videar ſermone moleſtus:
Nec nimia in multis opus est ambagine: ſolam,

Familia Rob. Killigrei Eq. Killigraea domus, ſi te cito, dixero multas.
Tanti contiguos hortos vicinaque tecta
Incoluisſe fuit: generoſi ſanguinis in te
Omnia ſic ortum ſapiebant; ſexus uterque
Tam peregrino comis erat nil tale merenti,

Tan-

Tantis indignum toties cumulavit uterque
Officiis, ut vel toto gratiſimus aevo,
Ingratus moriar: tibi tot, Roberte, nepotum
Nobilium quis dicat avo, quas dicere laudes
Occipiat tantis rhetor virtutibus aequas?
Quis ſua Barclaiis affinibus et Germanis
Elogia expediat vincto pede ſive ſoluto?
Sanctalbane nepos, quantis, te auctore, beata
Stirps Germana diu titulis et honoribus aucta est!
Quanta tot excelſos inter par turba ſodales
In vili vitio averſas confluxerit aedes,
Longa ſit hiſtoria: at Londinum dicere totam
Non verear, ſi totam addo, non mentiar, aulam.
Quisquis in arte ſua ſolers excelluit, huc ſe
Contulit: hic cognoſce datum est, Te, maxime Donni,
Omnibus antefero, divine vir, optime Rhetor,
Prime poëtarum: o, quoties ſermonibus illis
Aureolis, quos vel privatos inter amicos
Vel de ſuggeſtu, praeco facunde, ferebas,
Intereram, quo me viſus ſum nectare paſci!

Te quoque non taceo, mihi quae regnantis Elizae

Vidua Gualt. Raleigh. Eq. Concilia, ingenium, Francique procantis amores
Narrabas, matrona memor, mirabilis aevi

Geſtorumque aulae veteris Throgmortia teſtis
Optima, ut herois merita ac dignisſima quondam
Raleghii conjux: cujus te ſaepe ſupremae
Securas vitae voces ſpretamque ſecurim
Tradentem citra lachrimas, generoſa virago,
Audiuiſſe citra lachrimas vix ipſe recordor.

His epulis quas non alias, quam gaudia ſaepe
Muſica, Apollineas quas non adſcivimus artes?

Mater Killigraea 12. Liberorum parens. Tota domus concentus erat: pulcherrima mater,
Mater (ad huc ſtupeo) duodenae prolis, ab illo
Gutture tam niveo, tam nil mortale ſonanti
Quam coeleſte melos citharae ſociabat, et ipſo
Threïcio (dicas) animatis pollice chordis!

Lanivius muſicus. Hac ceſſante, ſuos Britonum Lanivius Orpheus
Si tentare moveretur modulosque manumque,
Ecce ſtupor multos, at me ſuavisſimus horror
Tundere, cuique diu posſem non eſſe ferendo.

Sci-

Scilicet haec Gallis unquam ſi audita fuerunt,
Sive Italis, ambos coram rubuiſſe magistro
Credibile est, artesque ſuas optasſe doceri.
Proximus his qui delitiis ſuccedere posſet,
Gauterius (proh quantus?) erat; quo nomine magnum
Artificem ſolo ſatis inſignire viderer,
Ni ſe Gauteria majorem ſtirpe Britannis
Judicibus, nec me contradicente, probasſet.
Dii ſuperi! qua vi dextrae, qua ſaepe ſiniſtrae
Eripuit mihi me, dubium chelys illa quid esſet,
Enthea, an humanae molimen et impetus artis.
Anſer ego hos tantos (quis crederet?) inter olores
Qualicumque fui in pretio, ut ſe forte vicisſim
Alternaque ſcabunt muli prurigine: certe
A tam laudatis non illaudatus abivi.
Drebbelium toto laeti posſedimus anno,
Me quoque posſedit posſesſorem, niſi fallor,
Non importunum: ſic teſtabatur abunde
Multas ille mihi multis ſermonibus horas
Largius impendens quam cui fortasſis amico.

200. Gauterius Citharoedus Gallus.

205.

210.

Corn. Drebbel. philoſoph. Batavus.

215.

Hac-

Hactenus haec. Rebus patriae feliciter actis,
Legatos bene geſta domum referenda vocabant.
Sic tandem, leni zephyro adſpirante, penates
Qui que ſuos adiit ſibi redditus, et peregrinos
Carbonum fumos patrio prae ceſpite ſprevit.

Domum reditus, obitus patris.

Totus ab hoc orbem caeli peragraverat annus,
Cum mihi grandaevum non immatura parentem
Mors rapuit, ſed acerba tamen: nempe ille coaevus
Eſſe mihi dignus, niſi debuit eſſe ſuperſtes.
Natales dedit Heida viro Bredana paternos,
Baxia maternos et Backia, nec Brederodae
Inficianda domus. Nil de virtutibus addo
Delecti ſenis; has patres et patria norunt,
Auriacique duces; quibus a creſcente juventa
Grata miniſterii non ulla labe notati
Praeſtitit officia ad ſummam ſine fraude ſenectam.
Donec adeſſe ratus vitam quae terminet horam,
Quos prope jam quinquagenis bene geſſerat annis,
Mauritio primogenito tranſcripſit honores.
Et patribus res grata fuit, nec inutilis heros.

En-

Enthea vis animae, quantum de carcere prae te
Jam ſoluenda, vales! quantum praeſaga futuri
Affinis vero es! Medicus dum pernegat, ipſe
Eluctantibus e moribundo gutture verbis;
Conſtantine, diem hunc quartum mihi crede ſupremum.
Dixit: quartus erat, quo depoſitum coeleſti
Reſtituit caeleſte patri pater optimus. O lux
Atra mihi ſemperque nigro ſignanda lapillo!
Ille autem vitaque ſatur, vitaeque laborum
Pertaeſus, ſuperum fruitur, ſine crimine, coeli
Incola delitiis, quam quisquam inviderit amens?
Defuncto qui et quantus honos reſtabat, abunde
Implevit procerum in primis amplisſimus ordo,
Regum legati ſociorum et uterque meorum
Principum, in exequiis vivi teſtatus amorem,
Nasſauiaeque domus flos ipſe et multa propago,
Majorumque ducum ſtudio comitata caterua,
Totaque praecipuis lugens in civibus Haga.

Mandatum principis Gulielmi a patre in Anglia ſtrenue peractum.

Si tumuli indignum titulo est quod in hoſtis Iberi
Inciderit quondam inſidias, fugiente Batavo

Milite deſertus, patriae nec inutilis ille
Exſtiſterit carcer, facili molimine porro
Qua clauſus fuerat, expugnata Neomago;
Altera res bene geſta brevi modo digna videtur
Hiſtoria: Hugenium patrem florente juventa
Intrepidum, multos inter, prudentia magni
Auriaci, aeterno Belgis cultu venerandi,
Legerat, infantem puerum de fauce leonis
Qui raperet: diffidenti datus obſes Ibero
Mendozae fuerat; qui tum regnantis Elizae
Londina verſabatur legatus in Aula,
Flisſingam captare dolo meditatus, eodem
Decipiendus erat; rubuit deceptus eodem.
Fortiter ereptum puerum, et trans aequora vectum
Fortius, elapſus magna vi pone ſecutis
Hoſtibus, Auriaco genitor ſtitit: ille peracti
Muneris egregie egregium, pro tempore, munus
Obtulit et collo appenſum geſtare coëgit.

Obitus Mauritii principis.

Proximus heu! longe funus funeſtius illo
Vidit, et in longo gemitu contabuit annus.

Mau-

Mauritium heroem, coelo, ſi dicere fas est,
Non tempeſtivum, nec in ulla aetate futurum,
Mauritium Heroem, qui debuit esſe ſuperſtes
Omnibus heroum tumulis, fata, invida fata,
Hoc de terreſtri, ſolio meliore locarunt.
Horruit ad cladem, nec erat par Belga ferendo,
Et flendi ſibi laeſa modum Reſpublica ſero
Fecisſet, niſi de cinere hoc novus, alter ab illo,
Auriacus fauſto rediisſet ſidere Phoenix.
Hic ubi fraternos ſibi clementisſimus haeres
Adſcisſet veteri fixa mercede miniſtros;
Non averſa domus mihi ſe, ſed plena, negavit.
Indicio est, vultu quod me, Frederice, ſereno
Siveris esſe tuum, ſimul ac tibi fata Tuningum
Eripuere, virum longo tibi temporis uſu
Perſpectum priſcaque fide. Quae ſuſtulit illum
In caſtris grasſata lues, te maxime, lethi
Perpetuum contemptorem, decedere tecto
Nec vel amicorum timor aut perſuaſio movit.
Sic Junio juvenis collega admotus, in illa

Succedit princeps Fred. Henricus.

Succedo Tuningio principi a ſecretis.

Com-

Compede me vitaeque dies operamque locavi.
Qualis in hac vixi, quali comitata tenore
Me rexit divina manus data penſa trahentem
Conſtanter, fruſtra hic memorem, vernaculus olim
Autor ego hanc telam non duro carmine duxi.
Nempe tot in turba rerum bellique domique,
Quaeque hominem credas tumulare negotia totum,
Melpomene ſemper praeſens mihi, rarus Apollo
Abfuit; ut nihil aut equiti peditive faceti, aut
Serii (ut occurrunt rerum ſubitanea menti,)
Exciderit, ſi quid viſum est Epigrammate dignum.
Iſte meus furor est, ſi vis, inſania; ſi vis,
Relliquiarum oti non aſpernabile lucrum.
Editio poëmatum Latinorum et Belgicorum.
Teſtari poterunt quae deſultoria dudum
Momentis nec inutilibus profudimus horis,
Et tricena meis collecta volumina Belgis.
Quam, ſine jactura rerum, ſubduximus aulae
Officiis, nulla parci nihil egimus hora.
Tu quoque, poſteritas, niſi vani paſcimur umbra
Nominis, Hugeniis aliquot bene perdere nugis

Et

Et momenta voles, et non odisse poëtam,
Res patriae alternisque tuas, ubi posset, agentem.
Nec citharam tacuisse quidem quocumque gravati
Pondere, tam non inficior, neque duco pudori,
Ut laudi reputem: et monuit prudentia, curas
Omne graves mollire melos: mihi crede, juventas,
Si quid ab unguiculis docta es vel voce canora,
Vel fidium tractare modis, cole et excole primum
Semen, ut in fruticem surgat, fortasse vel arbor
Fiat, erit cum te istius sub tegmine fagi
Vel tristes animi plagas lenire juvabit,
Vel cantare creatori quas ipse crearis
Voce, manu, cithara grato de pectore laudes.
Talia ego in mediis animae solatia castris
Arma tubasque inter, patriaeque negotia et aulae
Mille, mihi applicui; nec opella semper inani.
Multa nepotibus hoc, pro me, composta loquetur
Cantio, qua modulos regi aptavisse Prophetae
Non inconcinnos, quae vix sibi docta canori
Gallia quid patitur conferri, Gallia fassa est.

Psalmi ad citharam in castris compositi Lutetiae editi.

Hujus adhuc ſegetis tot laetas colligo ſpicas,
Tot juvenis cultura ſenem delectat ariſtis,
Ut nihil anteferam. Ignoſcet quicumque paternus
Quid ſit amor, quae cuique ſuae ſit gratia prolis,
Ipſe pater, didicit, vel fuſi carminis autor.
Altera non raro gravior digreſſio menti
Oblata est inopina meae. Dum cingimus urbes
Milite circumvallatas, quaeritque vocatque
Suppetias incluſus Iber, viaque omnis apertis
Invia epiſtoliis, arcanis arte tegendis
Occultas adhibere notas ſpes ultima ſuaſit.
Res penſi fuit illa mei, nec inutilis autor
Hoſtiles nulla non obſidione reſolui
Arte mea, vel fraude dolos; quod in hoſte receptum est.
Nil accerſitus vel ab ipſo Gange character
Obfuit, aut ficta non viſus imagine Gryphus:
Cuncta duci reſerata meo, pellucida, plana,
Extricata dedi: quo quas mihi nomine grates
Dixerit et laudes generoſum pectus, in ima
Mente repoſtum habeo grate memor. Optime princeps,

Hoſtium arcanae litterae explicatae.

Hu-

Humanisſime magnatum lenisſime victor,
Victor perpetue; o tanto tibi quanta voluptas
Tantillo ſeruire fuit, o ſuave laborum
Pondus, ubi domini est merces in fronte ſerena!
Coelibis hic vitae ratio conſtanter amari
Coeperat, et poteram nullum ſuper unius aulae
Servitii ſubiisſe jugum; niſi nos fatorum
Rector ab aeterno ſociasſet foedere ſancto.
Clara meum, Barelaea, decus, quo munere nullum
Tota mihi poterat coeli clementia majus
Largiri, nullum. Cognatio, nubilis aetas,
Forma, modeſtia, ſupra omnem ſapientia ſexum,
Virtuti par cenſus opum, virtutis imago
Ipſa, cui nec erat quod quis bene vellet ademptum,
Quodve quis appoſitum; lapidem quae ſingula poſſent,
Me, quî non lapidem poterant non juncta movere?
Moverunt, fateor; nec amantem ſpreuit amata.
Longus amicitiae cultus breve nomen amoris
Induit: hic gemino magnete reciprocus arſit.
Neutra fuit neutri nova concilianda voluntas

360. Coniugium.

Conciliata diu. Patrio ſolennia ritu
Publica reſtabant; patria populoque deoque
Lege ſatisfactum est: convenimus auſpice fauſto
Numine, cui, quantas illo de munere grates
Debeo, non ſoluam quot vixero debitor annis;
Soluite, qui de iſta vivum me ſtirpe nepotes
Felicem feciſtis avum. Regnavit in illo
Perpes et ad finem parilis concordia lecto:
Unanimis animis placuerunt omnia utrimque et
Singula, quae poterant vel agenda vel acta placere.

Domus empta: in qua quinque liberi nati.

Alteri utrique emptas placuit, quas nobilis orta
Nasſauidum pridem genetrix posſederat, aedes.
Hic marium laeti quatuor genitor genitrixque
Viximus, et totidem bis porro exegimus annos.
Deerat adhuc precibus votisque utriusque parentum
Fratribus una ſoror quatuor. Feliciter illam
Enixa est, o quam grato laetisſima partu,
Hei! mihi! quam ſubito ſublata puerpera caſu.

Obitus uxoris.

Illa quidem vitae lumen caeleſte beata
Aeternamque diem, quam ſuſpirarat, adiuit:

Sed

Sed meliore mei mutilum me parte reliquit
Intempeſtiue quina cum prole parentem,
Prole patris nondum cura ſed matris egena.
O anima, o animae virtus, cui ſaecula retro
Non videre parem; ſi forte futura videbunt,
Pauca reor viſura parem. Non illa repleſſe
Pulchra poſteritate domum contenta receſſit: Domus exſtructa.
Digna ſuperſtitibus viſa est augustior. Illam
Ingenio meditata ſuo, qua parte probatur
Maxime, ad extremum perduxit ſedula culmen;
Dum caſtris affixus ego mea deſero caſtra,
Et meus ad Bredam magno molimine princeps
Fulminat, et late ejectum profligat Iberum.
Extremum hoc dilecta mihi ſacravit amoris
Mnemoſunon pignusque ſui: quo cum grege paruo
Et lachrimis commigravi, deſertus ab illa
Aeternum mihi deploranda compare turtur.
Antierat Zulichemii, ditionis avitae
Pykiadum titulis illuſtre et nomine caſtrum,
Et caſtro ſubjectus ager, nec inubere gleba,

Sed pingui, facilique et forti gratus aratro:
Hic ubi ſe, major, postquam diuortia paſſus,
Vicino properat Rhenus confundere Moſae.
O domus, o mihi terra ſitu dilecta venuſto,
O de magnifico ſurgentes flumine ripae,
Otia quam vellem vobis impendere, et illis
Sollicitae in pratis oblivia ducere vitae!
Absque fores nimius, Vahalis, corroſor agelli
Importune mei, et pugna contendere tecum
Cogerer aſsidua, circumventique quotannis
Nulla non aliquid raperes de meſse coloni.
Diſcite, poſteritas omnis mea, diſcite triſti
Cautius exemplo mercari, et proxima ſemper
Vicinam fundis agnoſcite flumina peſtem.

Obitus Matris.

Tempore non longo praecesſerat altera clades:
Quae me ſola ſuo lactaverat ubere mater
Optima, me ſolum de ſena prole, ſenectae
Ceſserat et fatis; cum nec morientis ocellos
Claudere, nec poſsem extremis atratus adeſse
Funeris officiis; dum Rhenoberga repugnans

De-

Detinet inſtantem Auriacum, me vincula duri
Aurea ſeruitii caſtris procul eſſe vetabant.
Hoefnagliae fuit illa domus, de ſtirpe vetuſta,
Nobili, et omnimoda virtutum laude celebri
Floſculus. O ego quam merito mihi, dulcis alumna,
Gratulor, o mea prae fratris quatuorque ſuorum
Non adſcititio felix infantia ſucco!
Mater eras, non inficior, juſtiſſima et aeque
Prolis amans, ut amata ipſi dignisſima proli;
Fallor ego tamen hic, niſi paulo, bis quaſi mater,
Arctius amplexa es natum nutrix et alumnum:
Nec libet occultis ſtorgen adſcribere cauſis:
Altili et ingenito ſimul haec in ſanguine vis est.

Obitus fratris unici.

Dum vitae ſcopulos inter funeſtaque luctor
Tempora ploratosque dies, ſuavisſime rerum
Mauriti, ſanctum mihi et indelebile nomen,
Proximus occurris, qualem te in limine lethi
Et mea deflentem pro te ſuſpiria vidi?
Tunc quoque ſollicitum, quod eras dum vita remanſit,
Ne quid adhuc paterer, quo non tibi forte ſuperſtes

Durarem, ductorque tui non funeris esfem.
O oculos, o amplexus, o verba tenella,
„ Ergo te video" (nam saepe diuque rogatus
E castris aderam) morientibus edita labris!
O de non saturo vivendi corpore laete
Migrantem, o animam vitae melioris aventem?
O mihi si talem miserantis gratia coeli
Concedat simili finire coronide vitam!
Talibus aetatem ventis, si saepe secundis,
Saepius adversis, laetus lugensque peregi
Sedulus assiduusque duci patriaeque minister;
Plurima quae in partes hodie partita videmus,
Multaque multorum nunc credita munia curis,
Solus agens: sic me domino bellique domique
(Seu fuit hoc meritum, seu fors fortuna) probavi;
Ut quem sponte bonis cuperet vel honoribus auctum
Augeret facilis, si quid daret hora, quod hora
Saepe negat. Sic Dimmerio successor in istum
Cui nunc praesideo, Junio comitante, senatum
Assumptus, retuli pretium non vile laboris

Succedo Erico Dimmerio principi a consiliis.

Prae-

Praeteriti. Sic Zeelhemium, cedente toparcha
Pignus anu vetula, paruo dedit aere redemptum.
Sic ſocium Conſtantinum ſimulatque petenti
Conſtituit patri, non olim forte futurum,
Sed vix prima ſemel tironem caſtra ſecutum.
Viderat omni judicio penetrantius illud
Judicium, quanto in pueris ab origine cultu
Ingenuos conatus eram introducere mores,
Multas nec paterer linguas neſcire nec artes.
Et ſemente probe inſpecta dignatus ab illa est
Non vilem ſibi vel patriae promittere meſem.
Hoc mihi de cultu ſi quid licet addere verbo
Expediam. Natos mea per veſtigia duxi:
Quippe mihi, rebar, qui non male ceſſerat, idem
Ipſe meis iterum non eſſet inutilis ordo.
Sic puerum qui me et fratrem peruiderit, omnes
Viderit, et minus hic ovo non diſcrepat ovum.
Plebeis debere ſcholis primordia prudens
Non ſivit nos noſtra pater: mihi cura meorum
Prima domi et poſtrema fuit: privata magiſtris

Zeelhemii donatio.

Conſtantinus collega mihi adſcitus.

Educatio liberorum.

Et praecepta dedi, et per quae compendia duci
Tirones cuperem, quibus a cruciatibus, omni,
Qua nil proficitur, praeciſa ambage, redemptos.
Non fuit in ſterili patrius labor: omnia docti
Ocius, ingeniis ſic praevenere docentes,
Omnibus ut fraeno, nunquam calcaribus ulli
Eſſet opus: quo profectu res ipſa locuta est.
Artibus imbutos et linguis, qualibus olim
Ipſus eram, patriae natali carcere clauſos
Non tenui. Peregre miſſos quae quisque locorum
Viderit, ipſe ſibi ſcribat quandoque ſuisque.

Conſtantinus. De Conſtantino dixi dicenda, ſilere
Ni foret ingratum, quantum reſponderit usque
Votis ille meis quantis excesſerit illa
Dotibus erecti et nullis non artibus apti
Ingenii: quam, cum libitum est, felice Minerua
Et Muſas colit, et cujus non taedeat ipſam
Bilbilin obtinet a Muſis epigramma Latinis.
Adde quod, his aegre contentus, Apollini Apellem
Miſcet, et hac etiam tantum ſe praeſtat in arte

Par-

Parrhaſium, ut, ſi non aliorſum fata vocaſſent,
Poſſet in hac etiam ſummis certare palaeſtra.
Scilicet hunc matri puer ἀυτοδίδακτος amorem
Debuit, hanc naſcens graphicen a ſanguine traxit:
Tanto uterum geſtans artis flagraverat aeſtu
Ipſa ſuper ſexum genio provecta virilem.
Proximus a primo, cujus male nomen iniquis
Hexametris, toto vix gloria clauditur orbe,
Quae dederit, quae credibile est exempla daturum
Vidit Gallia, fons charitum, virtutis amoenae
Mater, et hoc a me pretioſum pignus adepta
Vindicat. Heu dilecte puer, niſi fata vetarent,
Tecum vivere amem tecum finire ſeniles
Hoſce dies, tecum quavis regione morari.
At tibi, vel ſine me, quo quandocumque vocato
Ut bene ſit, longe votis melioribus opto.
Plurima ne memorem, tua nempe crepundia, quaeque
Nec ſatis ipſe quidem te digna puto, quantumvis
Magna mihi paribusque meis, qui vilis humique
Repens turba ſumus prae te per ſumma volanti

Aethe-

Aetheris: ut non enumerem, quam mente manuque
Muſicus excellis; quam judicio penetraſti
Omne quod in cryptis agitat natura ſonoris;
Ut ſileam, a teneris quam praeceptoribus extans
Mutaſti officia, et mox de tirone magiſter
Tironum, Siculique ſenis de nomine nomen
Nactus es: ut ſileam, quae dudum gratia cretae
Rubra vel atra tuae est, calamo quam dextera pollens.
(Quippe tuae ſunt illa nuces contemptaque merces,
Quam tamen aut caſu aut ſtudio ſibi ſi quis adeptam
Sentiat, oblati cumulum non praeferat auri)
Dum coeli rota, dum ſtellae voluentur, et aequi
Incluſae modulo current libraminis horae;
Dum Saturnium ab aurito, te vindice, probro
Purum ſidus erit; dum fabula deſinet eſſe,
Quemque revelaſti, cycli ſeruabit honorem,
Vives non niſi cum ſtellis delebile nomen.

Ludovicus. Tertius hic, Ludovice, mihi ſine bile vocandus
An venias, dubium est. Tibi, praeſtantisſime, litem
Non moueo: meus es: patrii candoris et aequi

Im-

Improbus est qui te dubie fateatur amantem.
Turbor et incendor, quoties cum gente maligna,
Ingrata cum plebe, dies noctesque quietis
Expertem colluctari sic sentio, ut ipse
Si sentis, miser es. Quis enim ferat omne, quod actum est,
Ipsis, qui vitio vertunt, auctoribus actum?
Quisquis es, Hugenium nomen, furiose, fidemque
Aggressus, qui nil meritos fecisse nocentes
Ausus es; at quid nos, nulla cui fraude notatos,
Persequeris, lacerasque meam, mea viscera, prolem?
Quisquis es, ignosco: nec erit quod vindice tecum
Crimine contendam: si quam, cave numinis iram.
Tu recti, Ludovice, tenax, contemne malignos,
Fide bonis; crepet invidia, cuicumque crepare
Collibitum est; spartam tu, quam bene nactus es, orna
Sedulus; infames aliquando calumnia buccas
Frenabit pudibunda; et erit cum crimina de te
Fingere cui libuit, pravi falsique ministro,
Crimine confusus proprio te supplice gestu,
Et veniam (si te novi) obtenturus, adibit,

Pa-

Patratumque nefas iurabit velle redemptum
Sanguine, nec poenam fasfus meruisfe minorem.

Philippus. Quartus erat non ingenio, non fratribus ulla
Dote minor, quin ipfe tribus jam vertice toto
Celfior, heu, trifti memorandus voce Philippus.
Scilicet hunc tantum terris (quanta indole, quantis
Principiis, quam provectum!) properantia fata
Oftenfum, mihi bis denum rapuere fub annum;
Cum ftudio, quo torquemur peregrina videndi
Pene viri, captus, me non prohibente, boreum
Legatos patriae laete comitatus ad axem,
Praecipiti Mariaeburgi mortalia morbo,
Me tam divifo triftem procul orbe reliquit.

Sufanna unica. Ultima tot fratrum, tot fratribus unica vere
Digna foror, mea vita, meo mihi corde Sufanna
Carior emicuit; quanti virgo atque marita,
Dicere fi aggrediar, vix dum fuffecerit aeui
Quod fperem fuperefe mihi; fi poftera partem
Secula rettulerint, partem praefentia, plura
(Ecce paternus amor) longe referenda relinquent.

Dou-

Doubleti, generoſe gener, ſi nemo loquatur,
Te certum est nec velle quidem, nec posſe ſilere,
Quali coniugio, quali ſis matre beatus:
Si ſileas tamen, en vivos pretioſula teſtes
Pignora, de quorum numero, niſi ſe duo tantum
Digna retraxisſent ſuperi, felicior omni
Orbe pater non vixisſet: gaudete relictis
Contenti laetique tamen, ſatis est et abunde
Quo caelo aeternos referatis nomine grates.
Nec ſtetit hic fors iſta quidem, quot quaeque nepotum
Facta nurus me fecit avum, tot ſidera verſor
Inter, et illuſtri recreor, ſine nube, ſenecta.
O puerum Conſtantinum Ryckartia conjux
Quem dedit, o gemmam! nihil hoc formoſius illo
In ſexu natura, nihil mellitius auſa est.
Tum vero, Ludovice, tibi quam parua virago
Quam lepidam enixa est marium Berckhoutia mater
Gorcomiam triadem, marium fortaſſe quadrigam
Impletura brevi, quo nunc quoque craſſula foetu est.
Macte, meus ſanguis, nomenque propagine noſtrum

Ex illa Conſtantinulus nepos.

Ex Ludovico plures.

Per-

Perpetua, patriamque bonis bene civibus auge.

Hofwyck (vitaulium) exſtructum.

Dum partus retracto meos gentemque feracem
Hugeniam enumero, venit ultro viuida próles
Altera, et in cenſu vult non contempta videri.
Quam loquor, et loquor exſultans, Vitaulia villa est.
Hanc ego ſic peperi, ut non obſtetricis egenum
Viderit ulla dies; quanti ſit cumque valoris
Prediolum, quam vile, meum est: de cannabe ſicca
Quercetum feci, montem multa abiete ſtruxi
Conſpicuum, alnetum ſevi, quod ligna quotannis
Alternisque foco reddit radicibus: adde
Stillantem liquidis betulam de vulnere guttis,
Milleque in aëriam ſubuecta cacumina ſylvam,
Robore porticibus vivas praeſtante columnas,
Adde palatiolum lacui (quaſi cantharus undae
Immerſus, ſi convivis placet algida Bacchi
Potio) piſcoſo lacui ſeſeque replenti
Inſtructum, non mole gravi, modica atque modeſta
Compoſitum, quod hero ſolem defendat et imbres.
Hic quaſi tu cochleam videas, vel quadrupes illud

Rep-

Reptile, quod propria ſeſe teſtudine tecti
Condit, et arctari vitam nec laxius eſſe
Sentit, ego coelebs tego me, paruoque cubili
Incubo, contentus parce ſplendente ſalino.
Adde, quid his addam? ſi cui Vitaulia tempe
Pernouiſſe lubet, me conſulat; eſt ubi longo
Hancce meis Batavis abſolui ſtamine telam,
Bisque adeo villam peperi, nec dicere dicta
Aut vacat aut volupe eſt. Unum hoc iterare juvabit,
Ne mihi tam charum quisquam de ſtirpe meorum
Vendibilem externo cuiquam fore credat agellum;
Hugenios ſemper dominos agnoſcat, et iſto
Tranſeat haeredes inter cum nomine mando:
Hoc fidei, mea poſteritas, teſtator et autor
Depoſitum committo tuae: parete, nepotes,
Nil grave mandanti proavo: ſic proſpera gratis
Omnibus omnia procedant, ſic gaudia curis
Mixta leuent animi varios vitaeque labores.
Vitauli fuit iſte ſcopus: ſic viximus. Eſte
Felices, qua parte fui; gaudebitis olim

Exemplo monituque meo bene vivere docti.

Obitus principis Fr. Henr.

Quo me delitiae, quo me, mea villa, vocaſtis,
Quo feror imprudens? ohe, vitavimus aulam
Hactenus: adverſi procul in contraria venti
Invitos revocant, et clades publica: eundum est
In lacrimas; plangenda dies, qua maximus aevo
Eripitur tandem princeps meus. Heu patriae ſors
Aſpera! ſi aetatem video, vix ille ſenilem
Attigerat; ſi quot capiti victoria palmas
Nexuit, annorum multos impleverat annos.
At mihi quis vultus, quis tum color, omnibus orbo
Cum patriaeque meoque iterum patre. Jam Vitauli
Secesſu certe uſus erat. Sed in otia condi
Non male de Auriacis meritum prudentia nati
Jam rebus ſupraque fidem matura gerendis
Non tulit: imperii compos me vinxit eadem
Compede, qua excideram, innati Gulielmus amoris
Affectu, fecitque ſuum, et conſtantibus aurem
Conſiliis (ut non aliis aliquando dediſſet!)
Applicuit: quin ipſa ſuo ſtipendia motu

Auxit,

Auxit, et impleto Zeelhemi munere donum.
Omnia ridebant; ſtadii felicis inibam
Curriculum, et poteram Henrico non eſſe videri
Orbatus, qui tam Gulielmo utebar amico,
Principe clementi, humano, facilique bonoque.
At nimium brevis illa fuit fortuna triennî.
E heu! poſtremum ſuperos heroa Batavis
Auriacum invidiſſe! quid eſt ſuper, unde, quis illo e
Sanguine pro nobis, pro libertate reſurget?
Sic populus lamentari, ſic flere popellus,
Sic patres agitari animis, matresque nurusque,
Sic proceres tacito de pectore ſuſpirare:
Cum de viſcere regali flos exiit, ille, Nativitas principis Guil. Henrici.
Ille, mei cives, quo nunc Reſpublica floret
Florebitque (Deum votis precor annuat) omne
Floribus Auriacis flos immortalis in aevum.
Infantis tutelam aviae, matrique Britannae Diſſidia ob tutelam.
Diſſidium genuiſſe mihi damnabile viſum.
Turpius hoc, litem pravis alicunde foveri
Artibus. Occurri medius, verbisque manuque et

Conſiliis, quo pax et amor coaleſcere poſſent.
Non par gratia utrimque fuit: ego munere functus,
Integritate mea me involui, conſcius aequi
Ipſe mihi cauſaeque bonae conſtanter adhaeſi.
Conſorti tandem imperio concordia creuit:
Nec ſecus ac bino quondam ſub conſule Roma,
Res omnis tractata fuit tutrice gemella.
His ducibus mecum, quae relliqua turba ſenatum
Principis impleuit, veteri quoque munere functa est.

Obitus principis regiae.

Tempore post aliquo ſocias mors ipſa diremit,
Eripuit matrem praeceps, aviaeque onus omne
Pupilli ſine diſſenſu, cum pace reliquit.
Illa meamque operam multis experta fidemque
Non dubiam, et ſi quid vario ſermone valerem,
Saepius excelſas magnatum miſit ad aulas.

Legor ad Leopoldum Auſtriacum.

Quorum Bruxellis rebus praefectus Iberis
Caeſareus Leopoldus erat, mitiſſimus heros.
Ille ſibi Italico, quod juſſerat, ore locutum,
Neſcio quo propere affectu permotus, in aulam
Saepius et ſolus ſolum in conclave vocavit,

Zam-

Zamponiique chori, quo nil divinius, una
Participem ſecum praeſenti aſſiſtere juſſit;
Munus item, partum Muſarum nempe ſuarum,
Obtulit, egregios et non pro principe verſus.
Nec ſucceſſori voluit fortuna Joanni 720.
Item ad Joannem Auſtriacum.
Auſtriaco minus acceptum. Concentibus ille
Perpetuo harmonicis curarum taedia mulcens,
Nec nunquam proprio tentatis pollice chordis,
Gratum habuit munus patri regale Philippo
Per mare transmiſſum, Batavo ſed milite caſu 725.
Exceptum, libros quos omni muſica quondam
Anglia delectu, Buckingamio duce juſſa,
Exornaverat. Ille oblata volumina juris
Noluit eſſe ſui, ſatis exemplaria faſſus
Mandato exſcribenda ſuo ſibi muneris eſſe. 730.
Artibus his molles aditus et commoda fandi
Tempora venanti, tuto et bene rebus agendis
Et propere patuere fores. Sic feria ludo
Lucremur; quacumque valet quis dote, placendum est.
Amplior inſtabat peregre labor, altera longi 735.

Item ad Ludovicum XIV Galliae Regem.

Clauſula ſervitii. Si, quo provectior aetas
Iſſet, et annorum cumulum ſpectaſſe liceret;
Excuſanda fuit vitae prope ſcena peractae.
Non licuit. Neutram perſtans Amalia ſenectae
Jam velut emeritae indulſit rationibus aurem;
Parendum; obſequii quo gloria duxit, eundum
Invito fuit; invitis linquenda propinquis
Patria, et alterius res tota domeſtica curis.
Infantem Auriacum, quaſi non injuria pridem
Facta ſatis premeret, quaſi propugnacula caſtro
Diruta Mauritii ſtructoris opus mirandum,
Opprobrium leue, contemptus, vis, parva fuiſſent;
Saevius aucta nefas et ſummum criminis auſa est
Ambitio. Quae reſtabant in monte vetuſtae
Arcis relliquiae, nullo munimine moles,
Gallicus invaſit depulſo miles herili
Milite, et imperii totas excuſſit habenas
Infanti Domino: gemuit ſub pondere ſerva
Libertas, gemuere patres et ſubdita plebes
Uſurpatori, pro majeſtate, moleſto.

His

His tantis turbata malis Amalia medendi
Quas poterat meditata vias, non vidit inermi
Pupillo niſi ſe precibus ſuccurrere poſſe.
Haec mandanda mihi tandem provincia viſa est.
Terribilem regem (veniam da, Gallia) regem
Proſpera et ad coelum ſublimi ſorte ferocem
Cogor adire: adeo: excipior nec fronte ſerena,
Nec torva, facili attente, graviterque benigna.
Non regi ingratus peregrino Gallicus ore
Sermo parum peregrinus erat, cum dicerer hoſpes,
Qui prius huic non intuleram veſtigia terrae.
Non ingratus ego Augustae, non totius aulae
Principibus, Condaee tibi, tibi regie frater
Unice, neſcio quo adiutus rumore ſecundo,
In pretio vixi: quin Telleriis, Colbertis,
Et mihi manſuetis ſine fraude Leonibus ipſis.
His fautoribus, his privatis uſus amicis,
Interea (quae poſteritas id credere poſſit?)
Tantum non totos quatuor ſudavimus annos,
Ante mihi quam de domitore nepote Philippi

Ludovico lingua et calamo victoria parta est.
Nec modo tantae operae te ſola Lutetia, vel vos
Limpidi aquae fontes, vel Sangermanica, vel te
Sequana, vel ſolam voco te, Verſallia, teſtem.
Amplior his longe noſtri fuit area circi:
Inde bis ad Carolum Magnae Britanniae Regem. Oceanum Thameſinque voco; bis arandus uterque
Bis redarandus uterque fuit; quo juſta Britanni
Numinis afflatu pupilli fortior eſſet
Auriaci cauſa, et partes jam funere rapti
Heu patris Aeneae praeſtaret avunculus Hector.
Tantae molis erat, quae ſciret principis eſſe
Gallia, vicini ne nollet principis eſſe,
Sed convicta, malis interverſam artibus arcem
Redderet, ut priſcos indemnis Arauſio faſces
Suſpiceret, Dominum civis, Reſpublica patrem.
Quis Caroli fuerit fauor, et quae gratia, parco
Dicere: res docuit. adamas adamante domatur,
Invicti reges invictis regibus, illum
Iſte mihi, non vi illata, ratione ſubegit.
Tanti erat, antiquae me conſuetudinis uſu,

Re-

Regibus ignotum non advenisse Britannis.

Ad Gallos reduci jam non maris aequor arandum
Sed multum telluris erat: adeunda fuisti,
Visendumque tuis quid abesset, Arausio, muris,
Quid reliqui factum, quas instaurare ruinas,
Quas non expediat, veteri quam reddere formam
Imperio, quas inductis obducere leges
Legibus, aut pravos sanis compescere mores.

Secundo in Angliam reversus mittor Arausionem.

Hoc iter agressus Lugdunum grande quadrigis
Aduehor: hinc Rhodani, quo nil velocius usquam,
Flumine praecipiti, Auriaca properanter in ora
Sistor: ibi me magnifico peditumque equitumque
Excipiunt plausu turmae, lituisque tubisque
Instructae signisque: omni regione juventa
Nobilis in pulchras ibat collecta phalanges.
Exsultabundae matres et gaudia fusis
Testantes lacrimis, patribus mixtae atque puellis
Occurrunt et multa meae dant oscula dextrae,
Saepe renitenti, et moderatius obtestanti
Exsiliant: frustra: quid enim? quasi principis umbram

Intuitos, non viſi unquam nec forte videndi,
Tum libertatis felici vindice tutos,
Excuſique jugi de pondere reſpirantes,
Omnem laetitiae cumulum decuiſe putarunt.
Ereptus tandem turbae, pervectus in arcem
Quadrijugis, procerum alloquiis ingentibus aurem
Praebeo: nobilium aut populi non defuit ullus
Officiis ordo; totas facundia gentis
Explicuit vires, qui me, nil tale merentem,
Laudibus opprimeret, quas nec vaeſania ferret.
Poſtridie matronarum veneranda caterua,
Virgineaeque ſimul montem adſcendere cohortes,
Immenſa, fateor, mihi garrulitate moleſtae,
Pertaeſo laudum ac nihili haec tam vana putanti:
Quippe cui turbata alias Reſpublica curas
Injiceret. Cives inter diſſenſio, lites
Nobilium innumerae, voces, lamenta, querelae,
Ludus erant, quo me multo vexare malorum
Auditor patiebar, et infinita fuiſet
Vexantum ſeries, niſi me cenſore repreſſa.

Cu-

Curia, ſuprema cui majeſtate ſenatus
Praeſidet, extinctam quo ſeſe vidit, eodem
Momento reſtauratam pro principe dixi:
Sic ratio, ſic tutricis mandata ferebant.

Curia omnis exauctorata atque illico reſtaurata.

Reſtabat populi vox publica ſacramentum
Diceret, inque fidem Domini jurata rediret
Urbis, et urbium, et Auriacae pars optima gentis,

840.

Populus omnis novo ſacramento publice adactus.

Dicta dies, coelo illustri et ſine nube, coronam
Exhibuit circa radiantem in culmine ſolem,

Halo circa ſolem.

Hic ubi, me celſo in ſolio ſtipante ſenatu,
Ingentis turbae ſolennia verba tonabant,
Ut vetus intenſo tremeret clamore theatrum.
Naturae fuit illud opus ludentis, ut ipſi
Novimus, et modice rerum novere periti:
Ludere tum vero naturae, et in hoc placuiſſe
Articulo, viſum est praeferre quid ominis inſtar;
Quoque Epigrammaticis pruriret vena poëtis.
Pulvere ſulphureo laetae nox laeta peregit
Lucis opus: ſonuere ſclopi, confuſa per urbem
Ignibus illuſtrem plebes, non ſicca cucurrit,

845.

850.

855.

Cum

Cum prius immisſis facibus patrumque meaque
Alta manu conſumpta pyra est, ubi copula princeps
Artificum in flammis GULIELMUS-AMALIA fulſit.

In Provinciam et Narbonenſem Galliam brevis excurſus.

Compoſitis quae juſsus eram componere, retro
In patriam coepi vultumque et vota referre.
Feſtino tamen ante gradu loca proxima, te Mons
Peſsule, te, vetus et Romana Nemauſus, obivi:
Maſsiliae vidi Phoceo in littore portum,
Et muros, Arelate, tuos, operisque ſtupendi
Amphitheatralem ſolidam, non rudera, molem.
Saxa per Herculea intravi te parua Salone,
Noſtradamo ſed magna tuo: quin Staechadas usque
Excurri, ad portas nimium beneolentis Hierae:
Emenſo Magdalenae prope nubila monte,
Luſtrataque ſpecu, de qua quae dicere multi,
Credere pauci audent, ad Aquas campeſtria Sexti
Arva rotis et equis peragravi. Hinc moenia porro
Luſtravi, cujus prope nomen longius ipſa est,
Carpentoracti. Papalis Avennio curtum
Abſoluisſet iter; (postquam Legatus in illa

Se-

Sede Petri Piſcatoris, quos, contulit hoſpes
Vicino, quos reddiderim vicinus honores,
Ordine narrasſem) ſed enim magnete tenaci
Urgebar Laurae rurſum juvenilia, rurſum
Indagare mei veſtigia ſancta Petrarchae;
Quemque ſpecu plena ſpectaram protinus alti
Fluminis autorem, ſicca ſub rupe viderem
Abſorptum (pro naturae myſteria!) fontem.
Singula ſcrutanti minus et minus obuia tantae
Cauſa rei inſtanti magis et magis ardua viſa est.
O ſubterranei nobis miracula mundi
Cimmeriam noctem, quantum neſcimus inepti
Rerum cenſores, ſcioli, ſuper ardua Lyncei
Sidera, in hac caligantes indagine talpae!
Invitum tandem clauſa de valle reduxi
Obnixumque pedem, et longum, loca dulcia, dixi
Hugenio post hac nunquam viſenda valete.

Vice legati Pontificii mutua ſalutatio.

Petrarchae vallem clauſam ſecundo perlustro.

Venerat ergo dies, quae me exilii quadriennis
Pertaeſum, tot post faſtidia, totque labores,
Mitteret ad patrios longum exoptata penates.

A rauſione diſcedo.

Ergo

Ergo ab Arauſionum ſtrictis amplexibus aegre
Avulſus, poteram ſine multa ambage brevique
Ad Batavos rediiſſe via: ſed nempe πάρεργον
Reſtabat, longique operis non longa coronis.
Irer in Burgundiam. Flectere me in dextram juſſus Chalonia quondam
Praedia, Naſſauii in praeſens pulcherrima juris,
Luſtraturus, in Allobrogum divertere fines
Cogor, et inſpecta curſim, quam, carmine claudi
Hexametro nimis indocilem, vitioſa Grenoblam
Chamberii, et Aix en Savoye. Dictio deſignat, Camerinum porro et Aquarum
Sulphureas pervectus aquas, augusta Lemanni
Littora, et illuſtrem ſacris accedo Genevam,
Vicinumque tuum, Dona generoſe, Copetum.
(Conſtantinulus hic tuus e baptismate ſacro
Obtinuit, memini, noſtro de nomine nomen.)
Inde per Heluetios ſaltus, ad ſplendida Bernae
Moenia pauliſper digreſſus, et omnibus illic
Comiter officiis exceptus, ſingula tecum
Auriaci, non ambiguo tibi ſanguine juncti,
Caſtra ducis, per Burgundos et Sequana late

Ar-

Arva, domos, infinitas in montibus arces,
Aeternas et inexhauſto de fonte ſalinas,
Oppida, quae latis olim pomaeria fundis
Extendiſſe docent pulchrae triſtesque ruinae,
Immenſos nemorum tractus, vineta, paluſtris
Montanique ſoli, quantum non milvus ab ortu
Solis ad occaſum praedae venator oberret,
Tecum ſingula non obiter, vir amice, peragro:
O mihi non citra moeſti ſuſpiria cordis
Saepius adſpectam his oculis, ſi dicere honeſtum est,
Magnificam rerum ſtragem flentesque ſuperbe;
Marmoreis ſub ruderibus, ſua fata ruinas!
O belli furor, o rabies, o Sequana tellus,
Ambiguas experta vices, vincentis Iberi
Saepius et victi, neutra non ſorte nocentis!
Tun' vero ſemper noſtris, Hiſpania, damnis
Ditior eſſe voles? nunquam violata pudebit
Sacra Monaſterii juratae foedera pacis?
Omnia pervectis Dolam contendere viſum est,
Auriacos conſulturis de jure patronos

Auriaco doctos: ſed quos fallacis Iberi
Infinitis lactabat verſutia technis,
Bruxellenſe nefas, cujus, dum ſcribimus haec, dat
Non fortaſſe leues Hoſti Burgundia poenas.
His quoque confectis, quantum potis, optimus heros
Ad ſua dilectum diſceſſit rura Copetum.
Me comitis tam jucundi jactura dolentem
Afflixit: ſed enim, gemitu nugatus inani
Quid profecisſem? Reſtabas ultima tandem
Inſpicienda mihi, grandis Veſuntio, (vero
Da veniam) non tota tui Veſuntio juris:
Scilicet Auriacum agnoſcunt quacumque tribunal
Parte tui cives, Caſtri Comes audit avito
Jure tui princeps; cujus te nomine praeſens
Compello, multamque meo precor ore ſalutem.
Applauſit compellanti formoſa, vetuſta,
Nobilis urbs, Romaeque olim dominantis amore
Digna diu, nec pauca rei veſtigia ſeruans.

Crypta glacialis.

Ingens aeſtus erat, toſtoque canicula coelo
Burgundos torrebat agros; cum valle virenti

In-

Incluſam, qua duxit iter, dumisque rubisque
Vallatam pedes intro ſpecum; mirabile dictu,
Obuius intrantem feriit rigor, obuius horror,
Bruma, gelu, glacies, invita aeſtate december
Perpetuus, niſi forte vices variare placebit
Naturae, ac hiemes iſto ferueſcere in antro,
Et bullire nives. Egreſſus in aethera ſudum
Revera ſi non ſenſi, ſentire videbar
Quod fluvio emergens datus in caldaria piſcis.
Inde, morae impatiens Belicardi nomine montem
Appropero; dominoque loci de more ſalute
Dicta, Rauriacos ſubeo et veteris Baſileae
Vitiferos colles: quorum de vertice Rheni
Magnificum ſpectans animo exſultante fluentum,
Euge, pater, dixi; vel te comitabor euntem
In patriam, vel me patriae vitaeque pigebit.
Ergo ſcaphas humiles binas et vimine junctas,
Pone ſecutus equis, validum praemitto Briſacum:
Juvit enim (post relliquias ingentis Erasmi
Hic bene perſpectas, et quae monumenta papyrus

Montbeliard.

Erasmi veſtigia.

Aurea, poſteritas, tibi conſervavit, amici
Pignus Amerbachii; viſas et Frobeniorum
Quas vivus, quas et moriens ornaverat, aedes)
Viſere, quas et Friburgi ſub montibus altis
Legerat, a ſaecli turbis ſpontaneus exul.
Indicium fecere patres, quos nomen Jeſu
Collegit ſocios, mundo, dubites, an coelis acrius
Intentos. Portu bene mane Briſaco
Soluimus, et prona vi fluminis Argentinam
Appulſi, magna laeti conſedimus urbe,
Urbe diem totum cui nos inſumere, blande
Perſuaſit peregrinantem comitata juventus.
Denuo et hanc monui, turris vitare ſupremae
Culmina; et abſtinuit, noſtro perculſa periclo.
Inde Palatinas ſenſim devectus in oras
Juridicae dudum ſpeculatus maenia Spirae,
Manhemio te offendo, novi moliminis urbi,

Principem electorem Palatinum ex itinere ſaluto.

Intentum, Ludovice, tuo: tu regia proles
E Batavis humilem non dedignatus amicum,
Officiis adeo ne me vulgaribus ornes,

Om-

Omnem aciem indigno turmis ad ſigna vocatis
Explicitam oſtentas, (nimirum nuper iniquas
Excierat belli vicina Moguntia cauſas)
Mox Heidelbergae mandas pretioſa roganti,
Spanhemio duce, monſtrari cimelia: Bacchi
Munere poſtremo cymbam dimittis onuſtam.
Hancce Palatina vectus per aprica quadriga,
Spanhemio ſemper duce, Wormatiae prope muros
Conſcendi tandem (quam conſtans gratia magni
Principis!) et Rheni rurſum velocibus undis
Leni remigio Bacchi provectus ad Aram,
Arce Moguntina pariles exceptus honores
Experior. Francofurtum digreſſus, amici
Principis in rheda Hannavium procurro. Quid ultra?
Swalbachias per aquas, vicinaque balnea, ad imis
Impoſitam penetro Lahnae conuallibus arcem
Naſſauiam, et ſalue, dixi, victricis origo,
Sic etiam veneranda domus: o rudera magni
Nominis, haec ſolis precor infortunia vobis
Eveniant: famae tabulis non ulla vetuſtas

Inde Moguntinum.

In Comitat. Naſſauium. excurro.

Exedat Auriaco partas in ſtemmate palmas.

Ergo Moguntiaco veniam de praeſule nactus,

Pergo ad Agrippinae antiquis infeſſa colonis

Arva, ſalutataque ſuo cum principe, Bonna,

Electorem Colonienſem ſaluto. Mollibus hac etiam verbis exceptus in aula,

Quod ſuperest feſtinus iter decurrere nitor.

Inde nimis notis, quam quas exponere curem,

Urbibus a tergo velis remisque relictis,

Domum redeo. Pene brevi biduo Zulichemia caſtra reviſo.

Nec mora, dilectam, et qua nil formoſius usquam

His oculis fuerat ſpectatum, deferor Hagam;

Jamque tot annorum lapſu ſenior, tot agrorum

Circuitu, qua quaeque ſibi gens dote placeret

Edoctus, multum collibrans ſingula, tandem

Nempe meos didici non faſtidire Batavos.

Hic aulae non ingratus res ordine geſtas

Tutrici Auriacae multis ab origine verbis

Expono. Longae illa operae fidique laboris

Praemia dat magna tutrice et principe digna,

Neſcio an immerito nimium generoſa miniſtro,

Non

Non exſpectanti certe data ſancte teſtor:
Te quoque jam rerum a teneris, Gulielme, capacem
Perdocui, quam ſis late dominator ab Auſtro
Ad Boream, quam nobilium poſſeſſor agrorum.
Unde ſub aetatem tua te generoſa regendi
Ambitio incesſit: nandi ſine cortice vires
Senſerat et ſtimulos: avia tutrice carendi
Vel prope tempus erat, vel ceſſerat. Illa laboris
Non ſatura, et charo nimium devota nepoti,
At cui defuncti, invito livore, parentis
Jam promittebant ratio et Reſpublica totum
Imperium, populo oſtendendum cenſuit: ut, qui
Se regere et rerum ſciret momenta ſuarum,
Spem faceret, patriae, belli pacisque futurum
Sollicitum curatorem, patremque ducemque.
Nec ſe animi excelſi prudens matrona fefellit.

Cum principe Guil. Henrico in Angliam profectus ibi cum mandatis relinquor.

Post iter ad conſanguineum non grande Britannum,
Me comite, emenſum (me multis menſibus uno
Principis ad mandata negotia pone relicto,
Et post ſingula non infauſte geſta reverſo)

Ipſe ad Reip gubernaculum evectus.

Quanta vi puerum Auriacum, ſi perdere poſſet,
Perdere conata eſt paucorum ingrata, pudenda
Nequities, tanto (optarim ſine ſanguine coeptum!)
Impetu et obſequio, patrio gens tota locavit
In ſolio, patriosque omnes adſcripſit honores.

Conſtantinum meum Secretarium aſſumit.

Nec mora, promiſſi memor obſtrictique favoris,
Zeelhemium ſibi ſponte meum, neque preſſus, adoptat,
Munere functurum, quo ſex jam fungitur annos.
Quam bene, teſtaris tu clementiſſime, et illum
Qua ſemel ornaſti, non interrupta voluntas.
Hactenus his magis aut minus infeliciter actis,

Senectae meae ſtatus, corporis morum animique character.

Ut fatis placitum et coelo est, nunc mollia duris,
Nunc adverſa bonis diſtinguere, triſtia laetis,
Ecce valens vegetusque loquor; provectus ad illam,
Quam paucis de mille datur contingere metam.
Nempe nec obſtipus gradior, claudusve, tripesve,
Sed quali me ſaepe ſenes teſtantur amici
Ingreſſum vidiſſe gradu fervente juventa,
Nunc quoque non alio me circumferre fatentur,
Hos artus, hos erectos ad ſidera vultus,

Qua-

Qualis odoratus fuit, est in naribus idem
Integer; in lingua ſapor et vis tota palati
Conſtat; in attactu citharae quae mobilis olim
Gratia, non languet; potior, ſi dicere fas ſit,
Quam juveni quondam, est, niſi me mea ſomnia palpant.
Viſio ad hanc usque aetatem non indiga vitri,
Lyncea in admotis acie, minus apta remotis,
Apta tamen teleſcopiis adjuta puſillis.
Auribus eximie valui, poteramque valere
Hactenus, absque gravi quo non exſtincta catarrho
Altera, ſed corrupta fuit juvenilibus annis.
Importuna mihi clades, quanto aere redemptam,
Quam fruſtra, quoties te optavi! o quo gravius nil
Infligi poterat modulorum vulnus amanti!
Nempe creatoris ſiguli vult iſta voluntas,
Sic ſtatuit de vaſe ſuo. Quid homuncio, quis, qua
Fronte lutum aut ori Domino contendere tentem?
Quin grandes tibi, magne Deus, quas debeo, grates
Offero, qui quod opus noras bene diſpenſasti:
Compeſcendus eram, nimia fortaſſe juventae

Sorte tumens, nimium ventis ad vota ſecundis.
De reliquis, nil ventriculo juvenile ſenili
Eſt magis; inſurgens audaculus omnis edulî
Digerit et genus et ſpeciem; terreſtre, marinum,
Et bipes et quadrupes nullo diſcrimine habentur,
Sumpta tamen non immodice, non omnibus horis:
Prandeo non parce: coenae brevis eſt modus, uno,
Ni pomum placeat, ſatior, non impleor, ouo.
Non abſtemius, ut quondam ſubeunte juventa,
Lacte ſenum, vino fruor, ut ſitis, aut medicinae
Juſta jubet ratio; facilis compotor amico
Potanti, modo me juris, quod cedo vicisſim,
Siverit eſſe mei: neque enim ſtultefcere, nec me
Inſanire juvat: ſi quem vertigine foeda
Se ſibi delectat ſubducere, beſtia fiat,
Me ſpectante, licet: quidquid peccavero, tanti
Criminis aut culpae, nemo teſtabitur unquam
Deprendiſſe reum; quanto mihi turpe lupanar
Horrori fuit atque odio, quanto alea pernox
Et bene quaeſiti mala dilapidatio nummi,

Tan-

Tanto, Bacche, tuus furor et pudor usque fuerunt.
Intima ne lateant, animum ſine bile maligna
Obtinui, certe praui nil cordis adhaeſit.
Qui me irritasſit, poterit mouiſe, ſed ipſo
Corruit ille calor, non excandeſcit in ortu.
Pace mihi nihil est acceptius: audiat omnis
Incola terrarum, quas vel peregrinus adiui
Forte, vel in patria cum civibus occupo, pacem
Cuique vel invito: qui me cumque oderit, aut ne
Oderit efficiam, aut certe non odero; lites
Execror, offenſam illatam, ſi forte recordor,
(Non ſoleo) condono libens; inferre cuiquam
Abſit ut aggrediar; famoſo carmine civem
Laedere non didici; non, ni ſit publicus, hoſtem
Ludere, cui dolus an virtus imponat, utrimque
Laus eadem, inſidiis et aperto Marte nocendi
Jus datur. A ſalibus, fateor, luſuque jocoque
Saepe, ſed innocuis, non tempero, ſive ſodales
Inter et his mecum ſi qui capiuntur amicos:
Sive quid in mentem veniat quod poſteritati

Ingenue tradat nulli damnoſa papyrus.
Horum quot retuli me collectore Latinum
Torcular excudiſſe libros totidemque Batavis
Ter Batavos extare meis, nec glorior autor,
Nec doleo, doleat certe pudeatque, bonorum
Si qua laeſus honos calamo petulante fuiſſet.
Non fuit; excutias me, naſutiſſime lector,
Non perages hac labe reum; prurigo nocendi
Ridendo procul atra fuit; inſania ſaecli
Cum perſtricta mihi est, inſanis parcere ſemper
Tutius et viſum est et honeſtius, ut ſua cuique
Vulnera curandi proſit privata facultas.
Nempe Deum timui et, quantum pote, dia libenter
Juſſa capeſſivi, vetitis abſiſtere amavi.
Omnia ſic dixi: quorum cui vana videtur
Mentio, *καυχάσθαι* ſolo me diſcat in illo
Quo ſine nec valeo quicquam, nec ſpiro, nec exto.
Amici. Si quid ad hiſtoriam refert, quibus uſus amicis
Vixerim; in omni aula quotquot magnatibus olim
Notus eram, placui, quod in omnes aequa parique

Om-

Omnibus obſequio viſa est meruiſſe voluntas.
Par fuit in reliquis ratio; cuicumque bonorum
Nempe meis uti officiis obuenit, abunde
Uſus et ex aequo est, civis, peregrinus, egenus.
Nec fuit iſta petax, nec mercenaria virtus:
Quoquo peccarim vitio, corraſor, avarus,
Lucrio, non credo dici meruiſſe, nec ulli
Dictus adhuc vivo, niſi ſola calumnia dixit.
Pluris amicitiam feci quam vile peculi
Artibus augendi ſtudium non ingenuis, non
Nobilibus: feci gratis quae vendere vulgo
Praui moris erat, nec adhuc bene deſiit eſſe.
Altera amicorum ſeries et carmine multo
Enarranda foret; nimirum quotquot in illo
Felicis patriae micuerunt ſidera coelo,
Doctrina, virtute viri pietate bonisque
Artibus eximii; ſed enim quo quisque frequenter
Alloquio me conuenit, teſtabitur ingens
Chartarum cumulus, multique autographa amoris
Indicia, et non pauca mei quoque mutua cultus

Of-

Officii interpoſta, quibus diſtenta videbis,
Poſteritas, inter pluteos armaria noſtros:
Quae ſi forte typis quisquam vulgare meorum
Inſtituat, non obſto equidem: quin hortor, et ipſi
Acceptum patriae fore non diffido volumen.

Bibliotheca. Optima amicorum in cenſu, cui multus adhaeſi,
Mortua turba, libri, est: horum ſi copia juſto
Amplior in pluteos, ſenſim grandi agmine facto,
Invaſit numeroſa meos; liuoris acerbi
Non est quòd metuam dentes, quaſi vana ſupellex
Gloriolae collecta meae ſtet inutile pondus,
Muſeo grave, nec domino ſub murice notum.
Novimus inter nos nimirum; rarus in illo
Ordine ſtat quicum raro confabuler autor.
Objiciunt: male non vivis te impendis amicis,
Cum vivis liceat: mutos ſepone, loquaces
Conveni, et audire et bona reddere verba paratos,
Hoc volupe, hic vitae fructus. Reſpondeo, mutos
Praeſero non mutis, quianam cum poſco, loquuntur,
Si nil poſco, ſilent; nec garrulitate moleſti

Ob-

Obtundunt, miſeras qua vulgo lancinat aures
Vivorum cacoethes et importuna loquendi
Prurigo, ſciolorum imprimis, praepete lingua
Quidquid inexpenſi in buccam ruit ore vomentum.
Defuncti contra ſi quae producere juſſi
Producunt, ſcio non de labris nata manuve
Praecipiti, ſed cocta diu, verſo atque reverſo
Saepe ſtylo, ut, ſi quid demum pro tempore magnis
Mentibus excudi melius potuiſſet, id omne
Altera non dubie poliiſſet cura laborque,
Vel quae nox multis cordatior una diebus.
Tantilli res ſunt hominum, (quis crederet?) ipſae
Elingues vivis praeſtant heroïbus umbrae.
Singula ut abſoluam, et quaſi me depictor ad unguem
Omnibus exponam omnimodis laudisque probrique,
Pro lectore, quis et ſomni modus in ſene, pergo
Dicere: dormitor fortis quibus arguor, aequos
Cenſores habeo; neque enim, ſi nocte ſoporem
Non interrupta lentis pulmonibus hauſi,
Inſomnem transmitto diem: ſi ſuppetat otî

Tan-

Tantillum, quo me vel momentanea ſomni
Surripiat mihi rapta quies; quis credere poſſit?
Dormio, cum libitum est: niſi mens agitata vel aeſtu
Febrili, vel quo vigilet compulſa dolore:
Quam rarus tamen ille dolor, quam tempore longo
(Vix memini) hos nullus febrium tremor occupat artus?
Nupera (non ſileo) leuis et contempta podagrae
Mentio me titillauit: ſed ſi mea retro
Incunabula contemplor, quam dira parente
Quamque diu paſſo genitus podagro chiragroque,
Hactenus immunis tanta lue me rego, rectus
Ambulo, mortales fortunatiſſimus inter
Eſſe pedes videor; quem non arthritis ineptum
Reddiderit peditem; renes cui nulla nephritis
Torſerit, exſectus patri quam calculus olim
Non dubiam haeredi promittere viſa fuiſſet.
Quin podagrae tam ſera lues portendere longam
Dicta diem, ut, niſi grandaevus jam forte fuiſſem
(Si qua fides vulgo) praediceret illa futurum.
Nec ſterilis tamen ille dolor, nec inutilis olim

Cen-

Cenſendus veniet; nec avum doluiſe dolebit,
Quae leget haec nonnulla meorum turba nepotum.
Scilicet ut lecto me affixit non grave tormen,
Sed podagrae turgens quidam quaſi nuncius humor,
Non potui non eſſe meus; non otium amicis
Omnibus omne dare, aut vanis impendere ſomnis:
Sanior incendens aegrotam inſomnia mentem
Addidit ardenti ſtimulos ad maxima: feſtam
Me ſolo ſine vate, meo ſine carmine lucem
Principis ire mei ſuſpiratosque Hymeneos,
Viſa fuit non inferior vel crimine culpa.
Cum vetus ingenii leviter tentata facultas
Neſcio an heroum quod post mea tempora duret
Fuderit Auriaco carmen: ſcio regibus ipſis
Et patriae placuiſe, et quot lectoribus ullas
Non memini placuiſe meas, mala carmina, nugas.
Ipſa adeo fertur majeſtas Gallica verbis
Verba Latina ſuis verti voluiſe, meosque,
Laudatos nimium, fateor, pernoſcere ſenſus.
Tam non illepido ſucceſſu turgida Muſae

Ve-

Vena, quod in magno bene ceſſerat argumento,
In tenui tentare minus dubitavit, et hujus
Haec, nimis extenſi dudum, ſermonis origo eſt.
O, ſine quo non hunc, qualis ſit cumque, peregi,
Gloria in excelſis, ſoli tibi gloria, coeli
Aeternum numen, quod humi proſtratus adoro.
Annue, quod ſuperest, coeleſtia ſuſpiranti
Aeternamque diem; tu qua me arceſſeris hora,
Fac ſequar intrepidus, formidatumque tribunal
Non exhorreſcam, fretus te vindice noſtri
Seruator divine, cui ſine crimine pro me
Eſſe reum placuit, pro me ſine labe nocentem.
Tandem, chara trias fratrum, et non ſecius illis
Doubleti, dilecte gener, quartique Philippi,
Quo maeſtus careo, ſucceſſor digne Philippo,
Si bene ſic vixi, docui vos vivere; ſi ſic
Non bene, non doceo: errores exempla mei ſint
Ut ſcopuli vitanda: boni ſi forte quid actum eſt,
Utimini; non utimini, ſi a tramite recto
Devius in laeuam deliraviſſe videbor.

Nil

Nil datur hic vulgo, nil, cui tot caetera, famae:
Quantillum hoc operae est, ſolis dico, dedico, ſolis,
Et, quae de vobis naſcetur maſcula, proli.
Eſte mei memores hoc ſaltem pignore, postquam
Non ero; ſi nihil occurret, quo forte paternum
Omnibus agnoſcar melius teſtatus amorem.

CONSTANTER.

HET
LEVEN
VAN
CONSTANTIJN HUIGENS,

IN GEMEENZAMEN DICHTTRANT

VOOR ZIJNE KINDEREN DOOR HEM ZELVEN BESCHREVEN.

IN TWEE BOEKEN.

VOORBERIGT.

Toen de Heer P. H. PEERLKAMP *met de uitgave van* het Leven van CONSTANTIJN HUIGENS, *naar het oorſpronkelijk Latijnsch Handſchriſt, goedgunſtig ten dien inde door den Heer Mr.* J. SCHONCK, *bezitter van hetelve, verleend, zich wel had willen belasten, beving mij, ij het inzien van het Oorſpronkelijk, al ſpoedig de lust om ene dichtmatige vertaling, of liever navolging in het Neerduitsch te beproeven: daar ik niet twijfelde, of vele ijner Landgenooten, het Latijn niet verſtaande, zouden*

be-

begeerig zijn te weten, hoedanig de zoo bekende, en bij zoovelen met regt hooggeſchatte Dichter HUIGENS, in zijnen zoo verre gevordenden ouderdom, zijn Leven beſchreven had. Ik ondernam, nadat, onder opzigt van den Heer PEERLKAMP, wien ik daarvoor mijnen welmeenenden dank betuig, eene woordelijke Nederduitſche Vertaling in onrijm vervaardigd was, om mij, bij de dichtmatige Vertaling een' zooveel te zekerder weg te doen gaan, dien arbeid; en het gelukte mij denzelven na verſcheiden maanden te voltooijen. Men zal op ſlechts weinige plaatſen den ſtijl zich hooger, dan tot dien van het Leerdicht zien verheffen; en enkele keeren naar mijn gevoelen, beneden denzelven dalen. Ik heb overal gepoogd mijnen Voorganger zoo getrouw mogelijk, en zoo ver het de verſchillende aard der talen toelaat, te volgen. Dikwerf echter moest ik nu kleinere dan grootere vrijheden gebruiken, en was buiten ſtaat, om verſcheiden zinſpelingen, die in het Latijn alleen hare ſoortelijke aardigheid hebben, en die zoozeer in den ſmaak van HUIGENS vielen, over te brengen, daar dezelve meestal in woorden zoo niet alleen

in

n klanken beſtaan. Met dat alles hoop ik, dat mijne avolging in dichtmaat, welke mij zooveel moeite en tijds ekost heeft, niet van alle verdienſten zal ontbloot zijn, n boven eene ſlaaffche vertolking in onrijm de voorzeuze zal gegeven worden; de laatſte ja zou meer naar le letter zijn; maar zeker minder het eigenaardige van en dichtſtuk dan deze navolging bezitten, en althans bij Dichtlievenden, uit hoofde der onvermijdbare ſtijfheid, met minder genoegen gelezen worden.

Wanneer de Heer PEERLKAMP zijne Latijnſche Aanteekeningen aan het publiek mededeelt, hoop ik de mijne in het Nederduitsch 'er bij te voegen, die dan ook eenige in't Nederduitsch overgeblevene duisterheden, ſchoon waarſchijnlijk niet alle, zullen wegnemen; terwijl ik mij ook vleije, dat door de naſporingen van den Heer Mr. J. SCHONCK, in zekere papieren, van HUIGENS nog overig, het een en ander zal gevonden worden, dat tot wezenlijke opheldering ſtrekken kan.

Op den Titel heb ik de gewone teekening van CONSTANTIJN HUIGENS, het bekend CONSTANTER, naar een oorſpron-

ke-

kelijk onder mij berustend, als een fac simile, *gegeven, hetwelk den liefhebbers van deze ſoort van Vaderlandſche Oudheden waarſchijnlijk, als een gepast ſieraad, niet geheel ongevallig zijn zal.*

A. LOOSJES, Pz.

Haarlem

1 *November* 1817.

*

AN MIJNE MANNELIJKE NAKOMELINGEN!

Plinius verhaalt ons, dat Virgilius de eigenſchappen der tuinen iet heeft willen aanroeren, als afgeſchrikt wordende door de geingheid van het onderwerp Ik weet naauwelijks wat ik hiervan uist denken moet. Hoe? Hij, die alles wat den Landbouw betreft t zelfs het herdersleven en de geringſte zaken, die daarop bekking hebben, niet ſchroomde, of beneden zijne waarde achtte, in de maat van het Heldendicht tot de kleinſte bijzonderheden e voor te dragen, dien zoude het zoo zwaar gevallen zijn eenige weite te beſteden aan die ſchoonſte ſieraden der aarde, van welke e Waarheid zelve betuigde, dat „ Salomo in alle zijne heerlijkcid niet bekleed was als een derzelve!" Indien iemand echter an dit gevoelen, of duistere overlevering van Plinius iets hecht, at moet hij, bid ik, dan van mij denken, die in vergelijking an den minſten der oude Dichters ſlechts een pruldichter geacht iag worden, en ondernemen durf om van het geringst van alles, an mij zelven, en van deszelfs onbeteekenend levensgeſchiedenisje, n dat nog wel in de maat van het Heldendicht (God betere het), e ſpreken, en eene zaak, die zelfs geene dagelijkſche ſtijl waardig , op hoogen leest te ſchoeijen. Maar ik bekommer mij hier ver niets, als zijnde dit ſtuk niet geſchikt om het licht te zien, alleen voor u en mijn' huisſelijken kring beſtemd. Zoodat het

geleerd volkje hierop geen het minſte regt heeft, wiens hekelpen ik weet, dat ik anders zoo zeer te duchten zou hebben, daar ik van mijn eigen onvermogen niet onbewust ben. Ik wend mij dus alleen tot u, en van u alleen eisch ik, dat zoo gij mij doorgaande ziet kruipen en mij nergens verheffen tot de hoogte van het Heldendicht, gij u als goedgunſtige beoordeelaars gedragen zult van mijne Zanggodin die niet meer oud, maar, zoo als het geval is op mijne hooge jaren, ſtokoud is; daar het u gemakkelijk vallen zal te bevatten, hoe zeer ik met de geringheid des onderwerps heb te worstelen gehad. Weshalve gij nog te meer reden zult hebben om ook dan toegevendheid te gebruiken, wanneer ik mij in eene kleinigheid boven de grootheid van het onderwerp verheven heb. Wat 'er ook van de zaak zijn moge, bemint de hand van uwen teederlievenden vader, en, gelijk ik in het Gedicht zelf u ook vermaand heb, behoudt het werkje alleen voor u, wiens plan en inhoud ook alleen op u betrekking heeft.

Geſchreven in 's Gravenhage
in den loop van het 83ſte jaar
mijns levens.

HET

HET LEVEN

VAN

CONSTANTIJN HUIGENS.

EERSTE BOEK.

Ik Voel mij met lust bezield, om, in Latijnſche Zangen,
Van mijnen levensloop een dichtſtuk aan te vangen;
Te zingen, welk een' klomp van aarde, ruw en grof,
Door 't levenslicht beſtraald, ik omdrage in het ſtof:
Of 'k mij dat dierbaar licht, zoo lang een reeks van dagen
Genoten, waardig of onwaardig heb gedragen.
Ik koos daar toe de maat, het heldendicht, genoemd,
Schoon 'k nooit op heldendeugd mij zelven heb beroemd.
De taal is mij zoo vreemd, als ik ben aan de tale,
Een Hollandsch mensch, daar ik mijn Levensſchetſe male

Voor landgenooten, had meer voegelijk veelligt,
Mijn meening uitgedrukt in Nederduitsch gedicht:
Daar 'k, zoo men althans wil, ſomtijds gelukkig ſlaagde,
Wanneer ik mijne pen aan Hollands dichttrant waagde.
Men vraagt, misſchien te regt, waarom ik mijn bedrijf,
Een ſtof van klein gewigt, in 't Hollandsch niet beſchrijf;
Maar 'k wilde in dit verhaal mijns levens nog 't vermogen
Beproeven mijner kunst: en heb ik mij bedrogen
Wel dat dan de ouderdom van twee en tachtig jaar,
Met één weldra vermeêrd, voor mij verſchooning baar',
Genoegzaam mij althans, wat andren daarvan denken,
Ja zelfs al aarzlen zij vergiffnis mij te ſchenken.
Verwijder u thans vrij, o Pindus negental!
Zijt verre Apollo, en gij, Bronnen! bovenal
Beſpotlijk, als het paard, wiens hoef u deed ontſpringen,
'k Begeer uw' invloed niet; o kinder-beuzelingen!
Een rijper leeftijd noopt thans mijne geestdrift aan,
Op degelijker hulp mijn hopend oog te ſlaan,
Zou 'k aan den grenspaal van mijn levenspad gekomen,
Daar ik een dichtſtof vol van ernst heb voorgenomen,

Van die verdichtſels nog ſieraad ontleenen. Neen!
Neen! Eeuwig en drieëénig God! Tot u alleen
Tot U hef ik alleen mijn beden. Wil gehengen,
Dat ik nog, dezen maal, mijn taak ten eind moog brengen,
Dat ik nog eens in 't kort herzie de levenswebb',
Die 'k, onder uwe gunst, al afgeweven heb.

Het jaar zijner geboorte 1596.

Nog tweepaar jaren ſlechts en de eeuwkreits was geſloten,
Waarin Erasmus 't licht des levens had genoten,
Waarin Vorst Karel leefde, een roem van 't Keizerrijk,
Die d'eernaam voeren mogt van onverwinnelijk,
Waarin nog kort geleên tot bittren rouw van allen
Prins Willem van Oranje, als 't offer was gevallen
Der Spaanſche moordzucht, toen ik, op den vierden dag
Van Herfstmaand mij voor 't eerst door 't licht beſtralen zag.

Geboortedag en plaats.

Toen ſtrekte 's Gravenhaag mij ten geboortegronde,
Mij 't tweede manlijk oir van 's vaders huwlijksſponde.
Zoo 't ligt te luttel zegt, dat ik den Haag ſlechts noem
Als een' geboortegrond, waar ik met regt op roem,
Dan zal 'k zoo lang een reeks van eeretitels tellen
En voor mijn 's Gravenhaag als onbetwistbaar ſtellen,

Als zich door groote ſteên aan Maas, aan Merwe, aan Rijn
Aan Spaarne- of Amſtelſtroom ooit toegeëigend zijn.
Met hooger titels zal mijn 's Gravenhaag dan pronken,
Dan immer zijn met regt der ſteden ſtad geſchonken.
'k Zag in dienzelfden Haag het daglicht, waar voorheen
Die luisterrijke zon der poëzij verſcheen,
Het eerſte licht der kunst, dat, ſchoon 't ſlechts kort mogt ſtralen,
Nooit zich als Tweede liet door andren achterhalen,
Den grooten Janus, die, met onnavolgbren zwier,
De zoetſte klanken lokte uit zijn Romeinſche lier.
Uit eedlen bloede was mijn ouderpaar geſproten.
Wat hulp het Vaderland en Nasſau heeft genoten
Van mijnen vader, die, als dienaar van den Staat
Hun beide diende met zijn goed en bloed en raad,
En in den hoogſten nood van wanklen wist noch buigen,
Zal en het Vaderland en Nasſaus ſtamhuis tuigen:
Ja ook getuigen van mijn moeders deugdzaam' aard
De grijsaards nevens mij door 't ſterflot nog geſpaard.

Gevaar in zijne kindschheid.

Als een éénjarig kind zag ik, me op 't punt van ſneven,
Door 's Hemels gunst en zorg behouden in het leven,

Niet

Niet door mijns broeders zorg, maar tranen en gebaar
Vernam mijn vader 't mij bedreigend lijfsgevaar,
En haalde, daar hij ſnel ter mijner hulp kwam ijlen,
Mijn hoofd, reeds vastgeklemd, van tusſchen de ijzren ſtijlen,
Waarmeê de moederzorg de haardſteê had omzet,
En 't naadren tot het vuur den kindren werd belet.
Hoe ik maar juist van pas werd aan 't verderf onttrokken,
Bleek mijnen vader uit het zengen mijner lokken.

Twee jaren naauwlijks oud, nog ſtaamlend ſchier van ſpraak, Zijn zingen.
Schepte ik in 't neuriën der liedjes reeds vermaak,
Die mijne moeder zong. Zij dacht daarin te lezen,
Dat ik de gunſteling der Muzen eens zou wezen.

Die hoop bedroog haar niet. In allerleijen zang Naar muzijk.
Bekleedde ik, vijf jaar oud, reeds d'allereerſten rang.
Of mooglijk wilden zij zoo gunſtig zich verklaren,
Die juichten mij ter eer, ten wille mijner jaren.
Vaak heeft men mij verhaald, hoe 'k binnen luttel tijd
Slechts weinig weken me aan de toonkunst had gewijd:
Of 'k wist de citer zoo volkomen te beſpelen, Leert op de citer ſpelen.
Dat ik reeds eenigzins 't kunſtkundig oor kon ſtreelen.

Leert de Franſche taal onder Brouart.

In één jaar leerde ik op 't geleide van Brouart
De Franſche taal. Ik nam zijn lesſen zoo ter hart,
Dat ik haar toen reeds als mijn moedertaal kon ſpreken.
Zoo wordt (laat de ouderzorg geen onderwijs ontbreken)
Van de eerſte kiemen af het menſchelijk verſtand
Gelijk een jonge loot, geleid door 's meesters hand;
Want 'k moest uitzinnig zijn, indien ik kon gelooven,
Dat ik in vatbaarheid juist andren ging te boven.

De guitar.

Maar hoe herdenk ik nog met ſpijt en harteleed
Twee volle jaren tijds aan de guitar beſteed.
Wat bate geeft het toch den leerling af te pijnen
Bij eenen meester, dien hij noode ziet verſchijnen,
Opdat hij eindeloos, van vooraf, t'elken maal
Beginſels, reeds bekend, zoo dor en droog herhaal',
Waarbij men echter niet den leſband kan ontberen,
Langs wien men in de baan der kunst moet loopen leeren.
Een zelfde regel toch, hoe of men 't wende of voeg',
Is voor bewegingen van de eigen ſoort genoeg.
Met vlijt uw vingers ſlechts geöefend, die reeds weten
Van overlangen tijd, hoe zij zich 't beste kweten.

Neemt hunne vlugheid toe; licht hun 't muzijkblad voor,
Dan vinden zij van zelf het aangeduide ſpoor;
Op welke ſnaren zij zich moeten nederzetten,
Waarop uw regter duim moet in het aanſlaan letten;
Wijl oefning ongemerkt voor u den weg verkort
En heblijkheid allengs uwe onderwijſter wordt.
Nu liep mijn zevend jaar ten eind met raſe ſchreden. Leert het Latijn.
't Ontluikend knaapje moest nu ſteiler ſpoor betreden,
't Gebied van Latium moest door zijn oog beſchouwd,
En al die konſten aan zijn' geest in 't breede ontvouwd,
Tot welker bronnen nooit het nageſlacht kan komen
Dan onder ſchaduw der welſprekendheid van Romen.
Helaas! als of ſlechts daar de ſchat verborgen lag
Der kennis, die toch 't licht in andre ſtreken zag,
Ja bijna achtte men dien man verſtand te ontbreken,
Die niet der Romers taal kon ſchrijven en kon ſpreken.
Die dwaasheid niet te min kreeg de overhand alom,
En onder dezen last gaat menig jongling krom:
Ja ſoms kan naauw het wicht verſtaanbre woorden ſnappen,
Of 't leert reeds in 't Latijn een aantal woordjes klappen:

Gaarn troost men zich die moeite, al is 't, dat ze in 't Latijn
Gelijk de beuzelpraat der minnemoeders zijn.
Maar niets is nog verrigt en tijd en vlijt verloren,
Zoo gij een' jongeling wilt vormen naar behooren,
Vol braafheid groot van moed, al gaf hij t'eenemaal,
(Als waar hij een Romein) zich over aan een taal,
Waarvan Italje, ſinds zijn roem ten afgrond helde,
De bron verloren heeft, die op haar' grond ontwelde.
Daarbij gewoonte heerscht ſtreng als een dwingeland,
En dwaas, wie tegen haar met rede of kracht zich kant,
Wat dan te doen, als zich de wijze voort ziet ſlepen
Door dezen ſnellen ſtroom, die hem heeft aangegrepen:
Dan verontſchuldigt hem een dwaling zoo gemeen,
En 't aandeel zijner ſchuld is niets of althans kleen.

Onder Joannes Dedel.

Ik boog dan onder 't juk mijn wuſte en losſe zinnen,
En trad aan Dedels hand den kerker aarzlend binnen,
Waaruit de tijd alleen mij eindlijk kon ontſlaan.
Of zag men 't voor dien last ligt als belooning aan
Dat mijne Mentor mij 't verbuigen menigmalen
Van 't woordje *Muſa* tot vervelens deed herhalen,

Hoe

Hoe vaak ik 't ook verboog' ik boog nooit ſtuursch of ſtraf,
In mijne min verkoeld, 't hart van de Muzen af;
Want als een idioot, die, hoe ik ook mogt zwoegen
Geen' volzin goed Latijn nog kon te zamenvoegen,
Werd, daar 'k de voetmaat op mijn vingers had geteld, Begin der Dichtkunst.
Een ſmakeloos gedicht reeds door mij t'zaamgeſteld,
Hoe deez' verbijstering van zinnen mij verrukte
En onuitdelgbaar zich in mijnen boezem drukte,
Getuige 't Vaderland, 't welk lijdzaam heeft geduld,
Dat ik 't met beuzeling op beuzling heb vervuld,
Luidklinkend nu en dan. Laat hier getuigen geven
De ſchade aan 't ſchoon papier, door mijne hand beſchreven.
Denkt echter niet, dat ik het ſpoor zoo heb gemist, De kunst der Welſprekenheid.
Dat ik geheel den dag heb aan die kunst verkwist:
Nog minder, dat de drift zoover mij overreedde,
Dat ik daaraan den nacht onnuttelijk beſteedde:
Meer nog verrukte mij de Goddelijke taal
Van Romes gulden mond, geſproken in de zaal
Van 't Kapitool voor 't oor van 's volks beſchreven vaderen.
Ik zocht met alle vlijt den honig te vergaderen

Waar-

Waarmeê welſprekendheid de lippen had beſproeid
Van mannen, in wier lof oud Romen overvloeit,
En wier verheven roem de loſſpraak der Quiriten
Als deelende in hunne eer, den aardbol om doet vlieten.
'k Nam hen ten gidſen, om in juiste woorden mij,
Gekuischt van taalgebrek en vreemde bastaardij,
Die mijne moederſpraak nog aankleefde, uit te drukken;
En nu (zoo ver kan waan het jeugdig brein verrukken)
Stelde ik mijzelven voor, dat ik een redenaar
Van aanzien en gewigt in Romes grondſpraak waar.
Genoeg die ijdle waan verſchafte me oefeningen,
Om voor de onnoozelheid fier in de bres te ſpringen,
Of om behoeftigen, als ſchutsheer, voor te ſtaan,
Of lage ſchurkerij met kracht te keer te gaan,
'k Was op de misdaad in mijn dingtaal fel verbolgen;
Doch oordeelde ik het nut een ander ſpoor te volgen,
Dan klonk mijn taal van lof en liefelijk geluid,
Ja 'k ſtrooide het gebloemt bij volle korven uit,
Daar ik met Quinctiljaan, naar d'eisch en loop der dingen,
Als Proteus, vondrijk in geſtaltverwisſelingen,

In onderſcheiden vorm, nu dus dan zoo verſcheen,
Beſchavend mijnen geest door deez' verſcheidenheên;
Allengskens ſtijgende langs velerleije trappen
Naar 't hooge tempelkoor der ſchoone wetenſchappen.
Hoe kwam het mij te ſtade in dezen oefentijd, De Betoogkunst onder George Eglizemius.
Dat ik daarvan een deel heb aan de kunst gewijd;
Die door haar juistheid en opheldernden luister
't Onware zwichten doet, en 't nevelachtig duister
Doet vlieden voor haar licht. Niet minder regt ter ſneê
Kwam Eglizemius van Schotland hier ter ſteê.
Stout toegerust ten kamp trad hij juist toen ten tijde
Op tegen Vorſtius, en daagde hem ten ſtrijde.
'k Werd onder toevoorzigt van Dedel hem vertrouwd.
'k Heb in dien ſchrandren Schot een wakker man beſchouwd,
Die Ariſtoteles wijsgeeriglijk betoogen
Als met de moedermelk had in den geest gezogen.
Na maanden oefning in dit ſtrijdperk, ging mijn geest
Bijna tot walgens toe aan dezen disch ter feest;
En Mo inaeus! 'k leerde, aan uwe zorg bevolen,
Den best' en kortſten weg, die rede hoedt voor dolen.

Nu

Natuurkundige Wijsbegeerte.

Nu werd ik omgevoerd, als met een ſnelle vlugt,
Door al de paden heen van water, aarde en lucht,
Om met mijn zwak vernuft en jeugdig brein te dringen
Tot in het heiligdom en oorzaak aller dingen.
Nog had Carteſius vernuft en ſchranderheid
Het nevelheir niet door zijn licht uit één verſpreid:
Tot Ariſtoteles moest ik me, als bron, begeven.
En op een nieuwe zee werd mijne boot gedreven,
Niet minder woest en breed, dan haar beſchoren was,
Toen ik geſchokt werd op den Latiumſchen plas.

Griekſche Taal.

Ik arme jongen, wien geen arbeid af kon ſchrikken,
Gevoelde in mijne ziel Pelasgus doornen prikken,
'k Slaagde in deez' arbeid meer en raſſer dan ik dacht.
Weldra ſprak ik ook Grieksch. En door de tooverkracht
Der Dichtkunst ſteeds vervoerd zong ik zelfs Griekſche zangen,
Dus werd reeds mijn verdriet toen door vermaak vervangen,
En deze wisſling ging met 's levens rad ſteeds om,
Ja vergezelt mij nog in hoogen ouderdom.
Vermetel, als Ikaar, liet ik mijn zwakke vleugelen
Door 's jonglings droeven val bedwingen noch beteugelen,

k zweefde in mijne vlugt thans over Rome heen:
ij, nieuwe ſchoonheid! gij bekorelijk Atheen!
Vaart nu mijn wellust; uw geſprengde geestigheden,
w kunsten, uwe ſmaak en uw verfijnde zeden
etooverden mijn hart en zinnen. Bovenal
cheen uw welſprekendheid mij loutre hemelval.
er lesſching van mijn' dorst werd mij die drank der Goden,
ie nektar, door de hand van Hebe als aangeboden
eenen beker, tot de kimme toe gevuld,
n door mijn ziel begeerd met blakend ongeduld.
Opdat 'er midlerwijl geen van mijn tusſchentijden
ansch zonder oefening, verloren, weg zou glijden,
eeg ik, op 's vaders last, tot nut en tot vermaak,
n Wapenhandel en de Schermkonst ook ter taak.
ijn ſchrandre vader toch was ſteeds van dit gevoelen:
or doen en herdoen treft de ziel haar hoogst bedoelen;
wordt ze aldus gevormd tot velerlei bedrijf
n draag' dezelfde zorg voor de oefning van het lijf.
hans hij liet zijn zoons de ligchaamsoefeningen,
n ſieraad, een vereischte in hooger levenskringen,

Oefening in allerlei Wapentuig.

Aanleeren in die mate, als rede zelf gebiedt,
Dat, naar heur voorſchrift, in 't min nuttige geſchiedt.
Waartoe zou toch aan mij 't gebruik des degens ſtrekken,
Wat voordeel mij 't musket of 't ſchietgeweer verwekken,
Zoo niet misſchien de nood mij 't ſtaal wrong in de hand,
En ik onſchuldig werd gedaagd tot tegenſtand.
Niet voor den krijg beſtemd, afkeerig van laurieren,
Behaald in 't bloedig veld, volgde ik Apols banieren,
En had me alleen den dienst der Muzen toegewijd.
Nogtans in 't Vaderland, door zooveel jaren ſtrijd
Steeds rookend van den krijg, te water en te lande,
Was onbedrevenheid in wapenen een ſchande;
In 't vaderland, zoo vaak begrimd door 's vijands ſtaal,
Steeds moedig afgekeerd, daar onze zegepraal
Hem met een ziel, vol ſpijt, knarstandende af deed deinzen.
Wie zou den Batavier zijn' afkeer zelfs ontveinzen,
Die 't Wetboek niet verſtond, dat Maurits veldheersſtaf
Als god des oorlogs, eens den Batavieren gaf.

Het paardrijden.

Mijn vader niet te vreên, dat 'k ſlechts te voet kon ſtrijden,
Deed mij als Ridder ook het moedig ros beſchrijden,

En 't was door deze kunst, deez' nuttige oefening,
Dat mijn geſtalte en leest een' eedler zwier ontving,
Bij regter houding en gezwinden zwaai der leden:
Doch 'k waar mijns vaders doel gewis voorbijgetreden,
Gelijk te vaak gebeurt door dwaze inſchiklijkheid,
Had ik, door ijdle zucht verbijſterd en verleid,
Het edel oefenperk der letteren verlaten,
Te paard ſteeds zwerveling langs grachten en langs ſtraten.
Neen! 't was mijns vaders doel, dat ik die kunst alleen
Als andren kennen zou; dat ik geen weetniet ſcheen,
Of 't voorwerp werd van ſpot bij mijne tijdgenooten,
Als ongeöefend in dit tijdverdrijf der grooten.
Door 't eigen oogmerk dreef mij ook mijn vader aan, Het danſen.
Om in de danszaal met de jeugd ter rij te gaan,
Vadat me een meester, in die eedle kunst ervaren,
De voeten zetten leerde, op houding en gebaren
Der leden, pasſend bij die kunst, mij letten deed,
Waardoor bevalligheid van leest ten voorſchijn treedt.
Is waar de trippelgang, de wondre zwaai der leden
Die geestverbijſtring ſchijnt, zijn 't kenmerk niet der zeden

Van den beſchaafden man, maar ſtorten niet te min
Een neiging tot het eedle en orde en juistheid in;
Verwarring leeren zij in elken mistred ſchuwen
En 't al tot orde en ſchoon door zamenſtemming huwen.
Want dat bevallig iets, door hem ten toongeſpreid,
Die door de toonkunst in het danſen wordt geleid,
Is juist die matiging, door redes keur bezegeld,
Die zaken groot en kleen ten uitvoer brengt en regelt.

Het worſtelen en ſpringen.

Door 't worstlen werden ook mijn leden kloek en ſterk;
En menig ſtoute ſprong, ſchoon binnen 't juiste perk
Steeds door behoedzaamheid omſchreven en beſloten,
Kon 's ligchaams lenigheid en vlugheid nog vergrooten.

Het ſchaatsrijden.

'k Trok ook als Batavier het ijzren ſchoeiſel aan,
En zweefde met 's lands jeugd op 's winters gladde baan.
't Was niet ſlechts 's vaders eisch, dat 'k, in die kunst bedreven,
Door ſnelheid al den hoop op 't ijs vooruit zou ſtreven;
Neen, hij begeerde een' zwier en een bevalligheid,
Die over 't ijsvermaak een' grooten luister ſpreidt;
En ik voldeed weldra aan 't vaderlijk verlangen,
Door voor dien zwier, als kind, reeds ruimſchoots lof te ontvangen.

Doch

Doch nutter waar 't geweest, zoo 'k, zwemmende in het nat, Het zwemmen.
Door handiger bedrijf mijn leên bewogen had,
Zoodat ik, ondersteund door 't noodig zelfsvertrouwen,
Het ingedompeld hoofd, om hoog had kunnen houën.
Wat vlijt ik aanwendde in deez' ligchaams-oefening,
Helaas! ik ondervond gestaâg belemmering.
k Herhaalde menigwerf de proef, maar moest bezwijken,
Daar in deez' kunst natuur haar gunst mij niet liet blijken.
t Zij 't haperde aan de long of aan te luttel kracht
Des ligchaams in 't geheel, 'k heb vruchteloos getracht
Alleen in deze kunst, aan 's vaders welbehagen,
Mijn wensch slechts, te voldoen. 'k Was maar tot weinig slagen,
Wat ik ook poogde, in staat; 'k had zelfs me in schipbreuks nood
Bezwaarlijk door die kunst ontwrongen aan den dood;
Daar ik mijn zwemkunst naauw tot roeden durf bepalen.
Les goede slagen kon 'k onmogelijk herhalen.
Hoewel de Hellespont door zulk een slagental
Mij overzwembaar ware, ik had vertoefd aan wal,
a, schoon 'k van Sesthos slot mij Venus had zien wenken,
Om mij Leanders bruid ten zwemmersloon te schenken.

De Schilderkunst.

De volle zuster der beminde Poëzij,
De ſchoone Schilderkunst ſloeg nu haar oog op mij.
Hoe zal 'k die eedle kunst meer naar heur waarde roemen
Dan door eenvoudig haar de kunst van zien te noemen.
'k Beſtempel haar daarmede in d'eigenlijken zin.
Zij boezemt aan den mensch een geestbeſchaving in,
Zoo groot, dat zij, die niets van haar beginſels weten,
Bij een beſchaafd geſlacht zelfs blinden mogen heeten;
Ja blinden zijn zij, want de hemel, aarde en zee
Beſchouwen ze ongeroerd, als 't redelooze vee,
Dat, bukkend naar den grond, het gras ſcheert van de weiden,
En weten, 't geen zij zien, bezwaarlijk te onderſcheiden.
Op d'omtrek van het ſchoon van houding, koloriet,
Van evenredigheên let hunne boerschheid niet.
De ſchilderij, met rook en oudheids ſtof betogen,
Heeft, hoe voortreflijk ook, geen waarde in zulker oogen,
Door wie, voor 't zaaklijk ſchoon der oude ſchilderbent
Verblind, de voorrang wordt den nieuwren toegekend.
't Is alles duisternis en nevel om hen henen,
Wijl zich de ervaarnen zien door middaggloed omſchenen.

Dit wist mijn vader, die, der kunst niet ingewijd,
Verlangde, dat zijn kroost, door oefening en vlijt,
Zoo veel ten minſte van die ſchoone kunst zou leeren,
Als hen door brave liên van hunnen rang deed eeren,
En zou doen deelen in de welverdiende gunst
Van kunstervaarnen en beoefenaars der kunst.
't Was Hondius, die mijne en 's broeders hand beſtuurde, Het teekenen met de pen.
Die in ons jeugdig hart de zucht voor kunst ontvuurde.
Schoon geen Apelles in ons ſchilderſchool geächt,
Ligt viel het ſchilders toch, ver boven hem in kracht
En ſchitterend vernuft geprezen en verheven,
Den kweekling onderwijs op hooger ſpoor te geven,
Dien hij, bij de eerſte ſchreên, bij d'aanvang van het pad,
Een klaar en juist begrip der kunst geſchonken had.
In 't werk van Goltzius, dat luisterrijk zal pralen,
Zoo lang aan 't luchtgewelf het licht der zon zal ſtralen,
't Welk zijn beroemde ſtift in duurzaam koper ſneed,
Werd mijne kunstvlijt, als een oefenſchool, beſteed,
En 'k poogde met de pen of krijt zijn ſpoor te drukken.
Hoe ver 'k ten achter bleef bij deze meesterſtukken,

'k Beklom zoo hoog een' trap weldra in deze kunst,
Dat ik, op 's vaders last, of zoo de losse gunst
Der wankele fortuin mij daartoe had gedreven,
En, zoo 't mijne afkomst leed, dat kunstspoor op te streven,
Niet in den laagsten rang der schilders waar' gesteld.

In het miniatuur.

Ik koos het minjatuur, wiens naam zijn soort vermeldt,
Of ook het stippelwerk, of zocht door olieverven
't Gelaat van maag en vriend te hoeden voor versterven;

Met olieverw.

Daar Pallas, niet gedost in 't krijgspantsier, gehengt,
Dat nu 't olijfsap met de verwe zich vermengt
En dus de beelden, die de kunstpenseelen malen
Met onverwelkter jeugd en vaster luister pralen,
Dan toen, in vroeger eeuw, de losse waterverf
Het kunstwerk liet ter prooi aan een te vroeg verderf.
Ik maalde in 't minjatuur tafreeltjes aan de wanden
Van vriend en magen, ligt nog hier en daar voor handen.

Het leeren der Wiskunst buiten 's vaders weten.

In 't midden van zooveel bedrijven onderéén,
Het zij men 't bijwerk doope, of nutte bezigheén,
Hield ik een' arbeid voor mijns vaders oog verborgen.
Schoon nutte werkzaamheid het doel was zijner zorgen,

Hij

Hij wilde geenszins mij met arbeid overlaân,
Waardoor ik trager in 't beöefnen voort zou gaan
Der lotgevallen van de Grieken en Latijnen.
Schoon 't ongehoorzaamheid aan 's vaders wil moog' ſchijnen,
'k Bedroog hem door een list, nogtans der beste ſoort.
Mijn geest, die ſedert lang door Wiskunst werd bekoord,
Wijdde aan die wetenſchap mijne uitgezuinigde uren.
Zij was het kaartſpel, dat mijn driften kon ontvuren;
Zij was 't verkeerbord; zij de kaatsbaan, die ik zocht,
Zij was de teerling, waar mijn hart aan was verknocht.
O Ja! geen dobbelaar kan meer, met ziel en zinnen,
't Onedel, 't ſchaadlijk ſpel, dan ik de Wiskunst minnen.
Wat uren heb ik niet, ontwoekerd aan den nacht,
Ontknibbeld aan den ſlaap, als offers haar gebragt?
En 'k leerde in luttel tijds haar kennen en doorgronden.
Doch ik had minder ſnel daartoe het ſpoor gevonden,
Had mij niet Clotius, om ſchranderheid geëerd,
Mij de eerſte gronden van de Rekenkunst geleerd.
Hij gaf mij denkbeeld van de waarde der getallen.
De Meetkunst, zonder dat, waar mij te zwaar gevallen.

De Rekenkunst onder Samuel Clotius.

Koopmans rekening.

In Koopmansrekening was mij 's mans onderrigt
Eenvoudig juist en klaar een helderſtralend licht.
'k Werd in de Boekhoudkunst door hem ook onderwezen
En leerde 't Koopgeheim van 's Amſtels beurs dus lezen.
Mijn lieve vader nam mij toen niet euvel af
Het heimelijk bezoek, dat 'k vaak Euclides gaf.
o Ja! ik had bijna zijn loffpraak ondervonden,
Omdat ik zijn bevel had op die wijs geſchonden,
En rees, hoe vreemd het ſchijne en klinke, om dat bedrog,
Zoo ſtout door mij gepleegd, in 's vaders oogen nog.

Gunst der Prinſes Louiſe de Coligny.

Kon op dien lagen trap van mijne levensjaren
Iets in mijn hart met regt een' eedlen hoogmoed baren;
't Was ongetwijfeld de eer, die ik zoo mild genoot
Van de edele Vorstin, die uit het ſtamhuis ſproot
Der fiere Coligny's, en Fredrik Henrik baarde;
Zij was het, welker gunst ik vaak zoo ruim ontwaarde,
Wanneer zij mij, nog jong, in wetenſchap zoo kleen,
Vergunde, dat ik vaak bij haar ten hoof verſcheen,
En menig blijk mij ſchonk van achting en vertrouwen.
Zij, Nasſaus weduw en het pronkſieraad der vrouwen,

Telg van den Admiraal, wiens dood 't geſchiednisblad
Der Franſchen heeft met bloed en tranen overſpat,
En onuitwischbre ſchande op Frankrijk heeft doen kleven,
Dat moordhol, waar 't geweld den vromen ſtaat naar 't leven.
Zij zag tot tweewerf zich door moordend ſtaal of lood
Van dweepziek kerkgeſpuis beroofd van echtgenoot,
En eenſlags neergeploft in d'ijsſelijkſten rouwe.
'k Vroeg menigwerf mijzelf, hoe kan die eedle Vrouwe,
Zich nederbuigende uit haar hoogte tot mijn niet,
Genoegen ſcheppen in mijn beuzlen, het verdriet
Vergetend, dat haar hart tweemaal zoo hevig griefde.
't Was niet om mij, o neen! 't was de achting, 't was de lieſde,
Die ze eenmaal toedroeg aan mijn' vader, die misſchien
Haar in mij d'erfgenaam van 's vaders deugd deed zien.

Vertrek van Dedel.

Nu liet ik Dedel, aan wiens zorg van zeven jaren
'k Mij, wat ik ſpreek of ſchrijf, verſchuldigd reken, varen;
En hij, zichzelv' teruggegeven, heeft ten loon
Voor zooveel zorgen eerst der Regten lauwerkroon,
En verder tot den trap van glorie opgeſtegen,
't Voorzitterſchap van 't Hof, zoo wel verdiend, verkregen,

Met

Met luister blinkende in dien hoogen eereſtand,
Tot hij deze aard' verliet voor beter vaderland.

Beginſelen der Regtsgeleerdheid onder den Raadsheer J. Zuerius, zijn oom.

Nu brak weldra de dag ook aan, waarop ik vroeder
In rijper leeftijd met Mauritius, mijn' broeder,
Het ſchoolſtof afſchudde en naar ruimer ſtrijdperk toog.
Door wakkerheid genoopt wenschte ik met eigen oog
De zaken van nabij te kennen en beſchouwen:
Opdat ik, toegerust met edel zelfvertrouwen,
Als nuttig burger eens den last van 't vaderland
Zou helpen torſchen met een kloeke en vaste hand.
Wie, langs den kortſten weg de kennis zoekt der Wetten
Van 't Roomſche Regt, die leer' zijn voet in 't ſpoor te zetten,
Hetgeen Justiniaan ons afgebakend heeft.
Die loopbaan werd door mij nu ijvrig doorgeſtreefd.
Dank zij u, Zuerius! eerwaardig door uw grijsheid,
Door vroomheid van gemoed, ervarenis en wijsheid,
Leermeester, dierbaar oom, en roem van ons geſlacht,
Beminnenswaardigst man, op de aard' ooit voortgebragt!
't Was uwe vriendſchap, die mijn jeugdig hart verblijdde;
Mij, die nog nieuwling was en een onïngewijde,

Weest gij den weg naar 't koor van Themis niet ſlechts aan,
Maar ook 't vermijden van de doornen op die paân.
In deez' beginſels, zoo noodzakelijk, ervaren,
Kende ik de Titels reeds, die mij als gidſen waren,
Der Regelen van 't Regt, vast in mijn' geest geprent;
Met elk Benaming ook der dingen was 'k bekend
(Als door de wijsheid van de Groot mij aangeprezen)
En koos den korter' weg, als beter aangewezen
In 't meêr beknopte werk van Vorst Justiniaan.
Zoo wijslijk toegerust tot hooger oefenbaan, Komst op de Hooge School.
Was nu het tijdſtip in mijns vaders oog verſchenen,
Dat ik vertrekken moest naar het Bataafsch Athenen,
Dat licht der wereld, in wiens glans het kloek verſtand
Naijvrig met de deugd tot vordring zamenſpant;
Het jaar, daar doorgebragt, zoo aangenaam geſleten,
Als eenig levensjaar, zal 'k nimmermeer vergeten.
Ik Bevond mij in den kring van mijns gelijken daar.
O, groote Heinſius, leerde ik, dat heuglijk jaar,
Niet kennen eveneens, als andre tijdgenooten,
Neen! 'k heb met u toen daar een' vriendſchapsband geſloten,

Die

Die tot uw uiterst uur, o eedle! bleef beſtaan,
Ja als een erfenis zelfs over is gegaan
Op uwen dierbren zoon, wien geest, wien deugd des vaders
Als waardig erfgenaam nog ſpeelt door hart en aders.
Dat niet voor 's levens eind die vriendſchap einden moog'!
'k Voldeed voorts aan het doel, waarom 'k naar Leyden toog:
Op 't moeilijkst deel van 't Regt hield zich mijn geest geſpannen.
Ik leende 't oor aan 't puik der hooggeleerde mannen,
En ving de woorden hunner lesſen vlijtig op,
Die ik, te huis gekeerd, herkaauwde in vollen krop,
Tot dat zij zacht en malsch mijn geest tot voedſel ſtrekten.
Schoon deze lesſen mijn verblijf te Leyden rekten,
'k Heb, zooveel mooglijk was, mijns vaders wensch vervuld,
Geſproten uit 's mans liefde en uit zijn ongeduld,
Die zoo ongaarne zich beroofd zag van de zijnen.
Hoe kort ook mijn verblijf aan Leydens School mogt ſchijnen,
Ik zocht vergoeding in onafgebroken vlijt;
Die achterhaalt de vlugt en ſnelheid van den tijd.
Wie zegt van hem, wiens vlijt, ſchoon luttel dagen, ſtreefde
Naar 't edelst doel, dat hij ſlechts weinig dagen leefde.

Zoo

Zoo ſpoedde ik, ſnel van gang op 't hooger letterſpoor;
Maar heilig bleef me Apol en 't Zanggodinnenkoor,
't Zij ik der Poëzij een ſnippernurtje wijdde,
't Zij ik getuige was van Toonkunst oefenſtrijde,
Of zelfs de citer roerde, of 't ſpeeltuig nam ter hand,
Het geen de kunst met tweepaar ſnaren overſpant,
Waaruit de ſtrijkſtok toon bij toonen weet te lokken;
Of uit den zangboôm, rijk met ſnaren overtrokken,
Door 't roeren des klaviers een maatgeluid ontſtond,
Dat op mijn' vingerdans bevallig klonk in 't rond.
Mijn broeder had alreeds de Hooge School begeven,
Opdat hij, eenmaal in mijns vaders ſteê verheven,
Ten zelfden eerepost geoefend en bekwaam,
Door 's vaders onderrigt, als waardige erfgenaam,
Zijn voetſpoor, zoo ons 't lot dien dierbren mogt ontrukken,
(Zoo als bij de uitkomst bleek) met lof en eer zou drukken.
Doch ik bleef achter, om, op 't plegtigst, openbaar
Te toonen, wat al vrucht, 'k uit de oefning van één jaar,
Aan Leydens Hooge School, van mijnen arbeid plukte,
Daar 't mij door eigen kunde en eigen vlijt gelukte,

Niet

Niet door eens anders hulpe, als velen, onderſchraagd,
Op vastgeſtelden dag, gerust en onverſaagd,
Met een geſchilſchrift in het ſtrijdperk voor te treden;
Uitdagend Pallas kroost, naar oud gebruik en zeden,
Tot een geleerd geding en bloedeloozen twist,
Wat of omtrent een' Borg het heilig Regt beſlist,
Naar welke wetten zich een Borg hebb' te gedragen
En om wat reden hij van Borgtogt wordt ontſlagen.
Ik ondernam dien ſtrijd op den bepaalden dag,
Daar ik een groote ſchaar te zaam vergaderd zag
Van allerleije ſoort, waaronder eedle mannen,
Die in het hoogst beroep de hoofſche Vierſchaar ſpannen;
'k Zag midden onder hen mijn' vader en meteen
Den ſtoet, die tegen mij in 't ſtrijdperk op zou treên.
't Zij verre, dat ik hier zou op mijzelven bogen,
Hoe ik werd toegejuicht bij 't ſtellen en betoogen:
Neen! dit ware ijdelheid. Naauw zestig jaar geleên,
Beſtaat van allen daar aanwezigen ſlechts één,
Want allen moesten reeds het hoofd voor 't ſterflot buigen.
Waar' Zwanenburg geſpaard, dan zou zijn mond getuigen,

Waa

Waarin de waarheid woonde, of 'k, onder zijn banier,
Niet helder van gelaat, niet onbedeesd en fier,
Mijn' eerſten kampſtrijd ſtreed, daar hij zijn ſtem maar zelden,
Of zijn voorzitterſchap ter mijner hulp deed gelden.

Vertrek van Leyden.

Na mijne zegepraal en 't einde van 't geding,
Zeide ik aan de eedle rij van mannen, en den kring
Van jongelingen, naauw verbonden aan mijn harte,
Vaarwel, met waar gevoel van diepe boezemſmarte.
'k Wenschte ook aan Leyden en zijn burgers heil en vreê.
En na den affcheidsdisch en menig vriendſchaps beê
Der eedle gasten, aan dat hooge feest verſchenen,
Trok ik naar 's Gravenhaag met mijnen vader henen,
Waar ik, teruggekeerd, uit moeders oogen las,
Hoe aangenaam een gast ik aan haar tafel was.
Nu trok de Pleitzaal mijn beſtendig welgevallen.
De zucht voor 't heilig Regt, gekweekt in Leydens wallen,
Dreef mijne voeten naar 't luidruchtig ſtrijdperk heen,
Waar ik, als hoorder, bij elk pleitgeding verſcheen,
Waar mij geen ſchaduw van een' ijdlen ſchijnſtrijd toefde,
Neen, waar ik 't wezen zelf der regtsgedingen proefde,

En daar 'k die oefenſchool aanhoudend trouw bezocht,
Gevoelde ik 't daadlijk nut aan dit bezoek verknocht.

Reize buiten 's Lands.

De botting van den baard, omtrent mijn achttien jaren,
Begon den manbren tijd mijns levens te openbaren;
Het zielsverlangen greep mijn jeugdig hart nu aan,
Om in een ruime lucht mijn vleugels uit te ſlaan,
Om, buiten 't vaderland, der vreemde volkren zeden
Te aanſchouwen, en metéén hun landen en hun ſteden.
Mijn vader gaf verlof, ja zelfs met vreugdgevoel;
Doorgrondende in dien wensch mijn ſchuldloos edel doel,
Verkoos hij, dat ik eerst, het vaderland ontweken,
Zou naar de nabuurkust der Britten overſteken.
'k Voldeed zijn' wensch en met 's Lands duurzaam' Afgezant,
Den eedlen Carleton verliet ik Hollands ſtrand,
Dien vriend van Huigens ſtam reeds ſinds een aantal jaren,
Aan wien wij naauw verpligt voor zooveel goedheid waren.
'k Betrad weldra het Rijk, bekorelijk en ſchoon,
Waar Vorst Jacobus zat ten koninklijken troon,
Wiens magt, hoe uitgebreid, beheerſcher van drie Rijken,
Voor zijn geleerdheid moest in uitgeſtrektheid wijken.

Hij ſmaakte, als vader van het vaderland begroet,
Een vrede en rust, die ſchaars een zetel ſmaken doet.
'k Had d'edelen Caron, door vriendſchaps band verbonden
Aan 't vaderlijk geſlacht, naauw opgezocht in Londen,
Of deze grijsaard heeft, om mijne komst verrukt,
Mij als zijn' eigen zoon niet ſlechts aan 't hart gedrukt,
Maar mij, drie maanden lang, doen ſmaken al 't genoegen,
Het geen aan zijnen zoon een vader toe zou voegen.
Gelijk een friſſche plant, onopgemerkt door 't oog,
Vast groeit van lieverlede en ſtengels ſchiet om hoog,
Schoon niemand van haar' groei het juiste tijdſtip merkte,
Zoo wies mijn kennis ook in grootheid en in ſterkte,
Zelfs zonder dat ik 't wist, in Englands tongval aan;
En 'k deed mij door den Brit gemakkelijk verſtaan.
Die moeijelijke taal leerde ik, in weinig weken,
Schier als geboren Brit vlot en kunstmatig ſpreken.
Ja zooveel baatte 't mij, dat ik, vóór mijnen togt,
De gronden van die taal had vlijtig onderzocht.
Wie hier den kortſten weg, als veiligst, moog' begeeren,
Beſta die niet alleen door volksgebruik te leeren:

o Neen! het onderwijs uit boeken duide eerst aan,
Bij mondling onderrigt, welk ſpoor hij in moet ſlaan;
Dan zal hij, ongemerkt, de reeds verkregen gaven,
Door 't dagelijksch gebruik uitbreiden en beſchaven.

Reis naar Oxford.

Hoe was mijn geest verrukt, toen 't mij gebeuren mogt,
Dat 'k Oxfords heuvlen, als een heiligdom bezocht.
'k Zag door Metkerken en door Brasſer mij verzellen.
De zoon van Geyn, zelfs op een' hooger trap te ſtellen
Dan zijne vader, in behaalden ſchilderroem,
Was mede een reisgenoot, wiens naam ik dankbaar noem.
o Bodley! 'k mogt met hen uw boekerij bezoeken,
'k Zag met verwondring daar de duizende van boeken,
Die nog met duizende geſchenken zijn vermeêrd:
'k Zag die verblijven daar, waar Pallas wordt geëerd
Die door hun heerlijkheid naar vorstenhoven zweemen,
Geſticht, om Englands jeugd weldadig op te nemen,
Waar de edelmoedigheid elk vrije woonſteê ſchenkt,
Dien ze uit geleerdheidsbron met ruime teugen drenkt.

Wood-ſtocke.

Het was ook Woodſtock, dat mijn geest tot aandacht wekte,
Daar 't eens Elizabeth, helaas! ten kerker ſtrekte,

Nadat

Nadat Maria's hand, met wreedheids blaam beklad,
De teugels van 't bewind des Rijks verweldigd had.
Op de oude vensters viel iet ſchemerends in de oogen
Nog aan de vuist des tijds en 't woest verderf onttogen,
Een treurdicht dier Vorstin, in 't nijpendst harer ſmart,
Geſchreven door haar hand, 't uitvloeiſel van haar hart.
Zag zij 't noodlottig uur der ſtraf reeds nader ijlen,
Gewapend met de bijl, o neen! de bondelbijlen
Van 't hooge Rijksbewind en eene dubble kroon
Zag zij door beetren zwaai van 't noodlot zich geboôn.
Toen, boven hare kunne, in magt en moed verheven,
Voleindde ze op den troon met glans haar maagdlijk leven.
Niets was 'er, dat ons hier nu langer binden kon.
Van 't wonder Labyrinth, van Roſamunda's bron,
Vergunden wij 't gemeen zijn ſprookjes op te halen:
Wij zochten buiten 't ſpoor der waarheid niet te dwalen,
Of zotlijk waar en valsch te mengen onderéén.
Van Oxford ſnelden wij naar Windſors heuvlen heen,
En daar beklom ik met mijn dierbre togtgenooten
Gevaarten ſterk en groot, de trots gebouwde ſloten

Van Theobald, wier hoogte, o Memphis! 't metſelwerk
Van uwe naalden tart, zich dringend door het zwerk:
En geenszins ſtrekten zij ten overlast der aarde,
Neen door den Brit bemind, geſchat op hooge waarde,
Verleenden ze in hunn' kreits en breeden ringmuur vaak
Aan 't Koninklijk geſlacht huisvesting en vermaak.

Naar Cambridge in gezelſchap van den Ridder Heidon.

Te Londen weêrgekeerd, voelde ik door nieuw verlangen
Om Cambridge ook te zien mijn leergraag harte prangen,
Cambridge, aan Oxford zoo gelijk in letterfaam.
Heidon, de Ridder, mij zoo dubbel aangenaam,
In Britſche Staatkunde en Geſchiedenis ervaren,
Verzelde 'me op die reis; en welk een aantal jaren
Vervlogen ſinds dien tijd; zijn leerzaam onderhoud,
Zijn dierbare ommegang, te ſchatten boven goud
En al wat kostlijk is, bleef hechten in mijn zinnen.
Hoe deed hij Henrik mij aanbidden en beminnen,
De grenzelooze hoop en glans van Englands kroon.
Rampzalig jongeling, geboren voor den troon!
Wat wrevel noodlot trof u in uw' lentedagen,
Die wel met regt den naam moogt van Marcellus dragen.

Doch

Doch door geſprekken van zoo aangenaam een' aard
Voor mijn weetgierigheid, en al mijne aandacht waard,
Deed mij mijn reisgenoot van 't regte voetpad dolen,
Schoon in dit klein bedrog niets euvels lag verſcholen, Audleyend.
En, eer ik 't had vermoed, bij 't Audleyaandsch kasteel
Ons voertuig ſtille ſtaan. Die burg ſcheen mij geheel
Uit marmer opgehaald en een paleis der Goden.
'k Zag door held Suffolk mij beleefd en minzaam nooden;
Ja zijn gastvrijheid was zoo edel en zoo groot,
Als 'k ooit in 't vaderland of 's vaders huis genoot.
Niets liet hij onbeproefd, dat de afreis kon vertragen
Van mij en mijnen vriend. Zoo groot is 't welbehagen,
Dat in elkaâr het tuk van eedlen bloede vindt;
Zoo naauw, zoo hecht de band, die harten zamenbindt,
Reeds van de wieg gewend aan zachte en fijne zeden.
Ik toefde, eer ons vertrek door Suffolk werd geleden,
Één nacht in dat kasteel. Van hoe veel kostlijkheid
Blonk niet de rustkoets, waar mijn leger was geſpreid.
Nu ſpoorſlags met Heidon naar Cambridgs wal getogen,
Zag 'k, daar verwondering mij blonk uit ſtarende oogen,

De hooge huizen voor een reeks paleizen aan
Door Koningen bewoond. Ontheven van dien waan
Vormde ik 't ontwerp, om elk dier trotſche praalgebouwen
En heiligdommen van de Muzen te beſchouwen
En al de drempels der verblijven te betreên,
Geheiligd aan den dienst der drie bevalligheên.
Maar rede riep mij toe 't ontwerp te laten varen,
Om niet meêr overlast mijn' reisgenoot te baren,
Hem van den dwang te ontſlaan, dien 'k hem veroorzaakt had.
'k Verliet dus al te ras die vorstlijk ſchoone ſtad:
Maar 'k wil ter dezer plaats het deerlijk onheil melden,
't Geen mijnen reisgezel, ſchoon een van Englands helden
En van beproefden moed, getroffen had welëer.
Hem was de linkerhand door 's moordenaars geweer,
Uit eene hinderlaag beſprongen, afgeſneden.
En echter dat gebrek was me onbekend tot heden,
Schoon ik zoo vaak ten disch aan zijne zijde zat,
Indien hij 't niet zoo gul zelf mij beleden had;
Het was een ijzren hand, die, daar ik niets vermoedde,
Dat derelijk gemis volmaakt voor 't oog vergoedde.

Ja bij hem, door gewoonte en vaardigheid, den pligt
Der linkerhand betrachtte, op alles afgerigt.

Keert naar Londen terug.

Na aan den oever van den Teems terug te keeren
Zag 'k mij met blijdſchap door zijn vriendſchap ſteeds vereeren,
En hij ontveinsde niet, opregt van hart en mond,
't Genoegen, 't geen hij in mijn vriendſchap ondervond,
Die vriendſchap, dierbaar aan onze edele gemoederen,
Verknochtte tevens mij aan zijn doorluchte broederen.
Ja waardig broederpaar, zoo lang gij, in den ſchoot
Van Nederland verplaatst, het levenslicht genoot,
Heb 'k mijne erkentnis u, zooveel 'k vermogt, bewezen,
En wie zou niet den ſchijn van een' ondankbren vreezen?
Daar niet alleen de hond een dankbaar huisdier is,
Maar zelfs het hart des leeuws klopt van erkentenis.
Ik was nog niet verzaad, o Hoofdſtad! door 't beſchouwen
Van al uw heerlijkheid en trotſche praalgebouwen,
Maar ik moest meerder zien in uw' beroemden kring.
't Voornaamſte ontbrak mij nog. Ik wenschte, als vreemdeling,
Uw' grooten Koning mijne hulde toe te brengen,
En, wilde 't zijne gunst en majesteit gehengen,

Zijn hand te kusſen als een plegtig eerbetoon.
Dra heeft de goê fortuin haar gunst mij aangeboôn,
En 'k zag dat tijdſtip, zoo door mij verlangd, verſchenen.
Caron, de grijsaard, kon den toegang mij verleenen
Baghshot. Tot Englands Rijksvorst, op het landgoed, ſchoon en groot,
Waarvan hij, levenslang, 't gerust bezit genoot,
Hem door de milde gunst des Konings opgedragen.
De Vorst, een vriend der jagt, ſleet vaak een aantal dagen
Op 't lusthof van Caron, zoo rijk in dat vermaak,
Hier trof ik dus den Vorst, o heugelijke zaak!
Toelating bij Koning Jacobus. Hij leende gunſtig zelfs het oor aan mijne reden,
Verſchoonend mijne jeugd en Nederlandſche zeden;
Ja minzaam juichte hij, als werd zijn oor geſtreeld,
Toen ik de citer op zijn aanzoek had beſpeeld,
Terwijl ik in de gunst, die hij mij waardig keurde,
Op 't klaarst zijn minzaam hart voor Hollands volk beſpeurde.
Londenſche vrienden. Van 't Burlamachs geſlacht en zijne vriendlijkheid
Is 't zwijgen beter, dan bekrompen iets gezeid,
't Geen van te kleinen dank misſchien een' zweem zou dragen.
En zou ik niet van u, o beste vriend! gewagen;

Mijn

Mijn Caeſar, aan wiens zorg ik 't bovenal erken,
Dat 'k bij de Dominis als vriend ontvangen ben,
Daar gij den toegang tot dien grijsaard mij bereidde,
Die toen Italiaes kudde, als Priester, met u weidde.
Schoon hij in vroegren tijd met zijnen Biſchops-ſtaf
Aan 't Spalatraanſche ſtrand de wet als Kerkvoogd gaf.
Toen waart gij de onze gansch, toen gij bij 't licht der reden
De dwaasheid hadt verfoeid van Romes ſpoorloosheden.
Ach welk een waan of drift heeft geest en hart verheerd,
Als ge, in den ſchoot der kerk eerlang terug gekeerd,
Hetzelfde waangeloof, dat uwen afkeer wekte,
En openlijk beſtreed, op nieuw, ter voorſpraak ſtrekte;
Welk wonder dwaalbegrip heeft uwen geest ontvonkt,
Toen gij aan Rome op nieuw uw hartsvertrouwen ſchonkt?
Dat Rome, door u vaak zoo vinnig aangegrepen,
Om dan uw' ouderdom, helaas! teruggeſlepen
Tot al de dwaasheid, die gij eens omhelsde, als kind;
En heeft uw heldre ziel verbijſterd en verblind.
Dan ach, de Dominis, voortreflijk door uw wijsheid!
Ondt ge, onvoorzigtig en verdoold in uwe grijsheid,

De vriendſchap en omgang met M. Antonius de Dominis.

Mis-

Misſchien aan ſpotternij of zwaarder leed ten doel,
Een zachter vonnis beide u voor Gods regterſtoel!

Terugtogt naar het Vaderland.

Na ik in alles op deez' reis zoo treflijk ſlaagde,
En niets meer mijn verblijf aan Englands kust vertraagde,
Wachtte ik ſlechts gunſtig weêr en goed gezelſchap af,
Opdat ik mij terug naar 't Vaderland begaf.
'k Mogt ook gelukkig in dat dubbel doelwit ſlagen.
Geleerden, wien een last der kerk was opgedragen
Op 't groot Synode, dat, in Hollands oudſte ſtad
In Dordrechts grijzen muur, zijn' ſtoel gevestigd had,
Betoonden zich gereed, om me, op mijn eerst verlangen,
Als Hollandsch reisgenoot bij hen aan boord te ontvangen,
Mij, ſchoon niet gansch een vreemde in letteroefening
Of godsdienstleer, bij hen onwaardig en gering
Te ſchatten. 'k Had die gunst toch niet zoo vlot verkregen,
Had niet Caron, altijd tot mijnen dienst genegen,
Mij dezen weg gebaand, wiens zorg ik werkzaam vond,
Totdat ik wederkeerde op vaderlandſchen grond.
Maar edel grijsaard! gij zult des geen loffpraak derven,
Dit Dichtſtuk tuige 'er van, dat niet met mij zal ſterven.

ntvang, na uwen dood, o eedle vriend Caron!
en hulde, die ik niet u, levend, ſchenken kon.
Bij ebbe en kalme zee verlieten wij nu Londen,
aar we ons, den tweeden nacht, reeds op de kust bevonden
an 't eiland Walchren, ſteeds begunſtigd door den wind.
let ſchoone Middelburg, waar zich gezeteld vindt
Gewestelijk beſtuur, zag naauw de eerwaarde vaderen
odvruchtig en geleerd, in zijne muren naderen,
f, vol van eerbied, bragt een achtbre Raadsheersſtoet
Uitheemſchen in 't Latijn een' heuſchen welkomst groet,
ezorgd hun verdre hulp op hunnen togt te leenen
aar Hollands grondgebied. Ik ſnelde ook derwaarts henen,
n ijlde naar den Haag, naar mijn' geboortegrond,
'aar ik mijne ouders in volkomen welſtand vond,
ls ook mijn zuster en mijn' broeder. Ik omarmde
en hartlijk en vol vreugde. En God, die ons beſchermde,
eſcheiden van elkaâr, wijdde ik een dankbaar lied.
Onthield mijn' vader ook de ſchrale rente niet
r hoofdſom, aan mijn reis beſteed, door menigmalen
n' ganſchen avond hem te toeven op verhalen

Der

Der lotgevallen mijner reizen, ja de nacht
Werd vaak ten halve met geſprekken doorgebragt:
En vriendlijk neigde hij tot mijn verhalen de ooren,
Daar hij zoo gaarn den ſtaat van 't Britſche Rijk mogt hooren.
Hij waagde in zijne jeugd ook dergelijk een' togt,
En daar hij 't Britſche Volk met aandacht had bezocht,
Gelustte 't dikwerf hem in 't onderzoek te treden,
Wat kennis ik verwierf van Englands volk en zeden,
Van 's Rijks geſchiedenis en van den ſtaat der ſtad,
Aan de oevers van den Teems, zoo rijk in volk en ſchat.
Ja ik kon bovenal des grijsaards aandacht kluisteren,
Als 'k hem naar 't gul onthaal, me alom ontmoet, deed luisteren,
En hoe de Brit me als gast en huisgenoot ontving,
Hoe ik zelfs toegang vond tot der geleerden kring.
Wat waart ge, o 's Gravenhaag! bekoorlijk in mijne oogen,
Mijn hart, niet met de ſchors der vadzigheid omtogen
Of door een lang genot verzadigd, als gewoon
Aan uwe heerlijkheid, bleef juichen bij uw ſchoon.
Ja! uit wier oog de glans van uwen roem verdwijne,
o Hollands Lustpriëel! uw glorie blijft de mijne.

Zoo

Zoo ver de zon haar licht rondom deez' aardbol ſpreidt
Aanſchouwt zij niets, dat haalt bij uwe heerlijkheid.
Blijf bloeijen, ſchoonſte bloem in 't hof der Nederlanden,
Dat nooit een oorlogsſtorm uw ſchoonheid aan moog' randen,
Neen! dat elk donderwolk van u verwijderd blijv',
Of bij haar nadering gelukkig overdrijv'!

Reeds was mijn broeder, door de hooge gunst der Staten,
Als 's vaders ambtgenoot ter raadzaal toegelaten;
En hield, tot erfgenaam van 's grijsaards ambt beſtemd,
Niet zonder roem de pen in zijne hand geklemd,
Daar hij geheel in 't ſpoor mijns vaders zoude ſtreven,
Vergunde hem het lot dien grijsaard te overleven.
Het wisſelziek gelaat der dartle lukgodin
Stortte een bedachtzaam' ernst mijn' jongen boezem in,
En 'k poogde middlen voor mijn volgend lot te ontdekken,
Om geen' onnutten last aan 't vaderland te ſtrekken.

Reis naar Venetië met Aerſens van Sommelsdijk.

Ten eind liep dus dit jaar. Een ander jaar ving aan,
Maar blijder was de zon nooit voor mij opgegaan;
Nooit was me een oogenblik van grooter vreugd beſchoren,
Dan toen de keus mij van van Aerſens klonk in de ooren.

Van

Van Aerſens (welk een naam van waarde in Nederland!)
Dat licht der lichten, en het ambt van Afgezant
Door zijne kundigheên en ondervinding waardig,
Stond tot zijne afreis naar Veneedjes vrijſtaat vaardig,
Opdat Sint Marcus Leeuw als vriend en bondgenoot
Met Neerlands Leeuwenſtoet een eeuw'ge vriendſchap ſloot.
Ik mogt mij in de rij der jongelingen tellen,
Verkozen, om op reis hem derwaarts te verzellen.
Zijn keuze viel op mij, als die, naar allen ſchijn,
Door taalkunde en door pen van eenig nut zou zijn.
De Bloeimaand ſtond gereed in Grasmaands plaats te treden,
Toen wij, uit Hollands oord naar Keulens muren reden.
Van daar den Rijnſtroom opgetrokken, voeren wij
Het Aartsbisſchoplijk Mentz en Casſels vest voorbij,
En na tot Frankforts wal den Mainſtroom op te ſtreven,
Heeft ons gezelſchap zich naar Heidelberg begeven,
Daar 't aan den boord der Main reeds 't ſchip verlaten had.
Nu ſlingrend heen en weêr op 't hotſend wagenrad,
Was 't, dat wij berg bij berg en bosch bij bosch aanſchouwden,
Ook vlakten wijd en breed. De Wittenbergſche wouden

Toen doorgetogen en den Rotenburgſchen wal,
Bezochten wij de ſtad, wier glorie duren zal,
Zoo lang de zucht voor kunst en wetenſchap zal duren,
't Beroemde Tubingen, in wiens aloude muren
Geleerdheid eeuwen lang een zetel was geſticht.
Dutlingen, dat nabij de bron des Donaus ligt,
Bereikten wij welras, ſchoon 't mijnen geest bedroefde,
Dat ons gezelſchap hier geen korte poos vertoefde,
En hun te groote ſpoed mij 't zoet vermaak verbood,
Dat ik 't gezigt der bron van dezen ſtroom genoot,
Die, ſchoon de tijd alleen dit nader kan doen blijken,
In grootheid voor den Nijl alleen zou moeten wijken.
Met hemelhoog gebergt en menig heldiep dal
Aan 't vrije Zwitſerland; Schafhauſens waterval,
Die met zoo fellen ſlag ter neêrſtort uit den hoogen,
In Zurich met zijn meir vertoonden zich onz' oogen.
De Walda ruischte, door heel d'ommekreits berucht,
Waar hij, om klippen en om draaikolk is geducht.
Of Chur, gewoon de wet den Rhetiërs te geven,
Of Spluga's rotſen, die het ruwſte hart doen beven,

Genaakten wij allengs de bronnen van den Rijn,
Die, naar 't gerucht verhaalt, geſpleten zouden zijn
In een paar takken; doch hoe ook mijn hart mogt hijgen,
Om over 't ſneeuwgebergt tot d'oorſprong op te ſtijgen
Der trotſche landrivier, wier kruik aan Hollands ree
De laatſte plasſen giet, waar zij zich ſtort in zee,
Het was mij niet vergund, om zoover af te dolen.
Wij klommen eenen berg, wiens kruin, in 't zwerk verſcholen,
Door 't oog niet werd beſpeurd, vermoeid en hijgende op,
Doch, bij 't beklauteren van zijn ſchuinte en zijnen top,

Zijn ſchielijke nedergang van den Berg Spluga.

Langs enge paden en langs ſlingerende wegen,
Rees in mijn' geest (waarom de dwaasheid hier verzwegen,
Die mijne jeugd vervoerde en anderen veelligt
Ten nuttig voorbeeld ſtrekt en heilzaam onderrigt?)
En dien eens reisgenoots een ontwerp, waard te melden,
Zoo roekloos, dat het niet voor heldendeugd kon gelden.
't Was de aanblik van het gladde en effen oppervlak
Der ſteile helling, die den lust in ons ontſtak,
Om de ongemaklijkheid voor onzen voet te mijden,
En liever langs die ſchuinte ons neêr te laten glijden.

't On-

t Ontwerp was naauw gedacht, of 't werd ook uitgevoerd:
a deze korter weg, met eene korst bevloerd
'an ſneeuw, door nachtvorst tot een baan van ijs bevrozen,
Verd voor een' omweg van een' langen duur verkozen.
choon Aerſens, op den raad der gidſen, 't veiligst pad,
)oor deze zelf betreên, voor zich gekoren had.
lijn reisgenoot, met mij ten zelfden togt beſloten,
en jongling, uit den ſtam der Lindens voortgeſproten,
Vas mij reeds voorgegleên. Hij was van ſtouten aard,
n voor geen ligt gevaar of klein gerucht vervaard:
)och zijn beängst gelaat was mij bedekt gebleven,
n hoe hem, door den ſchrik voor lijfsgevaar gedreven,
e leden beefden op den ondernomen togt.
aar ik mij aan zijn' angst noch voorbeeld ſpieglen mogt,
akte ik, gehurkt, ook neêr, om 't zelfde te ondervinden.
ſcheen te zweven op de vleugels van de winden,
ſpoedde vlug, als 't licht des blikſems, hem voorbij;
ijn ſporen vatten niet: de degen op mijn zij
)n mij niet baten, met zijn ſpits gekeerd naar boven.
ſcheen een kogel, uit een ſtuk geſchuts geſtoven,

'k Was niet Ikaar gelijk, toen hij op wieken vloog,
Maar hem gelijk in val, neêrſtortend van omhoog.
Zoo dalwaarts afgeheld met ſchrik en met gezwindheid,
Draaide alles voor mijn oog, bijna bedekt met blindheid;
Ja, ſchoon ik mijn beſef bijkans verloren had,
Vermeed ik, wat ik kon, op 't vreeslijk hellend pad,
Nog klompen rots en ſteen. Dus fel door ſchrik benepen,
Werd ik op 't onverwachtst gevangen en gegrepen
Door de armen van 't geleî der boeren, aan den voet
Des hoogen bergs geplaatst door Aerſens, en begroet
Met ſchaterend gelach. o Riep ik, wil dit ſtaken;
Indien mijn dwaasheid ſlechts mag andren wijzer maken.
Uw lach, uw ſcherts ſmaakt wrang; ja maakt mij 't harte gra
Die aan zoo groot gevaar ter naauwernood ontkwam.
Dus aan de ſchriklijkheên van Spluga's berg ontkomen,
Verheugde 't mij, dat ik den Meiravloed zag ſtroomen
Nabij Clavella, om zijn reine lucht vermaard.
o Meir van Comus, eens mijn' Plinius zoo waard,
'k Mogt in 't voorbijgaan u beſchouwen en begroeten.
't Tellijnſche dal ontſloot zich toen voor onze voeten:

Maar uit dat Tempe, zoo bekoorlijk, voortgetreên,
Trok over de Alpenkruin ons reisgezelſchap heen,
Waar we ons, gezweept door ſtorm en ſneeuw en ijzelvlagen,
Op gladde en ruwe paân bij beurten moesten wagen.
De donder ratelde in de wolken, daar de zon,
Aanhoudend tanend, door den mist niet dringen kon.
In 't eind bereikten wij verheugd, hoe mat van leden,
Den wijd beroemden top en 't huisje, fel beſtreden
Van alle kanten door een' eeuw'gen wintertijd,
Den heil'gen Marcus, als beſchermer, toegewijd.

Het huisje van St. Marcus, het begin van het Venetiaanſche grondgebied.

Schoon 't ſtijgen van 't gebergt ons minder ligt mogt wezen,
Dan van d'Avernus, om zijn glooijing zoo geprezen
Door de oudheid, viel toch ons, aan moeite en aan gevaar
Van erger ſoort gewoon, 't afklimmen minder zwaar;
Te meêr hierin getroost, daar ons de vreugd verrukte,
Dat onze voet in 't eind Itaaljes bodem drukte.
Hoe werden wij verkwikt, Itaalje! hoe geſtreeld
Door 't koestrend aangezigt, des zomers evenbeeld,
Waarmede ge ons verkleumd, en bibbrend nog van koude,
Geſcheept op 't ſteil gebergt, zoo vriendelijk aanſchouwde.

Hoe aangenaam was ons 't ſchoon Cenomania,
En hoe bekoorlijk Bergame en Breſcia:
Ook gij Verone! door uw ligging en geſtichten
Zoo heerlijk, dat ge alleen voor Rome in glans moet zwichten.
Benacus! o hoe ſtreelde uw ruiſchen ons gehoor,
Het geen, daarna verflaauwd, ons zachter klonk in 't oor.
Met welk een' luister blonk Vicenza, zoo vermetel
Op praalgeſtichten; en Minerva's oude zetel,
't Beroemde Padua vol heerlijkheid ons toe.
o Steden! die 'k ſlechts door uw namen hulde doe,
Ditmaal zij zulks genoeg; want, zoo 'k u wilde prijzen,
Om al de vriendſchap en de opregte vreugdbewijzen,
Aan Hollands Afgezant betoond op zijnen togt,
Hoe overal de jeugd hem lauwerkranſen vlocht,
Hoe elk was in de weer, om ſchittrend hem te onthalen,
Ik overſchreed gewis de aan mij geſtelde palen;

Dagboek zijner Reize door hem in't Fransch beſchreven.

Daar 'k ook herhalen zou, 't geen ik, in vroegren tijd,
Schoon jong, geboekſtaafd heb, met waarheidsmin en vlijt,
In 't Dagboek mijner Reis, dat, in het Fransch geſchreven,
Alsnog aanwezig is en mij zal overleven.

Een gondel, rijk verguld, roeide ons van Brenta's boord
Met groote ſnelheid naar Veneedjes poelen voort,
En verre was alreeds de ſombre nacht geweken,
Toen ik Veneedje 't hoofd zag uit de golven ſteken.
o Hoofdſtad van een zee, zoo uitgeſtrekt en breed,
Denk niet, dat Huigens pen zich uwen lof vermeet
Te melden. Neen! zoo hoog is niet zijn trots gerezen.
Wie 't beste van u zwijgt, heeft u het best geprezen.
Gij weet, hoe 'k u, verbaasd, als jongling, heb beſchouwd,
Ja nog word ik verrukt, ſchoon tachtig jaren oud,
Als uwe heerlijkheid, die mij hield opgetogen,
En mij verſtommen deed, ſoms ſchemert voor mijne oogen.
'k Werd tot den grijzen Doge, als 't hoofd van dezen Staat,
Eerwaardig door verſtand door aanblik en gelaat,
Ja zijnen zilvren baard, door d'Afgezant gezonden.
Ik heb hem, zittende op een' gouden troon, gevonden,
In 't purper uitgedost, en ſprak hem minzaam aan,
Daar ik zijn landtaal voerde, en deed mijn' last verſtaan,
Om uit zijn' mond den dag en 't uur te mogen hooren,
Door hem voor d'Afgezant van onzen Staat verkoren

Tot toegang in de ſtad en in den achtbren kring
Des Venetiaanſchen Raads, om die vergadering,
Doorluchtig, als een Raad van Koningen, te aanſchouwen,
En haar den hoogen wil van Neêrlands Staat te ontvouwen.
Nu zag 'k den grijsaard van zijn' troon mij tegentreên:
Hij drukte met een oog, waaruit de vriendſchap ſcheen,
Mij minzaam aan zijn borst. Na 't antwoord op mijn vragen
En na verzeekring van zijn hulp en welbehagen,
Ging hij dus ſprekend voort: 't Gemeenebest, gewoon
Met grooten luister en met prachtig eerbetoon
Gezanten op zijn' grond en in zijn' Raad te ontmoeten,
Die ons op hoogen last van Koningen begroeten,
Zal met geen minder hulde en eere d'Afgezant
Ontvangen uit den Staat van 't vrije Nederland:
Zijt des verzekerd. Neen! Venetiën zal zorgen,
Dat voor Europa noch de wereld blijv' verborgen,
Hoe hoog een achting 't draagt voor uw' geboortegrond,
En hoeveel prijs het ſtelt op 't nieuw beraamd verbond;
Ja hoe 't dit oogenblik, als buren en als vrinden
Den Adriaatſchen plas en Rijn wist zaam te binden.

De

De grijsaard ſtaafde zijn belofte aan mij gedaan. St. Georgio d'Aliga.
Naauw was ten tweedemaal het zonlicht opgegaan,
Of in het klooster van Aliga t'zaamgekomen,
Heeft ons Gezantſchap dra den breeden ſleep vernomen
Der Overheden van Veneedjen in een vloot,
Zoo ſchitterend van glans en zestien gondels groot.
Zij noopten den Gezant, na vele plegtigheden,
Bij de eerſte ontmoeting een der gondels in te treden,
Vervolgens elk van ons; en, naar de wijs van 't land,
Werd ieder gast geplaatst aan 's gastheers linkerhand,
Een hoflijk eerbewijs, daar zich ter dezer zijde
De gast met meer gemak, dan elders, nedervlijde.
Nu ſnellijk voortgeſtuwd door 's roeijers ſterke vuist,
Daar de omgeroerde plas bij elken riemſlag bruist,
Gelukte 't ons weldra de trotſche ſtad te aanſchouwen.
Men huisveſtte ons beleefd in één der praalgebouwen,
Op kosten van het land van huisraad rijk voorzien.
Pligt eischte dat geleide opregten dank te biên:
Des lieten wij terſtond onz' eerbied hun bewijzen,
En bij hun affcheidsgroet, een dankbren feestgalm rijzen.

De klank van vedels en van fluiten, onderéén
Gemengd, trok nu het volk bij hoopen onswaarts heen,
Hetgeen voor ons verblijf zoo driftig toegeſchoten,
Zijn oog vermaakte met de ſtaatlijkheên der Grooten.

Van Aerſens zag nu, als Gezant van Neêrlands Staat,
Den dag na de aankomst, zich ten Venetiaanſchen Raad
Eerbiedig ingeleid. Hij boeide hart en ooren,
Toen hij, welſprekend, zich, als Demostheen, liet hooren,
En heel Veneedjes Raad hem hulde en eer bewees,
Die, door 's mans taal verrukt, van zijne zetels rees.
De Doge omarmde nu alle onze reisgenooten.
Ik zag zelf van die eer mij ook niet uitgeſloten,
Neen! bij herhaling deelde ik in zijn' vriendſchaps groet;
Herdenkend, hoe hij mij nog onlangs had ontmoet,
Hoorde ik door hem mijn lof te zwellende uitgemeten,
Omdat ik van den last mij had naar eisch gekweten,
Dien Neêrlands Afgezant mij voorgeſchreven had.

Vertrek van Venetië.

Met alle ſtaatlijkheên, naar regels, hoog geſchat
In 't kabinet van Staat, was door de Bondgenooten
Weldra 't beraamd ontwerp van wederzij geſloten;

En

En Neêrlands Afgezant heeft na voleinden last,
Terſtond met zijn bevel tot de afreis ons verraſt,
Opdat Veneedjes Raad, van dit bezoek ontſlagen,
De kosten zijns verblijfs geen ganſche maand zou dragen.
o Schoon Itaalje, puik der Landen, roem en bloem,
Pronkparel van Euroop! 'k gevoel, daar ik u noem,
Een' zweem der ſmarten nog, die mijne ziel doorboorden,
Toen 'k zuchtende en bedroefd moest trekken uit die oorden,
Waar 'k, in het voorportaal, den voorſmaak reeds vernam
Van 't zoet gevoel, dat ik den hemel nader kwam.
Had onze voet alleen nog d'Appennijn beſtegen,
Dan had zich aan ons oog, langs vlakke en effen wegen,
Dat lustprieel vertoond doormengd met ſtad bij ſtad,
Wier grond de aloudheid met der kunsten-rij betrad.
Nog heeft ſchier de oude hoop mijn' boezem ingenomen:
o Napels! o Florence, en bovenal gij Romen!
Uw heilge bodem waar' dan door mijn' voet gedrukt;
Maar 'k heb, hoe hard het viel, eerbiedig mij gebukt
Voor mijner oudren wil. Gehoorzaam dus te gader
Den wenk des Afgezants, en wensch van mijnen vader,

Zei-

Zeide ik, terug gekeerd op 't ouderlijk bevel,
Italje voor altijd met treurigheid vaarwel.
Ja 'k riep, daar ik mij ſpelde 'er nimmer weêr te komen:
Vaartwel, vaart eeuwig wel, Florence, Napels, Romen!

Vlugtige Aanmerkingen over Venetië.

Gedurend mijn verblijf in 't Venetiaansch gebied,
Verzuimde ik 't onderzoek van 't wetenswaarde niet,
Zooveel 't de last gehengde aan mijne zorg bevolen.
Mijne aandacht werd geboeid door 't puik der ſchilderſcholen,
Door dichtkunst en muzijk, door kerken rijk in pracht,
Door lagchend kunst-gebloemt, het geen de beitel wracht,
Of beelden naar den ſtijl der ouden, of modellen
Door later kunstenaars op plein of markt doen ſtellen,
De trotſche bouwtrant der galeijen trof mijn oog,
Terwijl ik menigwerf ook naar Murano toog,
Waar ik de Egyptiſche asch door kracht van vuur zag vlieten,
Om ſpiegelglazen uit dat kunstkristal te gieten.
Doch niet ter loops beſchouwde ik 't wijze ſtaatsbeleid
Dat dit doorlucht beſtuur een kracht en duurzaamheid
Van twalef eeuwen ſchonk met onverdoofden luister.
Die groote kunst bleef niet voor mij omhuld met duister,

Zoo dikwerf deelgenoot der eedle maatſchappij.
Den toegang in den Raad vergunde men aan mij,
Ja, in den breeden Raad der Venetiaanſche Grooten,
Ter ſtemming t'zaam vergaard, zelfs eenmaal opgeſloten,
Stortte ik met deze hand, benijdenswaardige eer!
In hun geheime bus een bal van ſtemming neêr.
Dan hoeveel eer en gunst men mij mogt waardig keuren,
Een hoog gewenscht geluk mogt niet aan mij gebeuren:
'k Mogt de Servita niet begroeten, zoo beroemd,
Met den doorluchten naam van waarheidsvriend genoemd.
De brief van Heinſius kon mij niet zooveel baten,
Dat ik ten mondgeſprek met hem werd toegelaten,
Hoe naauw een vriendſchapsband hem aan Servita bond.
En griefde dit mijn hart; de grijsaard ondervond
Gelijke droefheid, dat een ſtrenge wet hen beide,
Vereenigd door het hart zoo onverbidlijk ſcheidde.
De wet, die hem belette als Ambtenaar van Staat
Een vreemdeling te zien, een ſtreng verboden daad;
Daar hij in 't heiligdom des Staatsgeheims verborgen
Geheel zat overſtelpt door eenen berg van zorgen.

Ziet Padro Paolo de Servita niet.

Fulgentius nogtans, aan hem op 't naauwst verknocht
Door vriendſchaps heilgen band, heeft me uit zijn' naam bezocht,
En uit zijn hupsch berigt is de oorzaak mij gebleken,
Die onzer beider vriend weêrhield met mij te ſpreken.

Geſchenken door de Republiek gedaan.

Veneedjes Republiek vereerde d'Afgezant
Zijn' oudſten zoon en mij, als 't waardig onderpand
Van achting en van eer, ten halsſieraad, een keten
Uit louter goud geſmeed, ſchoon kunſtig afgemeten
Naar 't onderſcheid van rang, en meer of minder zwaar,
Toch duidlijk werd mijn oog het Leeuwenras gewaar,
Zoo van Veneedjes tuk, als 't kroost der Batavieren.
Zij moesten onzen hals bij 't Neêrlandsch Volk verſieren,
Ten zigtbren teeken, hoe 't Venetiaansch gewest
De vriendſchap ſtelde op prijs van ons Gemeenebest.
'k Had voorts mijn heul gezocht in onderſcheiden waren,
Zooveel mij mooglijk was, door aankoop zaam te gaâren.
Het waren boeken en kristallen, die 'k verkoor,
En keurmuzijk, geſchikt voor 't Nederlandsch gehoor.

Verlies van gekochte goêderen.

Dan ach! ik zag dit doel, ik zag mijn hoop vervlogen,
't Wangunſtig noodlot heeft die ſchatten mij onttogen.

Ik

Ik bragt niet dan mijzelv' met ongevulde hand
Mijn ijdel ledig ik terug in 't vaderland.
Daar 't geen ik had gekocht of naarſtig t'zaam vergaârde,
Aan roovers viel ten buit, voor hen van luttel waarde.
Helaas! wat deerlijk lot viel aan mijn' ſchat te beurt?
Hebt gij, o Tripoli! mijn boeken niet verſcheurd,
Vernielde, gij Algiers! mijn ſpeeltuig en mijn ſnaren,
Voor mij een groot verlies, dat u geen nut kan baren?
Nu keerden wij terug langs 't korts betreden ſpoor,
En alle de oorden, die wij reeds aanſchouwden, door,
Waar ons niet minder eer dan onlangs werd bewezen.
Nu weêr voor onzen voet de ſneeuwrijke Alpen rezen;
En wêer Morbegno en de Spluga moest bezocht,
Greep ons een afkeer aan bij dien herhaalden togt.
Wij wenschten ons geluk, toen wij de vlakke paden
Van 't Bazelsch grondgebied, ſchoon hijgend moê betraden,
En ſnelden, grijze Rijn, uw ſtroom ter linkerzij,
Op wagens, naar den zwaai der kronkelpaân, voorbij.
o Straatsburg, wijd beroemd bij vreemden en geburen,
Niet zonder wijs vermaan verlaat ik uwe muren,

Roekeloos beklimmen van den hoogen toren van Straatsburg.

'k Be-

'k Beſchuldigde mij zelv', indien ik dat verzweeg
En iemand mijns geſlachts den toren eens beſteeg
Der Domkerk; en verkoos de rij der wenteltrappen,
Tot aan den vierden, ja den achtſten op te ſtappen.
Zoo ver volg' hij mijn ſpoor. Ja door verbeeldings ſchijn
Dacht ik me een' reiger in zijn' zwaai gelijk te zijn,
Daar hij, al ſlingrend, zoekt den klaauw der valk te ontkomen.
Het zij, wat mij belangt, door hem vrij ondernomen
Te klimmen, waar de ſpits het toppenpaar veréént,
Doch hij, wie hooger ſtijgt, daar niets hem ſteunſel leent,
En langs den ſteilen muur zich klautrend durft te wagen,
Verdient met regt den naam van zinneloos te dragen.
Ik heb dat zinneloos, dat razend werk beſtaan.
'k Greep haak of ſpijker woest met mijne handen aan,
Die ſtraks tot ſchraag en ſtut verſtrekten aan mijn voeten.
'k Beklom den hoogſten top, maar, zoo zijn' lust te boeten
En 't gruwzaam lijfsgevaar te tarten ſchenkt ook lof:
Den kindren en 't gemeen verſchaft het juichens ſtof.
Was 't niet een grootsch beſtaan mijn herkomst dus te ſtaven,
Uit Hollands moedig volk, het nakroost der Bataven,

Dat, in het holst des nachts, terwijl de ſtormwind giert,
Niet aarzelt, om de vlag, die op den masttop zwiert,
Hoe 't ſchip ook ſlingren moog' van dezen top te ligten,
En zou ik, uit dat tuk geteeld, zooverre zwichten
Voor 't moedig bootsvolk, dat ik, huivrig, weifflen zou,
Beklimmen duchtend van een ſtilſtaand vast gebouw.
Hiedaar, o dierbaar kroost; en lees vrij met ontroering
De kinderachtigheid van eerzuchts geestvervoering.
Wacht voor die eerzucht u, want, zoo 'k u hooren deed,
Welke ijzing mij beving, bedekt met kilkoud zweet,
De duisling van mijn hoofd, den angst, die mij deed hijgen,
Toen ik mijne oogen ſloeg, bij 't ſchrikvol nederſtijgen,
Op dak en gevels van de huizen, laag en kleen,
Waar ik, door niets beſchut, hulpe en behoud alleen
Docht in de vastheid van mijn voeten en mijn handen,
Er nederklimmend langs de ſteile torenwanden,
Dat de eerſte wenteltrap bereikt werd tot mijn vreugd, —
Deed u een verhaal der dwaasheid mijner jeugd,
Tot uw' noch mijnen geest zou ſtreelen of vermaken.
Gemaklijk en te vreên, ſchoon 't wagenrad mogt kraken

Of 't water ruischte langs de kiel, met ons bevracht,
Werd nu het oovrig deel van onze reis volbragt
Door Spiers ter linkerzijde aan 's Rijnstrooms boord gelegen
Met Frankendaal; of Worms, met torens steil gestegen
Naar 't zwerk, onze aandacht toefde, of Oppenheim, of Mentz,
't Geen beiden overtreft in grootheid; steeds naar wensch,
Ging onze reistogt voort. Nu was ons oog geslagen
Op 't oude Bacharach, 't geen nog zijn' naam zou dragen
Naar 't altaar, in dien oord den Wijngod eens gebouwd.
Wij lieten 't vorstlijk Bonn en Keulen, reeds beschouwd
Bij onze heenreis naar Italjen, onbetreden;
Maar welkom heette ik de eerst der vaderlandsche steden,
Die 'k weêr aanschouwen mogt, Nijmegen, op wiens grond
Eenmaal het stamhuis der Bataafsche vaadren stond;
't Naburig Rhenen mede en de overoude muren
Van Wijk, mij dierbaar, als het grijs Batavoduren.
'k Bezocht ook Utrechts vest, waar nog de eerwaardigheid
Van d'ouden Bisschopsstaf zich in het ronde spreidt,
En Leyden, schoon de spoed van mijnen togt niet duldde,
Dat 'k thans den tijd verspilde in zijnen lof en hulde,

Vooral daar 's Gravenhaag, zoolang door mij gewenscht,
Zoo dierbaar aan mijn hart digt aan die wallen grenst.
'k Zag (riep ik juichend uit, door dankbre vreugd bewogen) Terugkeer naar den Haag.
Bevallig 's Gravenhaag! wat ſchoon mij blonk in de oogen,
Niets ſchooner ooit dan u, vriendin, mijn lust, mijn ſchat!
o Aller dorpen dorp; o aller ſteden ſtad!
De blijdſchap zelfs verbood me in ruimer lof te weiden;
Doch mijner oudren vreugd, zoolang van mij geſcheiden,
De vreugd der broedren en der zustren trof mijn' geest.
Hun vergenoegen bleek mij levendigst en meest,
Wanneer 'k van ſtap tot ſtap hun mijne reis deed hooren;
Den winter, me op den top van 't hoog gebergt beſchoren;
Den disch der Duitſchers; der Veneedjers trots en pracht;
Der volkren zeên en taal, leefwijze en kleederdragt;
Zoodat, wijl mijn verhaal hun luistrend oor vergastte,
Het uur des middernachts ons menigwerf verrastte.
Dit toch, dit is het loon den reizigers bereid.
't Herhalen van hunn' togt, en van het reisbeleid,
Gehouden op hunn' weg een breed berigt te geven,
's tweewerf reizen, ja ten tweedenmale leven.

Hoe gretig leende mij mijn vader ſteeds gehoor,
Hoe ſtreelde 't bovenal des grijsaards hart en oor,
Als nu en dan een vers door mij werd opgeſneden,
En hem als gift vereerd, los uit mijn pen gegleden,
Dat ik, 't zij ik te paard of op een' wagen zat,
Ja in de wolken op 't gebergt vervaardigd had.
Dit offer, hoe gering, der kunst toch aangeboden,
Bewees, dat ledigheid door mij ſteeds was gevloden.
'k Herinner me ook den tijd, waarop 't Bataafsch geſlacht
Met levendig gevoel en dankbaarheid herdacht
Aan d'Eerſten Willem, die hier vrijheids grondſteen veſtte,
Die, ſchoon de ſtichter van 't Bataafsch Gemeenebeste
En door 't gehuurd verraad vermoord, zoo diep beweend,
Tot nog geen hulde ontving door zuil- of praalgeſteent.
Nu was het tijdſtip daar voor dat bewijs van hulde,
En dat 's Lands Schattreſoor dien heilgen pligt vervulde,
Niet door ondankbaarheid maar ſchaarschheid onvoldaan.
Ja wasſende overvloed wees nu de ſchatten aan,
Waaruit een praalgraf rees, zoo heerlijk, zoo volkomen,
Dat zijn bezigtiging den voortgang zelfs kon toomen

Des ſnellen reizigers, bezoekend binnen Delf,
De luisterrijke tombe op 't vorstlijk grafgewelf.

Maakt een graffchrift op het gedenkteeken van Prins Willem te Delft.

Dank zij u, eedle rij van Nederlandſche Grooten,
Die tot zoo grootsch een hulde aan Willems ſchim beſloten
En door de liefde en vlijt, in 't dankbaar hart geraakt,
U bij het vaderland verdienstlijk hebt gemaakt.
Ook ik (ligt doet mij zulks een ijdle roem gewagen)
Heb tot dat praalgraf iets van 't mijne bijgedragen.
Het gouden opſchrift, dat de kunst uit marmer ſneed,
Vertoont, hoe mijne jeugd Vorst Willem hulde deed,
Waarin 'k door gunst of kunst althans gelukkig ſlaagde,
Wijl 't meer dan dat van Heins of van de Groot behaagde.
o Aſche van Oranje! uw dierbaar nageſlacht,
Dat ik met eerbied noem, bemin ja heilig acht,
Hoe ſtreelt het mij de ziel, dat reeds dezelfde liefde,
Uitblinkende in uw' lof, mij in mijn kindschheid griefde.

EINDE VAN HET EERSTE BOEK.

TWEEDE BOEK.

Tweede Reis naar Engeland, met zes Gezanten van de Staten.

Wijl 'k nu mijn leven fleet in huisfelijk genot,
Verwisfelde onverwacht dit kalme levenslot,
Daar zorg van meer gewigt op mijne fchouders daalde,
Nadat het hoog bewind tot Neêrlands nut bepaalde,
Dat weêr een mannenrij, gelastigd door den Raad,
Als een gezantfchap van den Nederlandfchen Staat,
Brittanjes Koning zou bezoeken en begroeten,
Zich vleijend, dat zijn gunst hen weder zou ontmoeten,
Zag zich een zestal, door welfprekendheid beroemd,
En ik me als medgezel op dezen togt benoemd.
Wij vonden dra den Vorst op zijnen zetel prijken,
Die, met de kroon verfierd van 't drietal Britfche Rijken,
Drie maanden met zijn gunst ons minzaam heeft beftraald.

Terugkomst.

Toen na volbragten last onze afreis was bepaald,
Heeft hij het zestal tot den Ridderftand verheven,
En, om me een nieuw bewijs van zijne gunst te geven,

Me

Met ketenpraal mijn hals en mijne borst vereerd.
'k Ben dus naar 't vaderland eerlang teruggekeerd,
Min door dit halsſieraad geſtreeld en opgetogen,
Dan dat 'k met Thorius, den grijsaard, uit wiens oogen
De opregtheid zijner ziel mij tegenblonk, zoo groot
In kunde en wetenſchap, 't verbond van vriendſchap ſloot.
Helaas, hoe deerde 't mij, dat, daar de zee ons ſcheidde,
Mij vruchteloos 't genot van zijnen omgang vleide,
Daar hij, na mijn vertrek, aan vriendſchaps arm ontrukt,
Schoon grijs van kruin, te vroeg, voor 't ſterflot heeft gebukt.
Ook Drebbel, ſchoon 'k ſlechts kort dien landgenoot begroette,
Was 't, dien ik bij den Brit, op dezen togt, ontmoette,
Die, boersch van aanſchijn en vervreemd van pralerij,
De wijzen van Sicielje en Samos ſtak op zij.

Vriendſchap met Raphael Thorius en Cornelis Drebbel.

Niet lang was 't mij vergund in 't vaderland te rusten;
't Staatkundig oog, gelokt naar de Indiaanſche kusten,
Zag met bekommering den Britſchen vreê verſtoord
En de oorlogstoorts ontvlamd aan Ganges vruchtbren boord.
's Lands vaadren, om dien gloed zoo mooglijk nog te dooven,
Beſtemden Aerſens, als een godſpraak aan de Hoven

Derde Reis naar Engeland met drie Gezanten.

Van gansch Euroop beroemd; naar Londen als Gezant.
'k Verliet, hem toegevoegd, als eertijds, Hollands ſtrand.
Bas, Tuil en Joachim (de laatſte als opgetreden
In plaatſe van Caron) zag ik 's mans zij bekleeden,
En de Igenooten in 't gezantſchap van den Staat.

Ongemakkelijke overtogt niet zonder gevaar.

Daar nog de wintervorst, met een vergramd gelaat,
Op eenen troon van ijs zijn' ſtaf zwaaide in deez' landen,
En Rijn- en Maas-ſtroom hield geklonken in zijn banden,
Verlieten wij, door kracht van Oostenwind gepreſt,
Voor 't Scheveningſche ſtrand het Nederlandsch gewest,
Dat dra tot onze vreugd was uit ons oog verdwenen.
Dan ach! de wind liep om en naar 't Zuidwesten henen:
Toen werd de ſnelle vaart aan onze kiel betwist,
Maar erger was ons lot, daar ras een dikke mist,
Ons overvallende, op de zee de varensgasten;
Hoe ſiks van oogen, in het duister, rond deed tasten.
Ja als een blindeman, die d'afgemeten tred
Op 't onbezochte ſpoor, ſchoorvoetend, nederzet,
Die, na hij hier en daar de onzeekre ſtappen wendde,
Geheel van 't pad gedwaald, verbijſterd, ſtuit in 't ende:

Ook

Ook zoo verging het ons. Wij kropen toch vooruit,
Daar onze bodem in zijn ſnelheid werd geſtuit
Door 't ſlippend anker, om der branding 't hoofd te bieden,
En in de onzekerheid het zeegevaar te ontvlieden.
Genaderd, waar de Teems haar ſtroomen giet in zee
En over banken ſtort, die branden aan de ree,
Bleef op een plaat in eens ons hobblend vaartuig ſteken.
't Kreeg zand en water in. Het volk, door ſchrik bezweken,
Bevond bij 't wappren van het zeil zich buiten ſtaat,
Om 't ſlingrend ſchip door kracht te ſtuwen van de plaat,
Opdat het weder vlot en veilig voort zou ſtreven.
Mijn reisgenooten, ja den Stuurman zag ik beven.
Hij zweeg om raad gevraagd; ja in dit oogenblik,
Was alles radeloos en algemeen de ſchrik.
De ſloep werd in den nood 't gezantſchap aangeboden,
Of wij, misſchien, daarmee het doodsgevaar ontvloden,
Te Kent of verder aan de Noorderkust geland.
Nu werd zij uitgezet, en als een dierbaar pand
Was reeds de koffer met papieren van 's Lands Staten,
Behelzende onzen last, ten ſcheepsboord afgelaten,

n in de ſloep gedaald. 't Gezantſchap was gereed
Te volgen nevens mij, de keus, hoe hard en wreed,
Gedaan, om aan de kans der golven zich te wagen:
En op een dobbrend bootje, een ſpel der woeste vlagen,
Beproefden wij bijna de hachlijkheid van 't lot,
Toen eensklaps het geroep des bootsvolks: 't ſchip is vlot,
Het drijft — nu los de ſchoot — het roer ter hand gegrepen,
Ons klonk in de ooren, reeds gereed tot overſchepen.
Kom, Stuurman, riep toen 't volk, uw dwaling nu herſteld.
Hij viel meteen aan 't roer, en draaide, met geweld,
Den ſteven en het zeil dwars door de branding henen;
't Opkomend water ſcheen het ſchip thans hulp te leenen,
Dat nu de diepte won, en aan een veilger kant,
Den mond des Teems bezocht bij 't Graveſendſche ſtrand.
Daar ploegden wij gerust den rug der langer baren,
Schoon ons, den hoofdſtroom van de Britten opgevaren,
Een felle ſtorm beliep, die zeker onze boot
Had op de Britſche kust vernield door ſtoot op ſtoot.

De welſprekendheid van van Aerſens bij den Koning hooggeacht.

We ontvingen aan het Hof de heuschſte pligtbetooning,
En waren welkom bij een' vredelievend Koning,

Die zelf, zoo wel beſpraakt, het hoogst genoegen vond
In voordragt en in taal van Hollands Guldenmond,
Die, daar de Vorst verrukt naar zijne reden luisterde,
Hem aan den tooverklank van zijne woorden kluisterde.
O Dwaze zucht naar goud, wier drooge en dorre borst,
Zelfs, na het grootst gewin, hijgt van denzelfden dorst:
Een jaar was naauw in ſtaat u onder 't juk te brengen.
Wij zagen ons verblijf van maand tot maand verlengen.
Men ſtreed van wederzij met geestdrift en gevoel.
Verſcheiden was 't begrip, verſcheiden was het doel.
Het Indisch Koopbelang kon aller geest verhitten.
Nu zochten 't van elkaâr de Bataviers en Britten
Te winnen beurt om beurt door ſchalkheid en beleid.
Getuig, o Whitehal, van 't vaak herhaalde pleit:
Ja tweemaal veertigwerf hoorde ik in uwe zalen
Dat hevig volksgeſchil met woest geſchreeuw herhalen.
Ik zag, ten langen laatst, van wederzij', den twist
Door Vorst Jacobus en door Hollands Staat beſlist,
En tusſchen Neêrland en Brittanje als bondgenooten
Eendragtig een verdrag tot beider heil geſloten.

Twist wegens de O. Indiſche Compagnie.

Ge-

Aan den Koning gezonden om te klagen.

Gezonden, eer 't verdrag nog was tot ſtand gebragt,
Aan Englands Koning, zich vermakend met de jagt
Te Royſton, om dien Vorst de klagten te doen hooren,
Die 't ons Gezantſchap thans onmooglijk viel te ſmoren,
Daar 't lang gerekt geduld geen verdre martling leed,
Vond ik den Koning, bij zijn wederkomst, gereed,
Om, hoe vermoeid, terſtond gehoor aan mij te leenen.
Hij ſtapte, traag van tred, door een der zalen henen,
Als ik tot dat gehoor bij hem werd ingeleid.
Gul was zijn welkomstgroet en vol gemeenzaamheid.
Zelfs op mij leunend, om zijn matte leên te ſchragen,
Liet hij, geduldig, mij in zachte woorden klagen;
Ja hij beloofde mij, om 't marren ontevreên,
Vol ernst een gunstig eind aan deez' verdrietlijkheên.

Henricus Richius, Graaf Holland.

'k Zag, onder dit geſprek, door hem Graaf Holland wenken
Om zijn ontblooten kling; mij door zijn hand beſchenken

Tot Ridder geſlagen.

Met de eer der Ridderſchap, daar ik die zelfde kling
(Welk liefdrijk gunstbetoon!) van hem ter gifte ontving.
o Gij, van eenen aard, zoo edel en verheven,
Gij hadt met deze kling in zege moeten ſneven,

En nimmer bukken voor de bijl van den tiran.
Gij, doende uw' eed geſtand, regtſchapen edelman!
Liet vader en liet zoon, wie zwichten mogt of wijken,
Als Vorsten, uwe trouw ten jongſten aâmtogt blijken.

Van het paard geworpen en gelukkig ontkomen.

Van dezen uitſtap keerde ik naar de Hoofdſtad weêr,
Doch 'k daalde met mijn ros naauw in het dal ter neêr,
Of 'k vond mij door een' trein van karren ingeſloten.
Eensklaps door hunnen drang ten zadel uitgeſtooten,
Hing 'k, omgetuimeld, met mijn hoofd benedenwaart.
k Zag reeds door 't karrenrad of door de hoef van 't paard
n mijn verbeelding mij de herſenen verpletten;
Het viel onmooglijk mij een' voet op de aard te zetten,
Dan eindlijk greep mij een der karredrijvers aan,
En wrong, met mijnen ſtaat, zoo hachlijk, aangedaan,
Mij uit den beugel los, waarin mijn ſpoor bleef hangen.
Mijn ros, dat tusſchen kar- en bergwand zat gevangen,
Moest nu nog uitgered. Ook eindlijk brak mijn ros,
Moekmoedig bijgeſtaan, uit zijn beklemming los.
t ſprong 'er vrolijk op: de dag was reeds aan 't dalen
n 't moede zonnelicht ſchoot zijne laatſte ſtralen,

Eer

Eer 'k Londen binnenreed, waar 'k nog, denzelfden nacht,
't Verſlag van mijne reis mijn' togtgenooten bragt.

Een voor hem treffend ongeval door zijn' knecht veroorzaakt.

Nu echter bleef fortuin den nek me ongunſtig keeren.
'k Had, tegen mijnen dank, aan 't kommervol begeeren
Voldaan van eenen vriend, wiens voorzorg had beraamd
Twee honderd ſtukken gouds, Jacobusſen genaamd,
Bij mijn pakkaadjen in mijn reisvalies te bergen,
Opdat ik, zoo de nood zou meerder uitgaaf vergen,
Dan voor een korte reis men ligt berekend had,
't Gezantſchap dienen kon uit dien verholen ſchat.
Bij zonnenopgang uit de voorſtad afgereden,
Volgde ons een woest geſchreeuw met vele onſtuimigheden,
En klonk het droef gerucht mij eensklaps in het oor;
Dat Huigens knecht een beurs met ſtukken gouds verloor,
Gegleên uit mijn valies, toevallig los gereten.
Zoo had die losſe knaap de ſcherpe les vergeten,
Die ik hem onlangs gaf, daar de onberaden knecht
't Valies, nu leêg geſtort, had roekloos neêrgelegd.
Intusſchen 't was geſchied: en hoe zou 't mij gelukken,
Aan 't Britsch gepeupel een' zoo vetten buit te ontrukken.

/at kwelling baarde mij dit toeval. Menig nacht
leeft mijn geſchokte geest des ſlaaploos doorgebragt,
laar 'k ſteeds met rouwe en leed herdenkende 't gebeurde
ls met mijn eigen hand de wond weêr openſcheurde.
t Werd door de vrees gekweld, dat haatlijke achterdocht
an 't ſchandelijkst bedrog mij ligt verdenken mogt,
f ik, daar mijn bediende alleen mijn ſchuld bedekte,
igt met mijns naastens ſchat mijn hand en ziel bevlekte.
laar, eeuwig Wezen! Gij, die alles ziet en hoort,
Viens onweêrſtaanbaar oog door nacht en neevlen boort,
an allen misdrijf vrij, hef ik, ter neêrgebogen,
lijn zuivre handen in opregtheid naar den hoogen,
n laat ze op U gerust, regtvaardig Hemelvorst!
ie mijnen boezem peilt, weêr dalen op mijn borst;
, mijn nakoomlingſchap! indien men durfde wagen
e lastren mijnen naam, 'k beveel dan zorg te dragen
oor bestevaders naam, opdat geen ſmet of vlek
an ſchande of eerloosheid mij bij het nakroost dekk'.
Opdat u geen verdriet bevange bij mijn klagten,
erroep ik dankbaar voor het goede, in mijn gedachten,

(Daar

(Daar 't bitter ſtraks gemeld rijk was doormengd met zoet)
Het aangename mij op dezen togt ontmoet.

Londenſche vrienden. Op menig nieuwen band van vriendſchap mogt ik roemen.
Vervelen zou ik u met allen op te noemen.
Waartoe die omſlag ook? Uw naam alleen bevat,

De familie van Robert Killigrey, Ridder. o Huis van Killigrey! een' ganſchen vriendenſchat.
Veel deed het voor mij af voorheen te mogen deelen
In vriendlijk' ommegang op hoven en kasteelen,
Naburen van hun huis. Ook de adel van hun bloed
Bleek in de heuſche gunst, bij elken ſtap ontmoet,
Door beide kunnen op het minzaamſte bewezen
Aan mij, ſchoon vreemdeling. Hun gunst bleef onvolprezen
En nooit door mij de ſchuld der dankbaarheid voldaan,
Al werd tot dankbetoon eene eeuw mij toegeſtaan.
Wie zal, o Robbert! hoe welſprekend, durven wagen,
Dat hij in uwen lof, o deugdzaam man, zal ſlagen,
Die uitblinkt, als het hoofd van uw doorlucht geſlacht.
Wie heeft ook ooit naar eisch, o Barclay, u gedacht,
Het zij ge in onrijm, 't zij ge in dichtmaat werdt verheven.
o Kleinzoon Sanctalbaan! Gij hebt uwe achterneven

Van den Germaanſchen ſtam, die nooit uw' dienst vergeet,
Met eeretitels en met ambten rijk bekleed.
Ik duchtte, dat mijn zang uwe aandacht ligt vermoeide,
Als 'k van de vriendenſchaar, die hier te zamenvloeide,
In 't breed gewaagde, zoo beſchaafd als braaf van zeên.
Gansch Londen, ja heel 't Hof kwam in dit huis bijëen.
Elk wie uitmuntend was in kunst, en, vol verlangen,
Om nog vermeerdering van wetenſchap te ontvangen,
Begaf zich naar dat huis en zag dien wensch vervuld.
Voortreffelijke Donn! o Deugdzaam Leeraar! duld,
Dat ik u bovenal, daar 'k u bij voorkeus noeme,
Als godlijk Dichter en welſprekend Reednaar roeme.
Uit uwen gulden mond, 't zij ge in een vriendenzaal,
Of van den kanſel ſpraakt, klonk louter godentaal,
Hier nektar ik zoo vaak met harte-wellust proefde.
Bij Raleyghs weduw! die zoo vaak mijne aandacht toefde
Op uw verhalen van Elizabeths bewind,
En hoe zij door François op 't hevigst werd bemind,
Nu 'k u vergeten, wier geheugen mij ontzette,
Als ik op uw verhaal dier wondre tijden lette;

En 't lot des Hofs door u verhaald, Throgmortia! —

De weduw van Gualth. Raleygh, Ridder.

Verdienſtelijke vrouw, eens Raleyghs wedergâ,
Heldin, zoo kloek van moed, 'k hoorde u, zoo menigmalen,
Zelfs zonder traan, den dood uws Echtgenoots verhalen,
En wat hij, die de bijl, in 't uiterst oogenblik
Verachtte, moedig ſprak voor zijnen jongſten ſnik.
Wat mogt niet onze geest bij ieder gastmaal ſmaken,
Wat al genoegen, welk een keur van zinvermaken,
Die zang-, die toon-kunst ſchonk, in d'aangenaamſten ſtrijd,
Der Zanggodinnen en Apollo toegewijd.
Heel 't huis was één concert van toon- en zanggezinden.
Waar was een moeder ooit aan haar gelijk te vinden;
Hoezeer een twaalftal met dien lieven naam haar groet,

De huis-vrouw van Killigrei, moeder van twaalf kinderen.

Zoo ſchoon (dat nog haar beeld mijn' geest verjongen doet)
Zoo toovrend met haar ſtem, als ze, op den klank der ſnaren,
Uit haar' ſneeuwwitten hals gezangen op deed varen:
En hield zij eindlijk op met zang en citerſlaan,
Der Britten Orpheus hief dan zijne toonen aan,

Lanivius Muzijk-meester.

Lanivius, die 't al door maatklank weg kon ſlepen.
Door welk een trilling werd ik huivrend aangegrepen,

Bij elk der klanken door zijn kunſtig ſpel verwekt:
Ja ſchaamte had Italje en Frankrijk overdekt,
Zij hadden zeker tot hunn' meester hem verkoren.
Waar 't hun vergund geweest Lanivius te hooren;
Gauterius nogtans, die 't licht in Frankrijk zag, Gauterius, Fransch citerſpeler.
Stond bijna hem op zijde; en in zoo ſchoonen dag,
Dat zelfs de Britten, om hunne achting hem te toonen,
Maar tevens in zijn' lof het gansch geſlacht te loonen,
Den grootst' hem noemden van zijn' naam en zijn geſlacht,
Schoon van dien naam alleen een kunstnaar werd verwacht.
Hoe was mijn hart te moê, hoe hoog ſteeg mijn verrukken,
Als ik nu regts dan links hem 't citerſpel zag drukken;
Dan ſtreefde zijne kunst des menſchen kracht voorbij,
En 'k ſtelde met de Goôn hem in dezelfde rij.
Ik echter hoe gering, ſchoon het ook luttel paste,
Dat onder zwanenzang een ganzengorgel kraste,
Hief, zonder loffpraak niet, mijn lage toonen aan.
Niet door gelijken, die ſlechts flaauwe toonen ſlaan
In hope op wederlof, hoorde ik mijn kunst geprezen;
Neen! 'k zag door meesters zelv' die hulde aan mij bewezen.

Cornelis Drebbel, Hollandsch wijsgeer.

Ik ſchepte 't ganſche jaar, weêr ſtreelend zielsvermaak,
Uit uwen ommegang, o Drebbel! die zoo vaak
Mij uren achtereen hebt onderwijs geſchonken;
En daar gij in mijn' geest een aandrift zaagt ontvonken
Tot vlijtig onderzoek, ſcheent gij met mij gediend,
Ja gaaft de voorkeus mij ligt boven menig vriend.

Terugreis naar huis.

Na in den hoogen last tot Neêrlands nut te ſlagen
Mogt eindlijk eens de tijd van onze t'huisreis dagen,
En 't tijdperk was vervuld van zooveel zorg en leed.
Wij vonden Zephyrus tot onzen dienst gereed,
Die door zijn zacht geblaas de zeilen op deed zwellen,
En ons naar 't vaderland en huis en haardſteê ſnellen,
Waar elk' de wisſeling niet ongevallig ſcheen
Van Englands ſteenkooldamp met turf uit Hollands veen.

Overlijden zijns vaders.

Nu had een wentlend jaar zijn' ganſchen kring voltrokken,
En 'k voelde door een' ſlag mijn hart geweldig ſchokken,
Den ſlag, die, ſchoon voorzien, mij diep beſtelpte in leed,
Die mijnen vader, hoog van jaren, vallen deed.
o Ja! hij had verdiend zoo niet mij te overleven,
Dat hij, zoolange als ik, op aarde waar' gebleven.

't Br

't Bredaasch Ter Heide was des mans geboortegrond,
En waar het ſtamhuis van zijns vaders zijde ſtond.
Het Baxisch huis, waaraan het Bakkisch zich vereende,
En Hollands oude ſtam van Bredero verleende,
Van moeders zijde, hem een afkomst vol van roem.
Het zij genoeg, dat ik den naam des grijsaards noem;
Dit toch ontſlaat me om in zijn deugden uit te weiden;
Laat die het Vaderland en Hollands Hof verbreiden.
Ja dat het Stamhuis van Oranje en Nasſau ſpreek',
Hoe hij in dienstbetoon nooit eenen voetſtap week;
Maar 't van zijn jonglingſchap, tot hem de grijsheid dekte,
Van list en baatzucht vrij, ten trouwen dienaar ſtrekte,
Totdat, na vijftig jaar, hij van dien eerepost,
Met glans door hem bekleed, met glans werd afgelost;
Daar hij, bij 't naadrend eind van zijne levensdagen,
Zijn' eerstgeboren zoon dien post zag opgedragen,
Mijn broeder Maurits, dien de Raad in zijnen kring,
Als 's vaders evenbeeld, met dankbre vreugde ontving.
O Goddelijke kracht der ziel, reeds vlugt van de aarde,
Die met een' hellen blik in het toekomſtig ſtaarde!

Ondanks de ſchrandere arts geen' zweem zag van gevaar,
Sprak vader, flaauw van ſtem (het ſpreken viel hem zwaar:)
Geloof mij, Conſtantijn! wat hoop u de arts moog' geven,
Houd dezen vierden dag den laatſten van mijn leven.
En op den vierden dag ontſliep hij, 't hemelsch pand
Der ziel, hem toevertrouwd, bevelende in Gods hand.
o Dag, ſteeds voor mijn hart een dag van rouw gerekend,
En met een zwarte kool op 's levens rol geteekend!
Doch hij was 't leven zat, en 's levens onrust moê,
Stond hem Gods liefde en gunst die ſtandsverwisling toe,
En wilde hem het lot eens Hemelburgers gunnen.
Wie toch zou zulk een lot hem dan benijden kunnen?
De eer, aan mijns vaders lijk bewezen, was niet kleen;
De Raad van State; der verbonden Mogendheên
Gezanten; en vooral het vorſtenpaar, die beiden
Met hen het overſchot mijns vaders grafwaarts leidden,
Betoonden, als om ſtrijd, hunn' eerbied liefde en rouw,
Ten zigtbaar offer aan 's mans lang betoonde trouw.
De Leden van het Huis van Nasſau; Legergrooten
Ja heel de bloem des Volks lei dus, als deelgenooten

Van onzen rouw, het lijk verzellend naar het graf,
Gelijk geheel den Haag, een' dankbren lijkpligt af.
Wanneer 't al niet verdient, in marmer uitgehouwen,
Te pralen op zijn graf: 't is waardig hier te ontvouwen,
Hoe hij, verlaten door ſpitsbroeders, laag van ziel,
Eens in een hinderlaag des Spaanſchen vijands viel,
En hoe hij, ſteeds gewoon uit alles nut te trekken,
Zelfs die gevangenis deed tot 's Lands oorbaar ſtrekken.
Ja dat Nijmegen, waar hij krijgsgevangen zat,
Getuig' van zijnen dienst, bij de overgaaf dier ſtad.
Gelukkig was hij in een' aanſlag tegen Spanje,
Zijn ſtoutheid aanvertrouwd door wijsheid van Oranje.
Er moest een kind, den muil eens leeuws, met lijfsgevaar
't Onnoozlen dreigende in den ſtaat van gijzelaar,
Ontrukt: 't moest door geweld of list Mendoze ontwrongen,
Wiens ſchrander krijgsbedrog ſchier Vliſſing' had beſprongen.
Hoe ſtond die Afgezant van Phlips, aan 't Britſche Hof,
Ontzet, toen 's vaders list zijn loosheid overtrof,
Waar hij het kind ontvoerde, en, om 't gevaar te ontvlieden,
Eer 't kind was ingeſcheept, nog dapper weer moest bieden

Een bevel van Prins Willem door zijn' vader in Engeland moedig ter uitvoer gebragt.

Aan 's vijands knechten, die hem volgden op den voet.
Hij ſtelde in zegepraal, met heugelijken ſpoed,
Het dierbaar kind den Vorst in handen. Gul ontvangen
Ten hove, deed de Prins mijns Vaders hals omhangen
Met eenen penning, naar dien tijd een rijke gift,
Waarop mijns Vaders roem voor eeuwig ſtaat gegrifd.

Het overlijden van Prins Maurits.

Het volgend jaar helaas! nog droever dan 't voorgaande,
Zag, hoe de wreede dood met feller zeiſen ſlaande,
Het hoofd van Maurits trof. Ontijdig ſtierf een held,
Die t'allen tijd te vroeg door 't ſterflot waard geveld;
Die, nu uit d'aardſchen troon ten hemeltroon verheven,
Der helden praalgeſteent verdiend had te overleven.
Hoe trof dees ſlag den Belg! Door droefheid overſtroomd,
Had hij nog ſpader zijne boezemſmart betoomd,
Waar niet een Feniks uit Vorst Maurits asch gerezen.
Een andre Oranjetelg, om minzaam' aard geprezen,
Vertroostte 't ſchreijend volk: een heilgeſtarnt brak door.
Zijns broeders dienaars, die hij tot zijn dienaars koor,
Bekromp Prins Fredrik niet in inkomſte of in eere;
En dat ook onze ſtam ſteeds 's Vorſten gunst waardere,

Met zooveel ſtralen van genegenheid begroet.
't Is, of zijn aanſchijn nog mij vriendelijk ontmoet,
Toen hij mij in zijn' dienst verhief, om op te treden
Voor Tuning, die zoolang dien eerpost mogt bekleeden,
En aan des Vorsten zij' de veder heeft gezwaaid,
Totdat zijn leven door de pest werd afgemaaid,
Die, in het Staatſche heir, zoovelen nedervelde.
Maar verre, dat de Vorst 't gevaar des doods ontſnelde,
Bleef hij, die ſteeds den dood met een gerust gelaat
En een bemoedigd hart heldhaftig had verſmaad,
Dezelfde woning, waarin Tuning ſtierf, betrekken,
Hoeveel bekommring zulks bij 't hofgezin mogt wekken.
'k Werd dus, nog jongeling, reeds vroeg een ambtgenoot
Van Junius, die mij getrouwen bijſtand bood,
Daar ik, door vlijt genoopt, en nu en t'allen tijde
Mijn dagen aan den dienst van Nasſaus ſtamhuis wijdde.
Hoe 'k me in dit ambt gedroeg, weldadiglijk geleid
En door de hand beſtuurd van Gods Voorzienigheid,
Die met ſtandvastigheid mij ſteeds deed zegepralen,
Voor d'arbeid neêrgedrukt, waar' noodloos op te halen:

Hij volgt Tuningius, 's Prinſen Geheimſchryver op.

Daar ik alreeds die taak, in Hollandsch maatgedicht,
Niet gansch onaangenaam, voorlang, reeds heb verrigt;
Want, in zoo groot een' drang van ambtsbeſlommeringen,
Waardoor 'k mij zag te huis of in den krijg beſpringen,
Ja die men wanen zou zoo overſtelpend groot,
Dat mij geen oogenblik voor Dichtkunst overſchoot,
Bleef mij ſteeds Melpomeen, bleef Febus mij verzellen.
Kwam ernst of boerterij ſoms plotſeling ontwellen
Aan mijnen geest, gelijk dit menigwerf geſchiedt,
Bij toeval, zoo het ſchijnt, 'k verzuimde d'inval niet:
o Neen! zoo hij door mij van waarde werd gerekend,
Werd hij door mij terſtond zorgvuldig opgeteekend,
En 't zij ik wandelde of een togtje deed te paard,
Zelfs als een overwinst der Ledigheid bewaard,
Door andren ligt een ſoort van razernij geheeten.
Hoe 't zij met liefde en lust heb ik me altijd gekweten
In 't oefenperk der kunst en wie het prijze of laak',
Tuigt, Oogenblikken van mijn dartelend Vermaak;
Tuig, Bondel-Dichten, voor mijn' landgenoot geſchreven
In dertig boeken, in het Neêrduitsch, uitgegeven,

Uitgave van Latijnſche en Hollandſche Gedichten.

Hoe vele ſtonden ik aan dichtkunst heb beſteed,
Schoon nimmer 't Hof daarbij de kleinſte ſchade leed.
Nooit wijdde ik haar een uur, als pligt mij elders wenkte,
Wel dan! zoo niet geheel de waan mijn zinnen krenkte,
Verbijsterd van het ſpoor door eerzuchts dwaas geſtreel;
Wel dan, Nakoomlingſchap, vergeet mij niet geheel.
Ja! wil nu en dan zelfs Huigens dichtwerk kiezen,
En doet het ſomtijds u een oogenblik verliezen,
Ei haat den Dichter niet, die beurtlings tijd en vlijt
Heeft aan het vaderland en uw vermaak gewijd.
Door welk een' last gedrukt, hoe diep in zorg gezonken,
Steeds offerde ik der kunst; ſteeds heeft mijn lier geklonken,
En 'k ſchaam mij des geenszins, neen! reken 't mij tot lof,
Waar welk een zorg mij prangde of tegenſpoed mij trof,
Ik lied een balſem was, ter ſtilling mijner ſmarte.
Geloof mij, lieve jeugd! en neem mijn les ter harte:
Hebt gij van ſnarenſpel of zangkunst iets geleerd,
Al 't prilſte van uw' tijd, ſchoon gij 't gering waardeert,
Bewaak toch dat zaadjen aan; dra komt een ſcheutje boven;
Al immers uit dien ſcheut moogt ge u een' boom beloven,

Wiens

Wiens kruin u, afgemat, voor 't ſteken van den gloed
Van 's levens middagzon met zijne ſchaduw hoedt,
Ja 't zijn die kunsten, die, als droefheids tranen vlieten,
Den balſemenden troost in boezem-wonden gieten.
Hoe zwelt ook 't dankbaar hart, wanneer 't Gods majesteit,
Op klank van ſtem en ſnaar, in 't juichend lied verbreidt;
Ja ik mogt duizendwerf dien troost die blijdſchap ſmaken,
't Zij ik de krijgstrompet in 't leger hoorde kraken,
Het zij 'k, in ſtiller kring, door zorgen overmand,
Mij-zelf had afgeſloofd voor 't Hof of Vaderland.

De Pſalmen voor de citer in het leger op Muzijk gebragt en te Parijs uitgegeven.

Niet gansch van nut ontbloot was ſteeds dit ijvrig pogen.
't Gezangboek tuige van mijn werkzaam kunstvermogen,
Waarin 'k de Liedren van den Vorstlijken Profeet
Op nieuwe noten zoo behaaglijk vloeijen deed,
Dat 'k van toonkunstenaars, met kiesch geoefende ooren,
In Frankrijks ſchool gekweekt, d'opregtſten lof mogt hooren.
Nog zamel 'k van dien oogst de blijde vruchten in:
Van 's jonglings planten trekt de grijsaard nog gewin
En vruchten, die ſchier al in zoetheid overtreffen.
Gij kunt alleen de kracht van dit genot beſeffen,

Die immer kindren hebt gedrukt aan 't vaderhart,
Of als de maker eens gedichts geprezen werd.
Ook moest een ander pad door mijnen geest betreden, Geheime brieven van den vijand ontcijferd.
Zoo nieuw als onbezocht en rijk in moeilijkheden.
Als zich ons krijgsvolk floeg rondom des vijands steên
En Spanjes heirmagt van rondom was afgesneên,
Riep ze om versterking van haar ingesloten benden,
Doch vond den weg verstopt, om brieven af te zenden,
In letterschrift vervat, verstaanbaar voor elk oog.
Dan was het, dat de kunst haar lettren overtoog
Met teekens vol geheim, naar wier beteekenissen
De kloekste ervarenheid verlegen stond te gissen.
Ik Ontving de taak nu van die briefontcijfering:
Ik Aanvaardde heur hoe zwaar, doch door beoefening
Verkreeg ik niet slechts licht, en mogt in d'arbeid slagen,
Maar schepte binnen kort zelfs in dat werk behagen;
Daar ik door mijne kunst 't gelukken van deez list
Bij iedre poging aan den vijand heb betwist.
Selfs door geen letterschrift aan Ganges breede boorden,
Geen beeldspraak, hoe vermomd, geen nieuw gesmede woorden

Bleef

Bleef mij met duisternis des vijands doel omſchorst.
Ik lag 't ontwikkeld bloot voor de oogen van den Vorst,
En gaf hem elken brief geheel vertolkt te lezen.
Ja ik herdenk nog, hoe, met blijdſchap op het wezen
Die eedle menigwerf uitweidde in mijnen lof.
o Vorst en Veldheer, wien geen ander overtrof!
Die, ſteeds verwinnend, zacht en menschlijk zijt gebleven,
Kon mijn gering bedrijf u zooveel vreugde geven;
Hoe werd mijn kleine moeite en last in overvloed
Door 't opgehelderd oog van zulk een' Held vergoed!

Zijn Huwelijk.

'k Sleet buiten 's Huwlijksband dus lang mijn levensdagen,
En had geen ander juk, dan 't juk van 't Hof te dragen;
Doch nu behaagde 't aan den Meester van mijn lot,
Dat ik, gehoorzaam aan natuur en Zijn gebod,
In 't eeuwig heiligdom des Echtverbonds zou treden.
o Gij Barlaea! nooit had mij, op mijne beden,
Gods goedertierenheid een grooter heil en ſchat
Verleenen kunnen, dan ik eens in u bezat.
'k Zag edelheid van bloed, in 't prilst der levensjaren,
In u met ſchoone leest en zedigheid zich paren;

In wijsheid vond ik geen der maagden u gelijk,
In gaven der fortuin in deugden even rijk:
Ja 't beeld waart gij der deugd, waaraan een' trek te ontnemen
Of bij te voegen naar vermetelheid zou zweemen.
Een ſteen waar' zelfs geroerd door haar bekoorlijkheên;
En hoeveel meerder nog mijn hart, zoo ver van ſteen.
Ik was getroffen, en mijn teedre liefdeklagten
Zag ik door de eedle maagd verſmaden noch verachten:
o Neen! Tot liefde wies eerlang haar vriendſchap aan,
En deed van wederzijds de aantrekkingskracht ontſtaan,
Die geen vereéniging van wil bij ons kon baren,
Ons, die door éénen wil reeds lang vereenigd waren;
En door de plegtigheên werd nu de knoop van d'echt,
Naar vaderlandsch gebruik, en eisch der wet gelegd.
Zoo paarden we in de gunst van 't eeuwig Alvermogen;
Een gunst, die nooit mijn lof pligtſchuldig kon verhoogen,
Die 'k nooit door dankbaarheid betalen kan. Mijn kroost,
Dat uit dien ſtamboom ſproot; mijn wellust en mijn troost;
Dat mij 't grootvaderlijk geluk zoo ruim doet ſmaken,
Betaal' die ſchuld voor mij. o Stille huisvermaken!

Hoe

Hoe ſchets ik u vooral die lieflijke eendragt af,
Die in dit echtverbond de hoofdwet altijd gaf;
Die zoete eenſtemmigheid van willen, van gevoelen,
't Geen ons hetzelfde deed beminnen en bedoelen.

Een huis gekocht, waarin vijf kinderen hem geboren worden.

Hoe ſmolt ook dat in één, bij d'aankoop van 't gebouw,
Weleer het eigendom van die doorluchte Vrouw,
Die Nasſaus telgen tot een eedle moeder ſtrekte.
In deze woning, die ons beider vreugde wekte,
Schonkt gij van 't manlijk ooir vier zonen aan onz' echt.
Acht jaren zag ik aan deez' ſchakel nog gehecht,
Toen ik het eenig, dat nog feilde aan ons genoegen
Een zuster aan 't getal dier broedren toe zag voegen.
Zoo blijde een kraamvrouw, na een' ligten barensnood,

Overlijden zijner Echtgenoote.

Zag ik, o ijslijk lot! door d'onverwachtſten dood
Mij uit mijn' arm gerukt. Schoon 't rijk der zaligheden,
Waarnaar zij altijd had gereikhalsd, ingetreden;
Schoon door den dag beſtraald, die geenen avond kent,
Mij liet zij achter, diep in wanhoop en ellend.
Vijf kindren waren 't, die mijn hart zoo diep bedroefden,
Die minder vaders zorg, dan moeders hulp behoefden.

6 Wellust mijner ziel! neen! nimmer heeft deze aard'
In aller eeuwen loop uw wederga gebaard:
En zeldzaam zullen zij, die volgen, eene aanſchouwen,
U allezins gelijk, o pronkjuweel der vrouwen!
Wie niet ſlechts 't ſieraad heeft van levend kroost vernoegd,
Neen! Dierbre! meer ſieraads moest bij dat kroost gevoegd:
Den luister van ons huis deedt ge ook van buiten blijken;
Den gevel met meêr glans en nieuwe fraaiheid prijken; Het huis van voren opgehaald.
Bij vormde eén ſchoon ontwerp, ja haalde zelfs den top
Met groote heerlijkheid en zooveel ijvers op,
Dat ik, den Vorst gevolgd, in zijne legertogten,
Daar Spanje, in ſlag bij ſlag, aan allen kant bevochten,
Met fel beſtormd Breda voor Nasſau zwichten zag,
En 't einde t'huis gekeerd, o heugelijke dag!
Mijn woning van gelaat op 't treflijkst vond herſchapen.
Ook deze vreugd deed mij mijn lieve weêrhelft rapen;
nooit kan ik dit werk, haar waardig, gadeſlaan,
't 'k ſchouw 't met eerbied, als haar laatst gedenkſtuk, aan.
Nam met het vijftal kroost, daar ik haar diep betreurde,
Gelijk een tortel, wie een gier zijn gade ontſcheurde,

Mijn toevlugt in dat huis, als waar' 't een praalgeſticht,
Dat ze, onzer huwlijksmin ter eer, had opgerigt.
De Burg van Zuilichem, voormaals vergund te prijken
Met naam en titels van 't beroemd geſlacht der Pijken,
Werd kort, voor 't grimmig lot mij mijne gade ontnam,
Door aankoop 't eigendom van Huigens huis en ſtam.
Bewerkbre en vette grond, door wiens gereten voren
De ploeg met ligt geſpan van paarden heen kan boren,
En klei in overvloed lag om het Zuil'chemsch ſlot.
Hoe wenschte ik, menigwerf, 't voor mij vertroostend lot,
Om in die oorden, waar de Rijn zich ſchijnt te ſpoeijen,
Om met zijn' nabuurſtroom, de Maas, te zaam te vloeijen,
Verpoozing voor mijn leed te vinden; maar 't verdriet
Door u, o Waal, verwekt, vergunde mij die niet.
Gij, knagende aan den grond met uwe ſcherpe tanden,
Ontzaagt niet, jaar op jaar, mijne oogſten aan te randen,
'k Moest jaarlijks kampen, om uw' rooflust weer te bien,
Wilde ik mijne akkers niet u gansch ter prooije zien.
Laat, o Nakoomlingſchap! u door mijn voorbeeld nopen,
Tot meer voorzigtigheid in hoeven aan te koopen;

En ſchuwt elk landſtroom van het Nederlandsch gewest,
Die grenst aan uwe weide of akker, als de pest.
Een andre maar des doods had korten tijd geleden
Mijn kinderlijk gemoed, als met een zwaard, doorſneden,
Daar ook mijn moeder viel, mijn liefde en eerbied waard.
Mij, 't eenigst kind der zes, door haren ſchoot gebaard,
Dien ze als haar' zuigeling aan haren boezem drukte,
Was 't niet geoorloofd, toen haar 't ſterflot mij ontrukte,
In diepen rouw heur baar te volgen tot het graf.
't Hardnekkig Rijnberk, dat Oranjes legerſtaf
Beſtendig weêrſtand bood, belette mij 't volvoeren,
Mijns dierbren kinderpligts, daar 'k, als met gulden ſnoeren
Van ambtsbediening, aan den Vorst en 't heir verknocht,
Zooverre van dien oord mij niet verwijdren mogt.
Hoefnagels ſtam, beroemd door adeldom en jaren,
Wiens loten, om hun deugd, alomme, in achting waren,
Was 't waar uit moeder ſproot; zij de eêlſte bloem geacht,
Ooit door dien ouden tronk, zoo roemrijk, voortgebragt.
Hoe wensch ik mij geluk in 't midden van mijn treuren,
O Overdierbre vrouw! daar 't heil mij mogt gebeuren,

De dood zijner moeder.

Dat ik van 't zestal kroost, gedragen onder 't hart,
Door u met moedermelk alleen gevoedſterd werd.
Schoon ſteeds de billijkheid uw kinderliefde regelde,
En hunne wedermin die billijkheid bezegelde,
'k Verbeeldde mij altijd, maar ligt op zwakken grond,
Dat u een dubble band aan Conſtantijn verbond
Van moeder en metéén van voedſter. Hoe 't moog' wezen,
Hoe hoog ook de invloed van dit voedſel word' geprezen,
Ik zoek een kracht, die 't hart zoo edel kloppen doet,
Niet meer in 't voedend, dan in 't aangeboren, bloed.

Het overlijden zijns eenigen broeders.

Terwijl 'k dus mijne kiel, geteisterd door de vlagen
Der droefheid, door een zee van angst en leed zag jagen,
Waart gij 't, mijn Maurits! gij, wiens naam en heugenis
Als broeder en als vriend mij onuitwischbaar is,
Dien, worstlend met den dood, 'k in bittren rouw ontmoette,
Dien, zorgend voor mijn heil, 'k in ſtervens nood begroette;
Ja gij bekommerde u, of 'k zooveel moest doorſtaan,
Dat ik u in het rijk des doods vooruit zou gaan,
En, hoe uw levenszon ten ondergang mogt hellen,
Misſchien uw overſchot ter lijfgroef niet verzellen.

o Oogblik, dien ik zag — omhelzing en het woord ·
Bij die omarming uit uw' veegen mond gehoord ...
Ik mag u dus nog zien ... want op zijn dringend vragen
Zag ik mij voor een poos van legerdienst ontſlagen.
o Gij, wiens geest gerust, ſchoon ver van levens zat,
Een beter leven, zoo reikhalzend, nadertrad,
Dat 's Hemels gunst mij geve, in zijn genâ te ſterven,
Zoo zal 'k dezelfde kroon des heils, als gij, verwerven,
In zulk een dwarreling van voor- en tegenſpoed
Heb ik, hoe dikwerf droef, ſoms vrolijk van gemoed,
De dagen in den dienst van mijnen Vorst geſleten,
En in veel posten mij, naar mijne kracht, gekweten,
Die thans mijn oog niet aan één' enklen ziet vertrouwd,
Maar, als verdeeld, het doel van veler zorg beſchouwt.
Zoo zag 'k mij door den Vorst met minzaamheid bejegend
(Het zij om mijn verdienſte of door 't geluk gezegend)
Daar ik ſteeds poogde, om hem met vlijt ten dienst te ſtaan,
t Zij 'k hem ten hove volgde of onder de oorlogsvaan,
Hij deed zijn milde gunst ten zigtbaarſte aan mij blijken
Door mij met weldaân of met ambten te verrijken.

Een gunst nooit vruchteloos van 's Vorsten zij' verbeid,
Slechts door 't gebrek vertraagd van tijdsgelegenheid.

Hij volgt Dimmer als 's Vorsten Geheim-raad op.

Ja in den Raad, waar 'k thans 't Voorzitterſchap bekleede,
Volgde ik aan Dimmer op, en, met gelijke ſchrede,
Als mijne Junius, trad ik, op 't glorieſpoor,
Waartoe mij 's Vorsten gunst om dienstbetoon verkoor,
Met onvermoeide vlijt, hem menigwerf bewezen.
Zijn mildheid jegens mij, oneindig, onvolprezen,

Zeelheim hem geſchonken.

Bleek, toen 'k mij Zeelheim, ſchoon gekocht tot luttel prijs
Van zijn bezitſter, door haar jaren ſtram en grijs,
Door hem uit loutre gunst ten eigendom zag ſchenken.
En zou 'k zijn minzaamheid niet dankbaar hier gedenken,

Conſtantijn hem als ambtgenoot toegevoegd.

Waarmede, op 's vaders beê, hij mijnen Conſtantijn,
Mijn' medehelper, in 't gewigtig ambt, deed zijn,
Ja mooglijk was aan hem, na kort verloop van dagen,
Zelfs, zonder mijn verzoek, die eerpost opgedragen:
Schoon hij, als jong ſoldaat, pas d'eerſten veldtogt deed,
Reeds was in hem den Vorst de zorg, door mij beſteed
Als aan mijn oovrig kroost, gebleken t'zijnen voordeel.
Reeds zag hij, in mijn' zoon, en ſchranderheid, en oordeel

Geſcherpt en aangekweekt, op zulk een' lagen trap
Van jaren, met de zucht voor kunst en wetenſchap.
Ja dulden kon ik niet, dat 't mijnen zoon zou falen
In nutte kundigheên van kunsten of van talen,
En dat ontkiemend zaad deed Conſtantijn nu zien,
Hoe groot een' oogst hij eens het vaderland zou biên.
O Ja! het ſta mij vrij, dat 'k met een woord doe hooren — Opvoeding zijner kinderen.
De opvoedingswijs voor u, mijn dierbaar kroost, verkoren:
Ik heb, naar mijne kracht, u, langs het eigen pad,
Langs 't eigen' ſpoor geleid, hetgeen ik zelf betrad:
Daar toch de weg, die mij en mijnen broeder beide,
Zoo veilig voor gevaar, door 's levens lampen leidde,
Zich gunſtig aanbeval, als nuttig voor de jeugd.
Ja 't heeft mij menigwerf getroffen en verheugd,
Wanneer ik, ongeveinsd, de vriendſchap hoorde ſpreken,
Hoe mijne kindren mij in allen deel geleken,
Zoo als 't een ei gelijkt op 't ander ei; ja 't beeld
Van broeder Maurits geest hunn' geest ſcheen meêgedeeld.
'k Heb, op mijns vaders ſpoor, der algemeene ſcholen
De geestbeſchaving van mijn kindren niet bevolen.

Als ik mij t'huis bevond, dan was hun onderrigt
Mijne eerſte en laatſte zorg, mijn aangenaamſte pligt.
Naar eene leerwijs, door mijzelven voorgeſchreven,
Liet ik hun les op les door ſchrandre meesters geven.
Zoo ſtopte ik menig bron van kwelling en verdriet,
Daar 'k allen omweg, vol verveling, liggen liet,
'k Zag ook mijn vaderzorg met rijke vruchten kroonen;
Hunn' meesters dra vooruit, behoefde ik bij mijn zonen
't Gebruik der ſporen nooit, des breidels menigmaal.
Nadat ze, in wetenſchap en velerleije taal
Genoegzaam onderwijs, als ik weleer, genoten,
Hield ik hen geenszins in den kerker opgeſloten
Van hunn' geboortegrond: neen! 'k zond hen heinde en veer
Naar vreemde landen af, om, na teruggekeer,
Als ik, op hunne beurt, der volkren aard en zeden
Te ontvouwen, bij 't berigt der landen en der ſteden,
Op hunne reis bezocht; een ſchat met zorg vergaârd
En voor het nageſlacht ook in geſchrift bewaard.

Conſtantijn. Ik heb alreeds den lof van Conſtantijn doen hooren,
Of zou 't ondankbaar zijn diens verdren lof te ſmoren?

Te zwijgen, hoe hij niet alleen mijn' wensch voldeed,
Neen! zich ver boven wensch in kunstbeoefning kweet,
Als dichtkunst hem bekruipt, wie zal zijn drift dan fnuiken,
Wie zal de fijne naald zijns puntdichts dan ontduiken,
Dat zelfs geen' Martiaal tot fchande ftrekken zou.
Maar zwoer hij aan Apol en aan de toonkunst trouw,
Niet minder lustte 't hem 't getokkel van de fnaren
Met de edele oefening van 't kunstpenfeel te paren;
Ja zoo geen' andren kring hem 't lot gewezen had,
Hij had, met zooveel roems, 't palet ter hand gevat,
Dat hij, daar 't grootfte tal voor hem de vlag moest ftrijken,
Als een Parrhafius met fchilderlof zou prijken.
't Schijnt, dat de fchilderdrift, die in zijn zinnen fpeelt,
Door 't moederlijke bloed aan hem was meêgedeeld.
Nooit fpreidde althans die vrouw, door haar vernuft verheven
Zelfs boven onze kunne, en fchoon fteeds aangedreven
Door zucht tot fchilderkunst, die neiging meer ten toon,
Dan in haar zwangerheid van mijnen oudften zoon.
Is 't vreemd, dat in 't gedicht, Hexameter geheeten, Christiaan.
Omdat die dichttrant door zes voeten wordt gemeten,

De naam van Christiaan zich ſlecht bevatten laat,
Daar bijna zijne roem 't heelal te boven gaat
In uitgebreidheid, ſchoon 't geen palen kent of perken.
Ja Frankrijk, vaardig in verdienſten op te merken,
Die 't als een moeder kweekt, daar 't, met bevalligheid,
De wetenſchappen tooit, de kunſten overſpreidt,
Heeft Christiaans vernuft g'eerbiedigd en gehuldigd.
't Gevoel' ſteeds, hoeveel dank hem 't menschdom is verſchuldigd,
En achte dat kleinood, ontvangen van mijn hand,
Zoo hoog door mij geſchat, een onwaardeerbaar pand.
Hoe, dierbaar jongeling! (kon dit het noodlot lijden)
Zou 't mijnen ouderdom verkwikken en verblijden,
Zoo 'k bij u leven mogt, zoolang de dood mij ſpaart:
Uw bijzijn was mijn vreugde in ieder oord der aard.
Doch, ſchoon 'k niet bij u ben, mijn vaderlijke zegen
Stroomt, waar ge uw voeten zet, met warm gevoel u tegen.
Dat ik ſlechts niet te wijd in deze ruimte dwaal',
En van uw kinderlijk bedrijf te breed verhaal',
Het geen ik thans bijna beneên uw waarde reken,
Schoon ik en mijns gelijke ook daarvan gaarne ſpreken.

Maar wat zijn wij? Een hoop, die, kruipende langs de aard;
Op uwe ſteile vlugt met ſcheemrende oogen ſtaart.
Om niet te melden, hoe ge, in toonkunst fiks bedreven,
Den meesters in die kunst gerust op zij dorst ſtreven,
Hoe diep doorgrondde gij de wondren der Natuur
Tot in het hart der aard', 't verblijf van 't eeuwig vuur!
Ik Zwijg van uwe eerſte jeugd, waarin elk, die u leerde,
Van rol verwislende in uw' leerling dra verkeerde,
En gij met zulk een vlugt naar Wiskunsts toppunt ſteegt,
Dat gij den eerenaam van Archimedes kreegt.
Ik Zwijg van uw heerlijk ſchrift en fraaije teekeningen,
Voortbrengſels van uw hand, die gij als beuzelingen
Menigmaal uw waardij van kleen gewigt beſchouwt,
Hoch andren ruilden die niet voor een' ſtapel goud:
Zoolang het hemelrad zal wentlen; en der uren
Gepaalde ſlingerzwaai, in evenmaat, zal duren,
Zoolang vereeuwigt de eer des Cyclus uwen naam;
Zoolang Saturnus ſtar, door u gered van blaam,
Als of zij ooren droeg, vrij in haar' ring zal zweven,
Zal met dat hemellicht uw naam verheerlijkt leven.

Lodewijk. En gij, mijn Lodewijk, mijn dierbre derde zoon!
'k Moet, zonder dat ik u te onvredenheid betoon',
Niet wetende, of 't u voegt, u hier ten voorſchijn dagen,
Niet dat ik mij van u in 't minst des zou beklagen.
Gij zijt de mijne; ja 'k acht hem van ſnooden aard,
Die u verbasterd van mijn trouw en deugd verklaart.
't Ontroert, het grieft mij, dat ik u door wangedrogten,
De heffe van het volk, zoo wreed zie aangevochten,
Wier kwelling nacht noch dag uw harte rust vergunt.
'k Gevoel dit leed zoo diep, als gij 't gevoelen kunt.
Wie duldt toch, dat zij van de boosheên dezer dagen,
Door hen gepleegd, als waart gij ſchuldig, u verklagen.
Doch wie gij wezen moogt, die, bitter van gemoed,
Op de onbezoedelde eer, den naam van Huigens woedt,
Wie ons beſchuldigende onze onſchuld aan durft randen,
En grievend mijnen zoon, mij wroet in de ingewanden;
'k Vergeef 't u, daar mijn aard niet tot vervolging neigt,
En uwe misdaad zelf u met haar wraak bedreigt!
Ja, zoo ge een Godheid vreest, gewis uw hart zal duchten
Den toorn der Godheid om uw wanbedrijf te ontvlugten.

Welaan

Welaan, mijn Lodewijk, vriend van geregtigheid,
Veracht den boozen, die uw vroomheid ſtrikken ſpreidt.
Steun op den braven: laat den nijd vrij tandeknarſen,
Uw heil en aller heil wreedaardig overdwarſen:
Handhaaf u in den post, waaraan gij uwe vlijt,
Dien zelv' ten ſieraad, tot dit tijdſtip hebt gewijd.
Verlange ſnoert de tijd des lasters muil en kaken,
En mogt de dienaar van de boosheid leugens braken,
Bezoedlend' uwen naam; het uur der zege daagt,
Waarin hij, rood van ſchaamte, u om vergifnis vraagt:
Die, zoo 'k mij niet bedrieg, zal hij van u erlangen.
Hij zweert, daar hij 't berouw zijn' boezem dan voelt prangen,
Voor u vernederd, dat, ten koste van zijn bloed,
En tot geen minder prijs zijn misdaad moet geboet.
Van mijnen vierden zoon, Philip, ſchoon hij in waarde Philip.
Het drietal zonen door zijn gaven evenaarde,
En door zijn lengte hen zeer ver te boven ging,
Bewaag ik diep bedroefd. Ik zag dien jongeling,
An wien 'k mij zooveel goeds en edels mogt beloven,
Echts twintig jaren oud, door 't noodlot mij ontrooven.

Ge-

Geprikkeld door den trek, om in een vreemde lucht
Merkwaardigheên te zien, die algemeene zucht,
Waardoor ons gansch geſlacht bijna werd aangedreven,
Had hij met mijn verlof naar 't Noorden zich begeven,
Met de Afgezanten van den Nederlandſchen Staat.
Dan ach! te Maarjenburg, van vaderlijken raad
En 't jongst vaarwel beroofd, op 't ziekbed neérgeſlagen,
Vond hij, helaas! te vroeg 't eind zijner levensdagen.

Suzanna zijne eenige dochter.

Na 't viertal broeders blonk mijn laatſte huwlijksſpruit,
Een zuster hunner waard, mijn lieve dochter uit.
De wellust mijner ziel, Suzanna, meer dan 't leven,
Mijn harte dierbaar, door hare inborst zoo verheven,
Dat zij den roem volmaakt van Huigens huis en ſtam,
Ja zoo 'k haar' lof, als maagd en huisvrouw, ondernam,
'k Zou daaraan 't overſchot mijns levens gansch beſteden,
Zelfs, ſchoon deze eeuw, en die na de onze in 't licht zal treden
Veel meldden haar tot lof, (of is het zelfsbedrog
Der vadermin misſchien) het meest verzweeg men nog.
Ja zoo zelfs alles zweeg, gij zoudt u daarvan wreken,
Doublet, mijn ſchoonzoon! door in loffpraak uit te breken

Op uwe lieve gade, uw wellust en uw troost;
De dierbre moeder van uw zoo gezegend kroost.
En, zoo ge, ondankbaar' zweegt, dan zou dat kroost niet zwijgen.
Neen! 'k zou een' lofzang van uw echtheil op doen ſtijgen;
Een echtheil grooter, dan ooit paar op aard' bezat,
Zoo God geen tweetal aan uw' arm ontnomen had;
Laat dit uw huwlijksvreugd toch niet te zeer verminderen:
Verheug u, dankbaar, in de u nog gelaten kinderen.
Nog vindt mijn heil geen paal, ſchoon ik 't geluk genoot
Van kleinzoons mij uit elk ſchoondochterlijken ſchoot
Verwekt te mogen zien, die, daar ze als ſtarren pralen
Met onbezwalkten glans, mijn grijze kruin beſtralen:
Uit haar een kleinzoon Conſtantijn geboren.
) Neen! Rijkartia heeft, tot mijn dubble vreugd,
Door haren Conſtantijn mijn grijsheid zelv' verjeugd,
Een knaap, zoo lief, zoo ſchoon 'er immer werd geboren.
Wat heil was ook uw ſponde, o Lodewijk! beſchoren,
Uit Lodewijk verſcheiden.
n 't drietal zonen u te Gornichem gebaard
Door uwe Gemalin, van een heldinnen aard,
Uit den doorluchten ſtam der Berkhouts voortgeſproten.
Ira zal zij 't aantal met een vierde telg vergrooten,

Zoo

Zoo als haar zwangerheid met reden ſpellen doet.
Vaar voort, o dierbaar kroost! teel telgen uit ons bloed,
Zoo zal, daar we onzen ſtam in vollen glans zien bloeijen,
In 't vaderland het tal van goede burgers groeijen.

Hofwijk aangelegd.

Wijl ik van 't levend kroost uit Huigens ſtam gewaag,
Vertoont zich nog een telg, waarop ik glorie draag,
Waar'k ſteeds met vreugd van ſpreek, die Hofwijk wordt geheeten.
Ik zelve bragt die voort, en heb mij zoo gekweten,
Dat ik geen' bijſtand bij het baren noodig had.
Ja Hofwijks landgoed, hoe gering en klein geſchat,
Is gansch en al het mijne: ik zal zijne eer doen gelden.
'k Heb 't eikenbosch gepoot op drooge hennepvelden,
Daar ik een' nieuwen berg, dien 'k opwierp uit het zand,
Voor 't oog van iedereen met dennen heb beplant.
Ziet daar ook 't elzenhout, om op zijn' tijd te kappen,
En 't willig berkenbosch, dat druipt van vruchtbre ſappen.
Steeneiken, uit wier hout eerlang een galerij
Kolommen rijzen zal uitſtekend in waardij,
Op mijnen last geplant, bekoren aller oogen.
'k Heb ook een Lusthuis uit een' vijver opgetogen,

Die, vischrijk, zonder dwang het water binnenlaat.
Het huis, een flesch gelijk, die in een koelvat ſtaat,
Viens vocht een tempring ſchenkt in Bacchus feestbokalen,
s matig van beſtek en zonder weidſche zalen:
Maar ſchoon het zwier ontbeer', 't derft netheid noch gemak,
Waar 't zijnen eigenaar beſchermt door 't gastvrij dak
oor 't ſteken van de zon, voor wind en regenvlagen.
: Slijt daar, thans ongehuwd, in 't eenzaam, mijne dagen.
elijk aan ſchildpad of aan ſlek, beide aan haar huis
nſcheidbaar vastgehecht, ſchenkt deze ſtille kluis
le in hoogen ouderdom een' ongeſtoorden vrede.
lijn leden ſtrek ik op een kleine legerſtede,
s mij de nacht roept, uit, terwijl de matigheid
n' welvoorzienen disch bij dag en avond ſpreidt.
eg hier nog bij ... maar neen! 'k heb niets hier bij te voegen:
le meer van Hofwijks Tempe en huisſelijk genoegen
ſchien te weten wenscht, die plege mij daar raad.
Is iedereen bekend, waar huis en hoffteê ſtaat,
ar mij de hemel, in zijn goedheid, heeft gegeven,
webb', zoo lang en breed, als Hofwijk af te weven.

Ik ſchiep het tweewerf tot een landgoed; doch 'k herhaal
Een zoo omſlagtig werk niet voor de derdemaal.
Dit één herhale ik ſlechts: laat niets mijn nakroost nopen,
Dat zij grootvaders hoeve aan vreemden ooit verkoopen.
Dat nooit uit Huigens ſtam 't bezit dier hofſteê wijk',
En Hofwijks naam altijd op haren gevel prijk'!
Ik wil dit dierbaar pand uw vroomheid aanvertrouwen.
Blijft dezen wensch ſteeds als mijn' laatſten wil beſchouwen:
Volbrengt, o kleinzoons! 't geen uw bestevaâr gebiedt;
En dat hij u beveelt, is zoo zwaarwigtig niet.
Zoo ga 't u allen wel in 't wisſelbeurtig leven!
Ziet daar uw zorgen door vermaak van 't hart gedreven;
Dit toch was Hofwijks doel. Zoo leefden wij. Een lot,
Zoo heilrijk, als het mijn', zij u verleend door God.
O Mogt ik, dierbaar kroost! door voorbeeld en vermanen,
U 't ſpoor van ware vreugd, van wel te leven banen.

De dood van Frederik Hendrik.

Werwaarts bekoorlijkheên mijns landgoeds hebt gij mij
Ligt te onbedacht vervoerd. Ja 't Hof ontweken wij.
Dan onſpoeds tegenwind en ſtormen en ellenden
Gebieden, dat we, ondanks ons zelv', den ſteven wenden.

n tranen moeten 'er geſtort; de dag betreurd,
/aarop de beste Vorst dier eeuwe ons werd ontſcheurd.
Ramp voor 't vaderland, wiens heil hij onderſchraagde,
ie naauwlijks nog den naam verdiende van bedaagde,
och die met regt ſtokoud van jaren werd geloofd
aar al de lauwren, die 'er golfden om zijn hoofd.
ch! hoe verſchoot de kleur mijns aanſchijns, bij het hooren
es grooten jammers aan het vaderland beſchoren,
oen 'k met den vader van het vaderland dien dag
hem ten tweedemaal mijn' vader vallen zag.
n waar' mij Hofwijk meer dan ooit te ſtaâ gekomen,
och 't ſtamhuis van Naſſau, zoo gunſtig ingenomen
et mijn' getrouwen dienst, onttrok mij de eenzaamheid,
arin 'k mijn' dierbren Vorst zoo gaarne had beſchreid.
n zoon, rijp voor 't beſtuur, ver boven zijne jaren,
t mij die ſtilte en rust op Hofwijk niet weêrvaren,
en! naauwlijks greep de hand van Willem 't roer des Staats,
door zijn gunst teruggeroepen naar de plaats,
leer door mij bekleed, verliet ik Hofwijks dreven,
heb in 't ſlingrend ſchip van 't Hof me op nieuw begeven.

Hoe liet de jonge Vorst zich door mijn trouwe raân.
(Ach waar met andren nooit zijn jeugd te raad gegaan!)
Hij deed, om vaster mij aan zijnen dienst te boeijen,
De wedde van mijn ambt, des ongebeden, groeijen.
Van al de giften, door den Vorst mij aangeboôn,
Spande echter het geſchenk van Zeelheim ver de kroon.
Zoo lachte me alles aan, die loopbaan ingetreden;
Zoo zag ik mijn verlies, bij Hendriks dood geleden,
Door Willems gunst geboet; door hem vereerd, bemind,
Vond ik in mijnen Vorst een' zacht toegevend vrind.

Drie jaren duurden ſlechts die blijde en gouden tijden.
Den Hemel zagen we ons dien dierbren Vorst benijden,
Oranjes laatſte held. — „ Van waar, uit welk een bloed
„ Wordt Hollands Vrijſtaat die doorluchte held vergoed?"
Zoo zuchtte 't arme volk, den rouw ten prooi gelaten,
Zoo zuchtte 't algemeen, en bovenal 's Lands Staten.
Toen uit het Vorstlijk bloed nog eene bloem ontſproot,
Dezelfde, die thans bloeit, en zoo, o Landgenoot!
De goede Godheid mijne bede wil verhooren,
Dan zij dier bloem een lange en blijde bloei beſchoren;

Geboorte van Prins Willem Henrik.

)aar ſteeds Oranjes bloei ons volk gelukkig maakt.

Hoe ernſtig werd door mij de tweeſpalt niet gelaakt, Oneenigheden omtrent de Voogdijſchap.
)ie om 't Voogdijſchap van het Vorſtlijk Weesje ontbrandde,
/an elders aangevuurd, den ſtokers zelv' tot ſchande;
)ie 't Vorſtlijk Weduwpaar te deerlijk hield verdeeld.
loe gaarne had ik niet die droeve wond geheeld!
Met woord en raad en daad trad ik zoo vaak in 't midden,
)ok hoorden zij mij vaak 't herſtel der eendragt bidden,
En ſchoon 'k denzelfden dank niet weêrzijds heb behaald,
Mijn hart getuigde, 'k had niet in mijn' pligt gefaald.
En, daar 'k de onzijdigheid vervolgens aan bleef kleven,
Ben ik der goede zaak ſtandvastig trouw gebleven.
n 't eind greep de eendragt plaats; en 'k zegen nog dat uur.
Zoo werd te Rome eertijds het opperſtaatsbeſtuur
)oor 't Conſulſchap getorscht: 't Voogdijſchap rustte op beide.
Toen heb ik met den Raad, en onder 't hoofdgeleide
)ier twee Vorstinnen weêr mijn' ouden post aanvaard,
En voor Oranjes telg noch vlijt noch tijd geſpaard.

Kort leed het, of de dood trof Englands Kroonprinſesſe, Het overlijden der Koninklijke Prinſes.
Zij liet Amelia nu de eenigſte Voogdesſe

Van haren dierbren zoon. Die kloeke en ſchrandre vrouw,
Getuige van mijn vlijt en onverwrikbre trouw,
Getuige mijner kunde in velerleije talen,
Vereerde als Afgezant mij, onderſcheiden malen,
Nu aan het eene Hof, dan 't ander, met haar' last.

Hij wordt als Gezant tot Leopold van Oostenrijk gezonden.

Zoo heeft te Bruſſel mij, als wellekomen gast,
Aartshertog Leopold van Oostenrijk ontvangen,
Zich daar onthoudend voor de Spaanſche Rijksbelangen.
't Scheen, de Italiaanſche taal, door mij hem toegevoerd,
Mij oogenbliklijk aan zijn gunst had vastgeſnoerd.
Vaak heeft hij mij alleen tot deelgenoot verkoren,
Om in zijn kabinet de koormuzijk te hooren,
Zamponiſche Muzijk, waarbij geen toonklank haalt,
Die regtſtreeks van de Goôn op aarde ſchijnt gedaald.
Die Vorst ſchonk mij een proef van dichterlijk vermogen,
Die om haar treffend ſchoon mijn' geest hield opgetogen,
Zoo heerlijk, dat ik eerst bijkans in twijfel hing,
Of ze uit de veder van den Vorst 't beſtaan ontving.

Ook tot Johannes van Oostenrijk.

Johan van Oostenrijk, in zijne plaats getreden,
Bejegende ons, als hij, met gunst en minzaamheden,

En daar zijn vinger ſoms de ſnaar getokkeld had,
Werd ook de toonkunst hoog door dezen Vorst geſchat.
Muzijkpartijen, op zijn' last zoo vaak gegeven,
Zoo ſchoon van harmonie, verzachtten en verdreven
De zorgen van den Staat. Hoe groot was zijn vermaak,
Toen 't Vorstlijk Boekgeſchenk der Toonkunst, kiesch van ſmaak,
Voor zijnen vader Philips en voor het Hof van Spanje
Per zee gezonden door 't kunstlievend Grootbrittanje,
Door Buckingham met moeite en kunstvlijt t'zaam gebragt,
Toevallig onderſchept, gevallen in de magt
Van Neêrlands krijgsvolk, hem door mij werd aangeboden.
Hoest ik hem lang vergeefs tot die aanvaarding nooden,
Verklarend met die eer zich op het hoogst voldaan,
Indien een afſchrift ſlechts aan hem werd toegeſtaan.
Zoo had ik langs dien weg gereed de deur ontſloten
Tot 's Vorsten kabinet. De toegang tot de Grooten
Wordt vaak door ſpel gebaand en zoo des Staatsmans pligt,
Hoe ernſtig ook van aard, vaak onder 't ſpel verrigt.
Men zoeke dus de gunst van 't vorstlijk hart te ontvonken
Door ieder gaaf, waarmeê natuur ons heeft beſchonken.

Ook aan Lodewijk den XIV, Koning van Frankrijk.

Doch grooter zwaarder rol werd mij nog toegedeeld,
Eer 't tweede en lang bedrijf mijns Hofdiensts was volſpeeld;
En, hoe ik bad, ja ſmeekte, om mijn geklommen jaren,
Mij toch van deze rol, in vreemden oord, te ſparen:
't Was vruchteloos. Vorstin Amelia hield vol,
En eischte van mijn trouw 't vervullen van die rol.
Ik ging, maar tegen dank van mij en van mijn magen,
En moest mijn huisbelang aan andren overdragen.
Als waar' het ongelijk, voorlange reeds geleên
Door de afkomst van Oranje, in 't Prinsdom nog te kleen,
Als waar' 't verwoesten van de ſchoone vestingwerken,
Door Maurits aangelegd, om 't ſtadskasteel te ſterken,
Een ligt verkropbre hoon, en 't toen gepleegd geweld
Reeds in 't vergeetboek als een beuzeling geſteld:
Nog klimmen moest de hoon in ſtrafbre breideloosheid,
En wreevle heerschzucht ſteeg ten toppunt harer boosheid.
Fransch krijgsvolk nam bezit van 't weerloos overſchot
Van 't, op den top des bergs gelegen, grijze ſlot:
Ja zelfs ontzag 't zich niet de krijgsbezettelingen
Des jongen erfgenaams balddadig weg te dringen,

En wrong dus 't Landbeſtuur den Erfheer uit de hand.
Zoo zag de vrijheid zich geſlagen in den band,
En zat met Raad en Volk om 't knellend juk te zuchten
Eens Overheerſchers, door zijn groote magt te duchten.
Amelia, ontrust door dezen euvelmoed,
Op middlen peinzend, hoe die ſchade best geboet,
Hoe 't regt haars kleinzoons en haars kweekelings te ſtaven,
Nam zonder wapens, om zijn regten hand te haven,
De toevlugt tot gebeên. Ten uitvoer van 't beſluit
Bij 's Frankrijks Koning koos Amelia mij uit.
'k Was dus genoódzaakt, om te naadren tot den zetel
Van dat verſchriklijk Hoofd der Franſchen. Niet vermetel
Klink' dees benoeming van uw' Koning, Franſchen! neen!
Want, wijl de zonneglans van voorſpoed hem beſcheen,
En, daar zijn blik en wenk hem wijd en ver deed vreezen,
Scheen hij zich meer dan mensch, een halve God te wezen.
Genoeg. 'k Vertrok, hoe noode en voor den troon geleid
Ontving de Koning mij met ſtijve vriendlijkheid.
Hij ſcheen toegevend en met aandacht mij te hooren.
Mijn taal klonk niet geheel onaang'naam in zijne ooren,

Daar 'k door zijn moederſpraak, niet vreemd aan mijnen mond,
Schoon vreemdeling bij hem gereeder toegang vond.
Schoon nimmer mijne voet dien bodem had betreden,
Zag ik door 't ganſche Hof met hupſche minzaamheden
Me ontvangen en begroet; en wie me ook aanbeval
Door eenig goed gerucht, uw gunst is bovenal,
Condé, o broeder van den Koning! mij gebleken.
Lionnen, Colberts en Telliers, hoe menig teeken
Van heuſche vriendlijkheid bewees uw goedheid mij.
Hoezeer begunstigd door een Hooffche vriendenrij,
Wiens heimlijke invloed me in den last, mij opgedragen,
Althans, naar mijne hoop, voorſpoedig kon doen ſlagen,
Heb ik vier jaren tijds (een tijdperk naauw geloofd
Door 't nakroost, dat dit leest) mij rustloos afgeſloofd,
Eer ik in mijne zaak de zege mogt behalen
Op eenen Vorst, gewoon altijd te zegepralen;
Eer ik met pen en mond het zoover brengen kon,
Dat ik den neef van Phlips, Vorst Lodewijk verwon.
Parijs! gij kunt niet ſlechts met de omgelegen ſtreken,
o Seine! gij niet ſlechts van mijnen arbeid ſpreken;

Neen!

Neen! 'k zag een ruimer veld voor mij geöpend ſtaan.
Getuig hiervan, o Teems! getuig het, Oceaan!
Hoe ik tot tweewerf toe ten Hove van Brittanje,
Den zoo geregten eisch van 't Stamhuis van Oranje
Bepleit heb, of misſchien oom Hector, daar de dood,
Helaas! te ontijdig reeds Æneas de oogen ſloot,
Ten voordeel van Aſcaan een poging aan zou wenden.
Niet eerder mogt mijn vlijt een ſtaatsgeſchil volënden,
Niet eer was 't Fransch Bewind, ondanks mijn duchtig pleit,
Tot de overgave van het oud kasteel bereid,
Aan een' naburig Vorst door ſlinkſche kunst ontwrongen.
Zoo moeilijk werd dat Rijk de weêrgifte afgedwongen
Van 't Prinsdom van Oranje, eer Raad en Burgerij
Den zegen ſmaken mogt van de oude heerſchappij.
Nooit wordt ook naar waardij Vorst Karels gunst geprezen,
Zoo mild aan mij betoond, als de uitkomst heeft bewezen.
De diamant alleen biedt aan den diamant,
Daar 't al voor hem bezwijkt in ſterkte, tegenſtand.
Niet anders zal een Vorst, nooit in den ſtrijd verwonnen,
Een' onverwonnen Vorst alleen bewegen konnen

Van daar tweemaal naar Karel den II, Koning van Groot-Brittanje.

Tot

Tot ſtaving van zijn' pligt: zoo zwichtte Lodewijk
Voor de overreding van den Vorst van 't Britſche Rijk.
Ziet, zooveel baatte 't mij, dat ik, hoe lang geleden,
Den drempel van het Hof der Britten had betreden,
En, bij den ommegang en hoflijk ouderhoud,
Eer als een landgenoot dan vreemdling werd beſchouwd.

Voor de tweedemaal uit Engeland terug-gekeerd wordt hij naar 't Prinsdom van Oranje afgevaardigd.

Beſteedde ik aan de reis ter zee ſlechts weinige uren,
In Frankrijk weêrgekeerd, moest lang de landreis duren
Naar 't Prinsdom van Oranje: o doelwit van mijn togt,
Daar 'k uw teruggaaf aan den Vorst bereiken mogt.
'k Moest u bezoeken en uw' ſtaat, zoo diep vervallen,
Herſtellen, bij 't herſtel van poorten en van wallen.
'k Moest zorgen voor den vorm der oude heerſchappij,
En om den Raad en 't Volk, van overheerſching vrij,
Niet langer door 't geweld der wet te laten drukken,
Door meesters ingevoerd, aan wie 'k hen mogt ontrukken.
Zoo keerden met de Wet en Staatsvorm van weleer
De goede zeden van Oranjes Burgers weêr.
Ik zag mij tot Lions gevoerd met eenen wagen.
Vier rosſen, in 't gareel bij wisſeling geſlagen,

Verrigtten hunnen dienst met loffelijken ſpoed;
Maar in een boot geſtapt aan d'oever van den vloed,
De Rhone, zoo beroemd door d'afloop harer baren,
Dat 'k hem geen' landſtroom zag in ſnelheid evenaren,
Bereikte ik, onverwachts, Oranjes grondgebied.
'k Zag, toen 'k den bodem van mijn vaartuig naauw verliet,
Door ſcharen ruiterij en voetvolk mij ontmoeten,
Mij, bij trompetgeſchal, met vaandels welkom groeten;
En heel de jeugd geſchaard in benden, rijk gekleed,
Tot allerlei betoon van hulde en eer gereed.
'k Zag moeders, wie van vreugd, de rijen doorgedrongen,
De dankbre tranen bij mijn komst uit de oogen ſprongen.
De grijze vaders en de maagden, vlug en blij,
Zag 'k weemlen door elkaâr, en mij, van alle zij,
De hand mij kusſend met een' digten drom omringen,
En trok ik die terug, zij bleven echter ſpringen,
Daar ik ze vruchtloos tot gematigdheid bezwoer.
Wat wonder! dat de vreugd hun zoo in 't harte voer,
In waan, dat zij in mij des Vorsten ſchim aanſchouwden,
Dien zij nooit zagen, ja ligt nooit ontmoeten zouden.

Zij

Zij meenden, bij 't herſtel der vrijheid, van het juk,
't Geen op hun ſchoudren woog, verlost na zooveel druk,
Dat, nu 't hun was vergund weêr vrijen aâm te halen,
De lang verkropte vreugd niet buiten 't ſpoor kon dwalen.
In 't einde onttrokken door mijn rijtuig aan 't gedrang,
Zag ik me op 't ſlot gevoerd. Aanſpraken, breed en lang,
Verbeidden mij nu daar, waar elk door diepe hulde,
Uit d'Adel en het Volk, meer dan zijn' pligt vervulde.
Welſprekendheid had zelf geen enkle loffpraak meer,
Zoo overlaadde zij mij, onverdiend, met eer:
Ja! roemzucht, tot den trap van razernij geſteigerd,
Had, walgend van dien lof, deez' wierook zelfs geweigerd.
'k Zag, andrendaags, op nieuw mij op het ſlot begroet,
Door vrouwen, hoog van rang en door een' maagdenſtoet,
Die wanend, dat zij mij door hare loffpraak ſtreelden,
Tot last verſtrekten en door ijdlen praat verveelden;
Te meer, daar hooger zorg met luider ſtem mij riep,
Dat ik een' ſtaat van orde als uit den bajert ſchiep,
Waarin het Prinsdom door verwarring lag gezonken.
Der burgren tweeſpalt en der eedlen twisten klonken

Me

Met klagten en gekrijt mij jammerlijk in 't oor.
Zij kwelden me eindeloos; ja griefden 't hart mij door,
Totdat ik, duchtend, dat de klaagtoon het zou ſtijgen,
In eens den wrevel door mijne uitſpraak bragt tot zwijgen.
'k Herſtelde 't Stadsbeſtuur, nadat ik 't eerst ontbond,
Met d'eigen luister en gezag ten zelfden ſtond,
In dienſte van den Vorst, uit naam van mijn Meestreſſe,
Gehoorzaam aan 't bevel en 't doelwit der Voogdeſſe.

De Raad der Stad afgezet en weder aangeſteld.

Nu moest in 't openbaar de ſtem nog van het Volk
En de uitgeſproken eed bekrachtigen, als tolk
Des algemeenen wils, het ongeveinsd begeeren,
Om onder 't oud beſtuur des Prinsdoms weêr te keeren.
De blijde dag verſcheen zoo nevelloos als ſchoon,
Doch boven in de lucht vertoonde zich een kroon
Rondom de zon, die juist het eergeſtoelt beſtraalde,
Waarop ik, die den Vorst verbeelden moest, toen praalde
Aan 't hoofd des ganſchen Raads, waar ik van heel den kring
Des ommeſtaanden volks, den eed van trouw ontving,
Die, als een donder klonk, zoo luidkeels aangeheven,
Dat hij de grondvest van 't oud Schouwtooneel deed beven.

Het volk door een' nieuwen Eed openlijk verbonden.

Een kring rondom de Zon.

Die

Die kroon, ſchoon louter ſpel, toevallig door Natuur
Voor 's volks verwonderd oog gewrocht ter dezer uur,
Geacht door mij en elk, een luttel ſlechts ervaren
In hare werking, ſcheen iets heilrijks te openbaren
Voor 't nieuwe Landbeſtuur; ja ſchonk een' dichter ſtof
Tot oefning van zijn' geest, en om, tot 's Vorsten lof,
Een zinrijk puntdicht uit zijn vedet te doen vloeijen.
Nu volgde een blijde nacht, dien 'k zag door vuurwerk gloeijen,
Terwijl met ſchot op ſchot de vreugde werd betuigd
Door 't volk, verkwikt door wijn, luidruchtig toegejuicht,
Krioelend door de ſtad en haar verlichte ſtraten,
Nadat ik voor den Raad en voor het oog der Staten,
En, ten bewijs, wie 't roer des Staats had aangevat,
Een hooge houtmijt in den brand geſtoken had,
Waaruit een cijfer, vol van ſchittring opgerezen,
De namen WILLEM en AMELIA deed lezen.

Een kleine uitſtap naar Provence en Narbonne.

Nadat ik alles, mij bevolen, bragt tot ſtand,
Rees in mijn hart den wensch naar 't lieve Vaderland,
Doch vooraf voelde ik mij nog door den lust gedreven,
Tot eenen uitſtap en een kort bezoek te geven

Aan u, o Montpellier, en Nismes, wijd vermaard
Door oudheên, die de tand der eeuwen heeft geſpaard,
En die de grootheid der Romeinen nog ontvouwen.
'k Moest ook uw haven op 't Phoceïsch ſtrand beſchouwen,
Marſeille! — Ik moest u zien, o Arles, en 't geſticht
Des trotſchen Schouwburgs door de aloudheid opgerigt,
In nā zoo lang verloop van eeuwen ongeſchonden.
Ik heb ik, ó Salon! hoe kleen, beroemd gevonden
Door Noſtradamus naam; terwijl ik, van rondom
De rotſen, toegewijd aan Herkles, eerst beklom.
Elfs drong ik, bij 't bezoek der Staechadeſche boorden,
Tot uwe poorten door, o Hiëra, wiens oorden
Door hunne geuren ſchier te aantreklijk zijn van kracht.
Heb over uwe kruin mijn' reistogt ook volbragt,
Berg van Magdaleen, die ſtijgt tot aan de wolken.
Beklom niet bergen ſlechts, maar daalde ook in de kolken
Des afgronds, trokken zij mijn' geest, vol weetlust, aan.
Zo heb ik 't onderzoek ook in die grot beſtaan,
Waarvan 't verhaal alleen 't geloof, hoe hoog geklommen
In grootheid en in kracht, doet aarzlen en verſtommen.

Nu kliefde ik met een ſchip rivier en ſtroomen door,
Dan voerde me een geſpan door 't ſtuivend wagenſpoor,
Tot ik, na een bezoek, o Aix! van uwe vlakte
En d'engen ommevang van 't klein Carpentoracte,
Wiens naam ſchier van de ſtad in grootheid ſpant de kroon,

De Pausſelijke Afgezant te Avignon begroet.

Het pauslijk Avignon bereikte. 't Eerbetoon,
Door 's Pauſen zendling daar op 't minzaamst mij bewezen,
Schoon 'k hem niets ſchuldig bleef, zij dankbaar hier geprezen.
'k Had hier mijn reis geſtaakt, doch voelde me andermaal
(Zoo oefent een magneet op ijzer en op ſtaal
Zijne onweêrſtaanbre kracht) door 't goddelijk vermogen

Ten tweedemale het Dal van Vaucluſe bezocht.

Van Laura naar Vaucluſe en zijne bron getogen,
Om eenmaal nog mijn' voet te zetten op den grond,
Waarop de voetſtap eens van mijn' Petrarcha ſtond.
De bron, die 'k een rivier ſtraks zag ten oorſprong ſtrekken,
Zag ik nu uitgedroogd door eene rots bedekken.
o Wondren der Natuur! hoe meer 'k uw duister ſpoor
Van deel tot deel beſchouw, te minder dring ik door
Tot uw geheimen, vol van onbegrijplijkheden.
o Wondren! die den grond bedekt, waarop wij treden,

Een onderaardſche nacht omſluijert en begraaft
U in zijn' donkren ſchoot. Hoe ſteil uw kennis draaft,
Om met een lynxen oog tot in de ſtarrekringen,
Hoe verre boven de aard' verheven, door te dringen,
Toch ſterveling! blijſt gij den blinden mol gelijk,
Staart gij de wondren aan van 't onderaardſche rijk,
Verborgen voor uw oog, betreden voor uw voeten,
Naar wier geheimen gij in 't duister om moet wroeten.
Ik zeide, toen ik week uit dat bekoorlijk dal,
Wiens bodem mijne voet niet weder drukken zal:
Vaarwel! vaarwel, Vaucluſe! ach 't lot zal niet gedoogen,
Dat ge ooit, na dezen dag, mij weder blinkt in de oogen.
Ik zag den blijden dag nu naadren in 't verſchiet, Verlaat Oranje.
(Daar ik na vier jaar tijds in 't einde door verdriet,
Om mijne uitlandigheid, mij 't harte voelde prangen)
Waarop 'k mijn vaderland, dat doel van mijn verlangen,
Op nieuw betreden zou, en ras waar' dit gebeurd,
Toen ik met moeite mij uit de armen had geſcheurd
Der Ingezeetnen van Oranjes heerſchappije,
Had niet een nieuw bevel mij naar de Landvoogdije

Van 't Nasſausch regtsgebied een' zijweg in doen ſlaan;
Dat overheerlijk oord, voorheen bekend geſtaan,
Reis naar Bourgondie. Als landhoef van Chalons, opmerkzaam doorgetogen
Zette ik mijn voeten op den grond der Allobrogen.
'k Bezag ter loops Grenoble, en, op denzelfden togt,
Chamberry en Aix in Savoye. Heb 'k Chamberry en Aix en 't heerlijk ſtrand bezocht,
Waar langs 'k de golven van 't Lemannisch Meir zag ſchuren.
Nu naderde ik Geneve, en onder zijn geburen,
o Eedle Dona, uw Copet (ja hier ontving
Uw kleine Konſtantijn, bij zijne inzegening
Door 't Doopſel, mijnen naam): van daar de donkre wouden
Der Zwitſers doorgereisd, tot dat wij Bern aanſchouwden,
Het geen met glans zijn kruin uit trotſche wallen ſteekt,
Wijl nergens heusch onthaal en vriendlijkheid ontbreekt,
Doorkruiste ik nevens u de burgen en de ſloten,
Het wettig eigendom van eenen tak, geſproten
Uit den Oranjeſtam, ook aan uw' ſtam verknocht.
Bourgondjes lustrijk oord, toen wijd en zijd bezocht,
Kon, door verſcheidenheid van huizen en kasteelen,
Onze oogen, op 't gebergt aan Seines oever, ſtreelen.

Wij

Wij zagen groef bij groef, zoo uitgeſtrekt en rijk
In onwaardeerbaar zout. — We ontdekten blijk op blijk
Van ſteden, eens omringd door breede en ſteile muren,
Geſticht, om door hun ſterkte eeuw uit eeuw in te duren,
Ten bouwval thans gedoemd, die toch zijn eigen ſchoon,
Omſluijerd met een wolk van droefheid, ſpreidt ten toon.
Welke uitgeſtrektheid gronds lag open voor onze oogen,
Met groote bosſchen en met bergen overtogen,
Waarop de wijnſtok groeit; ook poelen wijd en breed,
Of dorre ſtreken, die de heide ſtrekt tot kleed.
De ſnel gewiekte gier zou in geen ruimer palen,
Van daar het zonlicht daagt tot de avondſcheemring, dwalen,
Bejagend zijne prooi, dan waar ons oog op ſtiet,
o Vriendlijk reisgenoot! in 't perkeloos verſchiet.
't Was niet ter loops, dat wij onze oogen lieten weiden
Op landtooneelen, zoo behaaglijk als verſcheiden:
'k Herdenk met zuchten en verrukking, nog dit uur,
Niet ſlechts dat lustrijk oord, dien Schouwburg der Natuur,
Maar bovenal ook u, hoe vreemd het klinke in de ooren,
Verwoestingvol tooneel! uw ſchoon kon mij bekoren;

Uw prachtig marmer, half met puin en ſtof bedekt,
Heeft een gemengd gevoel in mijne ziel verwekt,
Die door uw ſchoon geſtreeld tot droefheid werd bewogen.
o Schrikbre razernij! dolzinnige oorelogen!
Hoe deerlijk zonk uw roede op 't land der Seine neêr:
Wat leed die landſtreek door der dingen wisſelkeer!
't Zij Spanje zegevierde of, in den ſtrijd bezweken,
Gewenschte neêrlaag leed, 't verderf trof deze ſtreken:
o Spanje! zult ge u ſteeds verrijken door ons leed,
Vergetend Munsters vrede en ſchendende uwen eed.
Zoo zwervend trokken wij, ten langen laatſte, op Dole,
Om raad te plegen met de Regtsgeleerde Schole
In dienſte van Oranje, opdat door haar het regt
En de aanſpraak van dien Vorst aan ons werd uitgelegd.
Maar 't bleek ons ſpoedig, hoe die regtsgeleerde mannen
Reeds vielen in den ſtrik, door Spanje hun geſpannen,
Vooral door 't ſchandlijk ſtuk, in Brusſels wal beraamd,
Waarover thans Bourgondje in diepen rouw zich ſchaamt;
Waarvoor 't ligt, dezer uur, vernederd en verſlagen,
De tuchtiging en ſtraf des vijands moet verdragen.

Naauw was die taak volvoerd: naauw hadden we onzen pligt
Vereerenswaardig Held! voor onzen Vorst verrigt,
Of 'k zag mij tot mijn leed beroofd van uw geleide,
En u, in wien 'k een' vriend en reisgenoot beſchreide,
Vertrekken naar Copet, uw landgoed, zoo geliefd;
Doch, ſchoon mij uw vertrek bedroefd heeft en gegriefd,
Wat had het mij gebaat den tijd in klagt te ſlijten?
Neen! 'k moest mij van mijn' pligt te Beſançon nog kwijten;
Gij, groote en ſchoone ſtad, (vergeef de waarheid mij!)
Behoort niet heel u zelve. Een deel der Burgerij
Erkent de regtbank van Oranje: ja de hulde
Ontving 'k hier voor den Vorst, daar 't volk den eisch vervulde,
Die 't hem als Burggraaf is gehouden en verpligt.
Toen heb 'k in 's Vorsten naam mijn taal tot u gerigt,
En u, aloude ſtad, mijn' zegen toegebeden:
Ook zag 'k u, Beſançon! met mijnen wensch te vreden.
Gij die het magtig Rome eertijds zoo dierbaar waart,
Waarvan nog menig ſpoor tot heden is geſpaard.
Daar 't brandend hondsgeſtarnt, dat aan den Hemel gloeide, Een ijs-groeve.
De welige akkers van Bourgondiën verſchroeide,

Trad ik in eene grot, beſloten in een dal;
Zoo ſchaduwrijk en groen, omſingeld door een' wal
Van braamſtruik en van doorn; en ſlechts na weinig ſchreden
Beving een huivring, een verſtijving mijne leden.
Een ijskoude overviel me; en 't ſcheen de wintermaand
Zich door de zomerhitte een' toegang had gebaand
Tot deze koele grot. o Wonder! ja men vindt 'er
Misſchien een zomerwarmte in 't midden van den winter,
Als 't dan natuur behaagt, dat, in dit donker dal,
Dat in deez' koele grot, de ſneeuw zelfs koken zal.
Verlatend deze grot, die mij verkleuming baarde,
Geloof ik, dat ik 't zelfde in mijn gevoel ontwaarde,
Hetwelk een visch beſpeurt, als hij uit kilkoud nat
Eens ſtrooms verplaatst wordt in een warm en ſtovend bad.

Mont-beillard. 'k Had daar met ongeduld te langen tijd geſleten,
En trok naar ſtad en berg, naar Belicard geheeten.
'k Begroette, naar gebruik, den Heer van dit gebied;
'k Bezocht Graauwbunderland, en daar ik, in 't verſchiet,
Het oude Bazel zag op heuvels, rijk in ranken,
Waar aan wij 't geurig vocht in Bacchus drinkſchaal danken,

Rie

Riep ik, terwijl mijn oog verraſend werd geſtuit
Door d'aanblik van den Rijn, in volle blijdſchap uit:
o Rijnſtroom! uwen loop, de ſlingring uwer bogten,
Zal 'k, binnen kort, aan 't eind van land- en watertogten,
Ten gids verkiezen bij mijn t'huisreis, zoo mij niet
De zucht voor 't vaderland of 't leven eer verdriet.

Twee ſchepen zonder zwier, en kunstloos t'zaam verbonden,
Had ik te paard gevolgd, naar Briſachs vest gezonden,
Nadat ik, aandachtvol, hier alles had beſchouwd,
Hetgeen de erkentenis voor heiligdommen houdt,
Van Deſiderius te Bazel nagebleven:
Het goud gedenkſchrift, hem door Amerbach gegeven,
Ten vriendſchaps onderpand, voor 't nageſlacht bewaard,
En Frobens woning, nog met eerbied aangeſtaard,
Als waar dat wijsheids licht met zooveel luister ſtraalde,
En tot geleerdheids ſcha te vroeg ter kimme daalde.
k moest ook 't huis nog zien, dat hij op 't ſteil gebergt
/an Freyburg zich verkoos, toen hij zich, ongevergd,
n ballingſchap onttrok aan 't woest geweld der tijden,
)m daar zijn leven der Geleerdheid toe te wijden.

Nagebleven ſporen van Erasmus.

De vaders, welker orde en ſchranderheid de ſaam
Door heel de wereld heen verbreid heeft, die den naam
Van Jezus als den naam van hun genootſchap dragen,
En, wijl zij 't heiligdom der wetenſchappen ſchragen,
Zoo tusſchen 't geestlijke en de wereld zijn verdeeld,
Dat billijk twijfel valt, wat of de hoofdrol ſpeelt;
Die vaders wezen mij de woning des geleerde,
Wiens naam het menschdom en de Christenheid vereerde.
Wij zeilden, 's morgens vroeg, nu Briſachs haven uit,
En, na een' ſnellen togt, voor Straatsburgs wal vertuid,
Betrad ik weêr die ſtad, waar 'k mij door jongelingen,
Mijn reisgezelſchap, tot één dag verblijfs liet dringen.
Zij leenden mij het oor, als een ervaren gids,
Die 't ſtijgen hen ontried op Straatsburgs torenſpits,
't Gevaar beſeffend, eens door mij met moeite ontkomen.

De Keurvorst van den Palts begroet.

Nadat ik weêr de reis te land had ondernomen,
Bezocht ik in den Palts de regtsgeleerde ſtad,
't Beroemde Spiers, wiens grond ik lang voorheen betrad,
En mogt te Manheim u, o Lodewijk, ontmoeten.
Ik zag mij zelfs door u, als eenen vriend begroeten,

Schoon laag van rang, geteeld uit Hollands bloed en tuk,
Ik vond u bezig in de zorge voor 't geluk
Van Manheim, u zoo waard, en om mij proef te geven,
Dat u 't Bataafſche bloed nog dierbaar was gebleven,
Bewees gij blijk op blijk van dienſt en gunſt aan mij;
Daar ge uwe krijgsliên zelfs, in ſlagorde op een rij
Geſchaard, aan mij vertoonde, en vaardig om te ſtrijden,
Eer dan meer onregts van 't naburig Mentz te lijden,
Dat onlangs oorzaak zocht tot bloedig ſtaatskrakeel,
Door u viel mij ook de eer te Heidelberg ten deel,
Dat ik op mijn verzoek de prachtzaal mogt betreden,
Door Spanheim vergezeld, waar keur van kostbaarheden
W' rijkdom ſpreidt ten toon. Daar zondt gij mij een jagt,
En mijnen dienſt geſchikt, met kostbren wijn bevracht.
Keurvorstlijk rijtuig voorts met Spanheim opgeſtegen,
Bezocht ik overal de ſchoone en open' wegen,
Totdat ik, op den duur des Vorsten gunstgenoot,
Bij den wal van Worms, geſcheept in eene boot,
Die zachtlijk door den Rijn met riemen werd bewogen,
En daar naar Baccharach en Mentz werd voortgetogen.

Verders die van Mentz.

Op

Op 't vorstlijk ſlot van Mentz met heuſche gunst begroet,
Trok ik, van Frankfort naar het Hanausch voortgeſpoed,
Waar 't vlugge rijtuig (wijl 't gemak en pracht vereende)
Mijns vorstelijken vriends mij trouwen bijſtand leende,
Door Schwalbachs waatren en de verdre Baden heen.
Toen mogt ik 't heilig erf van Nasſaus huis betreên:
'k Zag aan den Lahnſtroom uit de diepe en donkre dalen
Den Hofburg met den glans der grijze aloudheid pralen,
En riep verrukt van geest: Nooit drukke u ramp of kruis,
o Dierbare oorſprong van het zegevierend Huis,
Dien 'k mij geluk wensch des met zegenbeê te groeten,
Al mag 'k den bouwval ſlechts eens grooten naams ontmoeten
Ik wensch, dat eeuw noch tijd ooit uw gedachtenis
Of d'eerepalm uws roems van 't vorstlijk wapen wisch':
Neen! dat Oranje ſteeds den roem van Nasſaus helden
Op zijn gedenkrol blijv' met dankbaarheid vermelden!
'k Trok nu op Keulen aan, na mij de Bisſchopsſtaf
Van Mentz tot dezen ſtap verlof en vrijheid gaf.
Van Keulen (Agrippine in vroegere eeuw geheeten,
En 't geen zijn ſtichting en zijn' naam heeft dank te weten

Hij begeeft zich naar 't Graafſchap van Nasſau.

Maakt zijne opwachting bij den Keurvorst van Keulen.

an Romés rijksbewind, toen 't in zijn grootheid blonk,
n hier den Veteraan een wijk- en woonplaats ſchonk)
eisde ik naar 't prachtig Bonn, dat, na 't bewijs van hulde,
Geen ik den Bisſchop gaf, mij zijnen pligt vervulde,
oor 't vriendelijkst onthaal, dat ik aan 't Hof genoot.
wenschte nu de reis, die mij nog overſchoot
ar 't dierbaar vaderland, zooras ten eind te brengen,
s kracht van riemen of van zeilen zou gehengen.
ſpoedde voort naar wensch, en meld de ſteden niet, Komt weder te huis.
kend aan iedereen, die 'k rugwaarts liggen liet.
n Zuilichemſchen burg aanſchouwde ik na twee dagen;
es landhoef kon nogtans mijn' reistogt niet vertragen
ar 't dierbaar 's Gravenhaag', waarvan 'k, op togt bij togt,
oit eene wedergade in ſchoon aanſchouwen mogt.
n hoe geklommen op een' berg van vele jaren,
in de zeden van zoo menig volk ervaren,
ef mij, na ik hun waarde in redes weegſchaal woog,
Nederlandren aard beminlijk in mijn oog.
'en vriendlijkſte aan het Hof in 's Gravenhage ontvangen,
deed ik in het breede aan 't uitgeſtrekt verlangen

Der

Der Vorstlijke Voogdesse, en deed, van d'aanvang aan,
Al, wat ik op haar last had uitgevoerd, verstaan.
Geschenken, die met regt den naam van vorstlijk droegen,
Ontdekten twijfelloos me Amelia's genoegen;
Ja 'k denk schier, dat haar gunst en edelmoedigheid
Zich over mij te mild te ruim had uitgebreid.
Hoe 't zij, 'k gevoel mij tot de opregte erkentnis dringen,
Dat zij 't geen ik verwachtte alzins te boven gingen.
U, Willem! van uw jeugd gevormd ten Staatsbestuur,
Bezielde ik menigwerf met geestdrift en met vuur,
Om zelf de hand te slaan aan 't roer van uwe Staten,
Zoodra het uwe kracht en leeftijd toe zou laten,
Daar 'k de uitgebreidheid van de goed'ren u liet zien,
Waarover gij van 't Noord tot 't Zuiden zoudt gebiên.
Nu wenschte gij met drift den blijden dag te aanschouwen,
Dat gij, vol eigen kracht, met edel zelfsvertrouwen,
Op eigen vleuglen u zoudt beuren naar omhoog.
Den dag, die u den band van uw Voogdesse onttoog,
Hoe zacht hij drukken mogt, u moeilijk om te dragen,
Zaagt gij, na luttel tijds, verrukt van blijdschap dagen.

't Gro

't Grootmoederlijke hart deelde in haars kleinzoons vreugd.
De ſchrandre vrouw, die zich de zorge van zijn jeugd
Zoo gaarne had getroost, liet ligt dien teugel glijden,
Opdat, in ſpijt van hen, die Nasſaus huis benijdden,
't Volk hem tot eigen Voogd en Heer zoo vroeg verklaard,
Weldra erkennen zou zijns vaders eerſtoel waard,
Bekwaam, dat hij zijn regt en eiſchen zou doen gelden;
Hij, die in 't ſtaatsvertrek of aan het ſpits der helden,
In 's oorlogs donkerheid, of vredes zonneſchijn,
Het volk ten vader en ten legerhoofd zou zijn:
En geenszins had zij in haar' kweekling zich bedrogen.
De jonge Vorst, met mij naar 't Britſche Rijk getogen, Met Prins Willem Hendrik naar Engeland vertrokken en aldaar met bevelen achtergelaten.
Schoon hij 'er kort vertoefde en ik veel maanden tijd
Met goeden uitſlag aan zijn' dienst heb toegewijd)
Had naauw zijn' bloedverwant en Englands kust begeven,
Of hij zag, weêrgekeerd, ten Eerſtoel zich verheven, De Prins aan het roer van Staat verheven.
Met al de titels door zijn' vader eens bekleed.
Het volk (Ach! dat het bloed bij d'aanvang ſtroomen deed!)
Liep hem aan 't hoofd des Raads aan 't ſpits der legerſcharen
Met eene drift en liefde, alleenlijk te evenaren

In

In grootheid door den haat, en ſnoode ondankbaarheid,
Door een gering getal, zoo laag ten toon geſpreid,
Toen hunne boosheid, ſchoon 't de Hemel niet gedoogde,
Den ondergang en val des jongen Prins beöogde.

De Prins neemt Conſtantijn tot zijn' Geheimſchrijver.

Kort leed het, of de Vorst, gedachtig aan zijn woord,
Door geenen drang, dan van zichzelven aangeſpoord,
Deed mijnen Conſtantijn, zes jaren reeds geleden,
't Gewigtig ambt ten blijk van oude gunst bekleeden:
En hoe hij op deez' trap van eere zich gedroeg,
Bewijst de duurzaamheid van 's Vorsten gunst genoeg.

Staat van zijnen ouderdom, zijne ligchaams- en zielsgeſteltenis.

Zooverre (al naar 't de gunst des Hemels wou gehengen)
Mogt ik met meer of min geluk mijn taak volbrengen.
Nu ſmaakte ik teugen van den wrangen tegenſpoed,
Dan een' gemengden drank van bitter en van zoet.
Dan wisſelde ik den ſtorm met heldre levensdagen,
En, ondanks 't wislend lot, gunt 's Hemels welbehagen,
Dat ik, wijl mij 't gelaat nog door gezondheid bloost,
Op deze wijs tot u mag ſpreken, dierbaar kroost!
Schoon opgeklommen tot een' trap van levensjaren,
Waartoe zich enklen ſlechts uit duizenden zien ſparen.

'k Stap

'k Stap ſmmers ongebukt, en zonder kruk daarheen:
ſa vrienden tuigen, die mij kenden lang geleên,
Dat mij en gang en ſtand der jeugd zijn bijgebleven.
Vlug zijn mijn leden nog; 't gelaat nog opgeheven.
Mijn reuk is even ſterk; 't gehemelte onvereelt,
Terwijl dezelfde ſmaak nog mijne tonge ſtreelt.
Met de eigen vlugheid en bevalligheid in 't ſpelen,
Blijf ik de ſnaren nog van mijne citer ſtreelen,
En, zoo 'k mij niet bedrieg, gevleid door valſchen waan,
Vies mijn bedrevenheid zelfs met mijn jaren aan.
t Bezit een ſcherp gezigt: een bril is me overbodig
Voor 't geen nabij mij ligt; en ſlechts een zwakke noodig
Bij 't meer verwijderd, dat aan mijn gezigt ontvliedt.
Ook mijn gehoor was ſcherp; en 'k derfde dat ook niet,
Was niet reeds in mijn jeugd door zware zinkingſtoffen
Het oor aan de eene zij zoo derelijk getroffen,
Dat door dien weg geen klank dringt tot het trommelvlies:
Hoe vaak beklaagde ik dit ontijdig groot verlies!
Had gaarne ſtapels goud aan eenen arts gegeven,
Die deze doofheid, zoo noodlottig, had verdreven,

Die dubbel zwaar mij viel als vriend van zang en ſpel:
Doch hier eerbiedigde ik 't aanbidlijk Godsbeſtel;
Of zou het nietig leem zich van den vorm beklagen,
Die 's Pottebakkers hand wil 't aarden vat doen dragen?
Neen! neen! ik dank u, God, ik ruim door u bedeeld.
Ligt had een vol genot verwaten trots geteeld;
En de opgeblazendheid, die 't zeil der jeugd deed zwellen,
Door al te ruimen wind mij in 't verderf doen ſnellen.
Voor 't oovrig is mijn maag, hoe oud, nog ſterk en graag,
Ja in verduwingskracht tart zij eens jonglings maag.
Al wat ſlechts eetbaar is van dieren of gewasſen,
Voortbrengſels van den grond, uit zilte of zoete plasſen
Gevischt, 't is alles één: mijn maag verteert het al.
't Zij echter ver, dat ik haar kracht beproeven zal,
Of door onmatigheid, of dat ik menigmalen
't Gebruik van voedſel zal ten zelfden dag herhalen.
Schoon 's middags ſteeds mijn disch in ruimte wordt geſpreid,
Mijn avondmaal getuigt van kort- en ſoberheid;
Indien 'k geen ooft verkies, kan mij een ei vernoegen:
Doch ik ontzie geenszins een teug 'er bij te voegen,

Daar 'k mij niet van den wijn als in mijn jeugd onthou:
o Neen! hem thans voor mij als 's grijsaards melk beſchouw,
Somtijds als medicijn, vaak voor den dorst genoten.
Noodt mij een vriend ten dronk, 'k ben ras daartoe beſloten,
Mits hij mij vrijheid laat te drinken naar mijn' ſmaak:
't Geen 'k op mijn beurt hem gun. Ik ſchep toch geen vermaak
In voor eens anders dwaas door zot geſnap te ſpelen;
Doch kan een andre lust eens anders zinnen ſtreelen,
Schept hij genoegen, dat het hoofd hem zwindle en draaij',
En zonder zelfsbeſtuur zijn ligchaam ſlingre en zwaaij',
Zoo hij een beest wil zijn; ik zal hem niet weêrſtreven.
Waarin ik mij misgreep, wat ik ooit heb misdreven,
'k Heb zulk een laagheid ſteeds, gelijk de pest, geſchuwd.
Want, heb ik voor 't bordeel en 't dobbelhuis gegruwd,
Waar 't ligchaam wordt geknakt, en zuur gewonnen ſchatten
Wegvlieden als de wind: ik ſchroomde ook uit te ſpatten
In Bacchus razernij, die ſchaamte en wijsheid bant,
En zijne dienaars loont en overhoopt met ſchand.
Wenscht ge ook bekend te zijn met mijn inwendig wezen,
'k Wil u in mijn gemoed ook gaarne laten lezen.

Tot gramſchap neigde ik nooit: althans geen veete heeft,
Geworteld in mijn hart, mij immer aangekleefd.
Bij terging voelde ik wel 't vuur in mijn hart ontbranden,
Maar 'k ſloeg mijn drift, eer zij mij meester werd, in banden.
Niets is zoo dierbaar als de vrede aan mijn gemoed:
o Ja! zoo ſtreelende is voor mijne ziel zijn zoet,
Getuig het Landgenoot, getuigt het, Vreemdelingen!
Dat ik zelfs tegen dank den vrede u op zou dringen.
'k Wil, dat wie mij ook haatte, in haat niet meerder gloeij';
Althans ik haat hem niet, daar 'k allen twist verfoei.
Den aangedanen hoon wil 'k ſchaars of nooit gedenken,
En gaarn vergifnis hem, die mij beleedigt, ſchenken.
Ver, dat ik andren ooit met hoon heb aangegrimd,
k Heb met geen hekelſchrift een burger ooit beſchimpt,
Ja geenen vijand zelfs beſpot of doorgeſtreken;
Ten waar zijn vijandſchap, in 't openbaar gebleken
Aan 't dierbaar Vaderland, 't den Landzaat maak' tot eer,
Dat hij door dapperheid of list hem ga te keer;
Des kan geen vijand zich met regt van ſcha beklagen,
In 't open veld geleên, of hem uit hinderlagen

Door krijgslist toegebragt. Van kwinkflag, boerterij
En ſcherts ('k ontveins het niet) onthield ik nimmer mij,
Doch ſteeds onſchuldig: ja 'k deed die mijn tafelvrinden,
Wanneer 't hun wel geviel, niet zeldzaam ondervinden.
Zelfs menig inval, die, niet kwetſend, lagchen baart,
Heb ik voor 't nakroost op 't getrouw papier bewaard.
Ik roem niet, dat ik in de landtaal der Latijnen
Weleer een negental van boeken deed verſchijnen;
Dat driemaal negen, in het Nederduitsch gedicht,
Door hulp der Drukkonst zijn getreden in het licht:
Ik voel ook des geen ſpijt; dan ſchaamte deed mij blozen,
Zoo 'k de eer der braven ooit ten doelwit had verkozen
Van moedwil en van ſchimp. Ik heb in dat vergift
Mijn veder nooit gedoopt. Mijn werk zij vrij gezift
Door vitters: 'k tart hen uit, dat zij dit kaf ontdekken:
Neen ver bleef kwaaddoens lust van zucht tot lachverwekken.
Schoon ik de dolheid van mijne eeuw heb doorgehaald,
Heb 'k op den dollen zelv' perſoonlijk niet geſmaald;
Neen! hem 't genezen van zichzelven aanbevolen.
't Heb altijd God gevreesd, en, ſchoon niet vrij van dolen,

Zooveel 't mij mooglijk was, 't verboden pad gemijd,
Steeds volgend 's Hemels wil in voorſpoed en in ſtrijd.
Dus heb ik 't al gezegd, en wien het ſchijne moge,
Dat 'k weinig reden heb, dat ik mij des verhooge;
Hoe kleen die ſtoffe ook zij, dat hij mij kennen leer'
In Hem, dien ik aanbid, en als mijn' Schepper eer;
Ja zonder wien ik niets vermag en heb bedreven,
De bron van mijn beſtaan en d'oorſprong van mijn leven.

Vrienden. Indien het noodig is, dat dit geſchiednisblad
Ook van de vriendenrij gewaag', die ik bezat,
Weet dan, dat ik altijd de vriendſchap heb genoten
Van Vorst en Hofgezin, en alle ſoort van Grooten;
En ik de milde gunst, waarmede ik werd beſtraald,
Altijd met minzaamheid of weêrdienst heb betaald.
Voor 't oovrige iedereen achtte ik mijn hulpe waardig:
'k Betoonde mij altijd naar billijkheid dienstvaardig:
De Burger, Vreemdling en Behoeftige ondervond,
Hoe of mijn huis en hart ſteeds voor hem openſtond.
Dit was geen hebzucht, die 'k met ſchijn van deugd blankette
Ik ken, hoe zwak en broos, mij vrij van deze ſmette:

Ik heb de inhaligheid en ſchraapzucht ſteeds gedoemd,
En ben nooit gierigaard of woekeraar genoemd,
Dan door een ſnoode tong, op laſtertaal geſlepen.
Ver boven 't geldbejag door averegtſche grepen,
Stelde ik de vriendſchap ſteeds op eenen hooger prijs
Dan geld te zaamlen, zelfs op eene kieſcher wijs.
'k Heb veel voor niets gedaan en zonder winst bejagen,
't Geen andren voordeel ſchonk en nog ſchenkt in deez' dagen.
En haalde ik de andre lijst der vrienden voor het licht,
Hen op te noemen eischte alleen een lang gedicht,
Hen, welker vriendſchap zich mijn hart eene eere rekent,
Door wijsheid, wetenſchap, door kunst en deugd uitſtekend,
Die door hunn' heldren glans van godsvrucht en verſtand
Als ſtarren blonken aan den trans van 't vaderland.
Hoe 'k deelde in hunne liefde en vriendſchap, mijne zonen,
Zal u de ſtapel van papieren kunnen toonen,
En ook het groot getal geſchriften van mijn hand.
In mijne boekenkas berust dat onderpand
Der vriendſchap: zoo misſchien een van mijn achterneven
Beſloot die vriendenrol door druk in 't licht te geven,

'k Verbied het geenszins hem: ja 'k noop 'er hem toe aan.
Gewis zou 't vaderland in gunst daar 't oog op ſlaan.

Boekerij. Zou 'k van de doode, vaak de beste, vrienden zwijgen,
Die van opregte zucht mijn dankbaar hart doen hijgen;
Mijn dierbre Boeken: neen! 't getal is uitgebreid,
Zij overtreffen ver d'eisch der noodzaaklijkheid.
Nogtans vrij zegg' de Nijd, als ze in dien boekſchat bladert,
Dat ik alleen ten pronk hem heb bijeenvergaderd:
Noem' 't nutloos huisſieraad, voor 't boekvertrek te zwaar,
En buiten zijnen band ook vreemd aan d'eigenaar:
'k Vrees voor haar ſmalen niets, daar mijne doode vrinden,
Zoo trouw door mij bezocht, dit beter ondervinden,
En ſlechts een klein getal blijft lange onaangeroerd.
Niet vreemd, dat men ſomtijds mij klagend tegenvoert:
Gij houdt te veel u op met ſtommen en met dooden,
Laat meer door ſprekend' en door levenden u nooden.
Wat baat u heel de ſchaar van dooden, ſtom en doof,
Dat die u 't bijzijn niet der levendig' ontroov',
Die u, wanneer gij ſpreekt u taal en antwoord geven.
Hunne omgang baart u vreugde en is de vrucht van 't leven:

Dan

Dan is mijn antwoord: 'k Acht mijn ſtomme vrienden meer
Dan ſprekende. Immers niét, ten zij ik zulks begeer',
Beginnen ze een geſprek. 'k Moet hen tot ſpreken nopen,
Of geen van allen doet den mond tot praten open.
Zij kwellen nimmer door hun ſnapzucht mijn gehoor.
Hoe foltren kwaâ gewoonte en praatlust niet het oor
Bij 't levendig geſlacht der zoogenaamde vrinden,
Waaronder weetniets zich, zoo rad van tong, bevinden,
Door welker mond, die ſteeds den eerſten inval ſlaakt,
De dwaaste zotteklap en wartaal wordt gebraakt.
Nooit ook bezoeken mij ontijdiglijk de dooden,
Zij ſpreken nooit een woord, dan door mij opontboden.
Die woorden zijn daarbij niet los of overijld
Uit hunne pen gevloeid. Lang heeft de ſtift verwijld,
Vaak om en omgekeerd, eer dat men wel beraden
Die woorden grifde op ſchors op parkement of bladen.
En had een later tijd misſchien hun werk beſchaafd,
De grootheid huns vernufts waar' door hun vlijt geſtaafd,
Daar de arbeid van één' nacht ligt beter hen deed ſlagen,
Dan ons de werkzaamheid en vlijt van vele dagen.

Zoo nietig is, o mensch! zoo luttel van gewigt,
(Schoon 't naauw geloofbaar ſchijnt) hetgeen uw hand verrigt,
Dat ſchimmen zonder tong meer in waardije gelden,
Dan 't levendig geſlacht der kloekſte letterhelden.
Opdat ik 't al voleind: 't zij 't lof of blaam verdien,
Ik wil me in dit tafreel aan u geheel doen zien.
Weet zelfs mijn ſlapenswijze op mijne hooge jaren;
Wijl 'k de uitſpraak billijk keur van mijn beoordeelaren,
Wier vonnis luidt, dat ik een ſterke ſlaper ben;
Daar ik deze eigenſchap gul en gereed erken:
Want, ſchoon 'k een' goeden nacht in kalmte door mogt brengen
Indien de dag een poos, hoe kort ook, wil gehengen,
Ik wij die aan den ſlaap, en dat men zulks bedill',
Of ongelooflijk vind', 'k kan ſlapen als ik wil,
Ten zij 'k een heete koorts voel in mijn leden blaken,
Of 't kwellend pijngevoel mij noodzaakt om te waken.
Zoo zeldzaam trof mij dit, dat 'k naauw den tijd meer weet,
Dat eene huivering van koorts mij rillen deed:
Doch 'k voelde (waarom dit verzwegen?) korte dagen
Geleden, ſchoon ſlechts flaauw, mij door de voetjicht plagen.

Doch tot hoe groot een' dank acht ik mijzelv' verpligt,
Herdenk ik, hoe 'k als kind, mijn' vader, krom door jicht,
Als aan de pijnbank van dat euvel zag geklonken.
o Welk gelukkig lot is dan aan mij geſchonken!
Die, regtop, ga te voet, zoolang het mij behaagt;
Wien nooit het ſcherp graveel de nieren heeft doorknaagd,
Schoon de uitgeſneden ſteen mijns vaders mij deed vreezen,
Dat ik ligt erfgenaam dier wreede kwaal zou wezen.
En, zoo 'k geen' hoogen trap van jaren reeds beklom,
De voetjicht ſpelde mij een' hoogen ouderdom,
Daar deze kwaal (is aan 't gerucht geloof te geven)
Een middel zijn zou ter verlenging van het leven.
Intuſſchen is die ſmart niet zonder nut geweest,
En, wie uit mijn geſlacht ooit deze regels leest,
Laat 's bestevaders pijn zijn hart geen droefheid baren;
Moet ik, door haar hoe ligt gekweld, mijn bed bewaren,
Daar kleine zwelling mij de komst der voetjicht ſpelt;
Dan word ik niet geſtaag door ſlaapigheid gekweld,
Dan kan ik al mijn' tijd aan mijne vrienden geven;
Neen! door een' eedlen trek getrokken en gedreven,

Daar

Daar beetre ſlaaploosheid mijn zinnen wakker hield,
Werd ik door 't godlijk vuur der Poëzij bezield.
Dat mijn zoo dierbre Vorst in 't echtverbond zou treden,
En ik als dichter zweeg, neen! dit moest niét geleden,
Dat waar een faal geweest, ja misdaad in mijn oog.
Toen zulk een eedle drift mijn ganſche ziel bewoog;
En d'ouden dichtlust in mijn' boezem deed ontbranden,
Hief ik in heldenmaat, voor de Eer der Nederlanden,
Voor Willem van Oranje een' blijden Echtzang aan.
Ik weet niet, of dat Lied zal na mijn' dood beſtaan,
Maar des ben ik bewust, het heeft het welbehagen
Van Volk en Vaderland en Vorsten weggedragen:
En waar 'k door dichtkunst ooit geſtreeld heb of geſticht,
Ik heb nooit meer voldaan dan door dit kreupel dicht.
Ja Frankrijks Koning deed, ten dienſte zijner Volken,
In zijne landtaal mijn Latijnsch gedicht vertolken,
En 't ſtreelde me, ik beken 't, toen 'k die vertolking las,
Dat zij het evenbeeld van mijnen Feestzang was.
Hoogmoedig, dat dees proef in 't groot zoo treflijk ſlaagde,
Was 't, dat ik zonder ſchroom aan dit gedicht mij waagde,

Waar-

Waarin ik ſlechts mij-zelv' voor mijne Kindren maal:
Ziet hier de bron van dit te lang gerekt verhaal.
Zijt Gij, die uwe hulp mij gunstrijk hebt bewezen
In deze poging, voor die hulpe en gunst geprezen,
Hoor, hoe 'k u, eeuwig God des Hemels! dank betuig,
Terwijl ik knielend mijn gelaat ter aarde buig.
Dat Uw weldadigheid zich tot mijn bijſtand nijge
In 't geen mij overſchiet, die naar den Hemel ſtijge,
En reikhals naar de zon, die nooit zal ondergaan.
Geef me eenmaal onbeſchroomd voor 't Hoog Gerigt te ſtaan
Van U, die daar het ambt van Regter zult bekleeden,
Die zonder misdrijf voor mijn misdaân hebt geleden,
Verlosſer, rots mijns heils! ach dat mij Uw gena
In 't uur des doods noch op den oordeeldag ontſta.
Gij eindlijk, drietal zoons! op wie 'k erkentlijk roeme,
Gij ook Doublet! wien 'k vaak den plaatsbekleeder noeme
Van mijnen vierden zoon Philip, dien 'k zuchtend mis;
Indien ik heb geleefd, zoo als pligtmatig is,
Volgt dan mijn voetſpoor na. Zoo niet! waar ik ter zijde
Somtijds ben uitgeglipt, dat daar uw voet vermijde

Te treden op mijn pad. Zoo zal, naar allen ſchijn,
Voor u mijn dwaling zelve een nuttig voorbeeld zijn.
Voor 't Algemeen, en de Eer, waar wij zoo vaak naar ſtreven
Zijn deze regels niet, zij zijn voor u geſchreven;
Schoon weinig van belang, behooren ze u alleen,
En aan het manlijk kroost, dat na u op zal treên.
Gedenkt mij bij dit pand, als ik niet meer zal wezen.
o Ja! herkent hierin, wanneer gij dit zult lezen,
Zoo gij geen beter blijk van mijne liefde vindt,
Het hart eens vaders, dat u teeder heeft bemind.
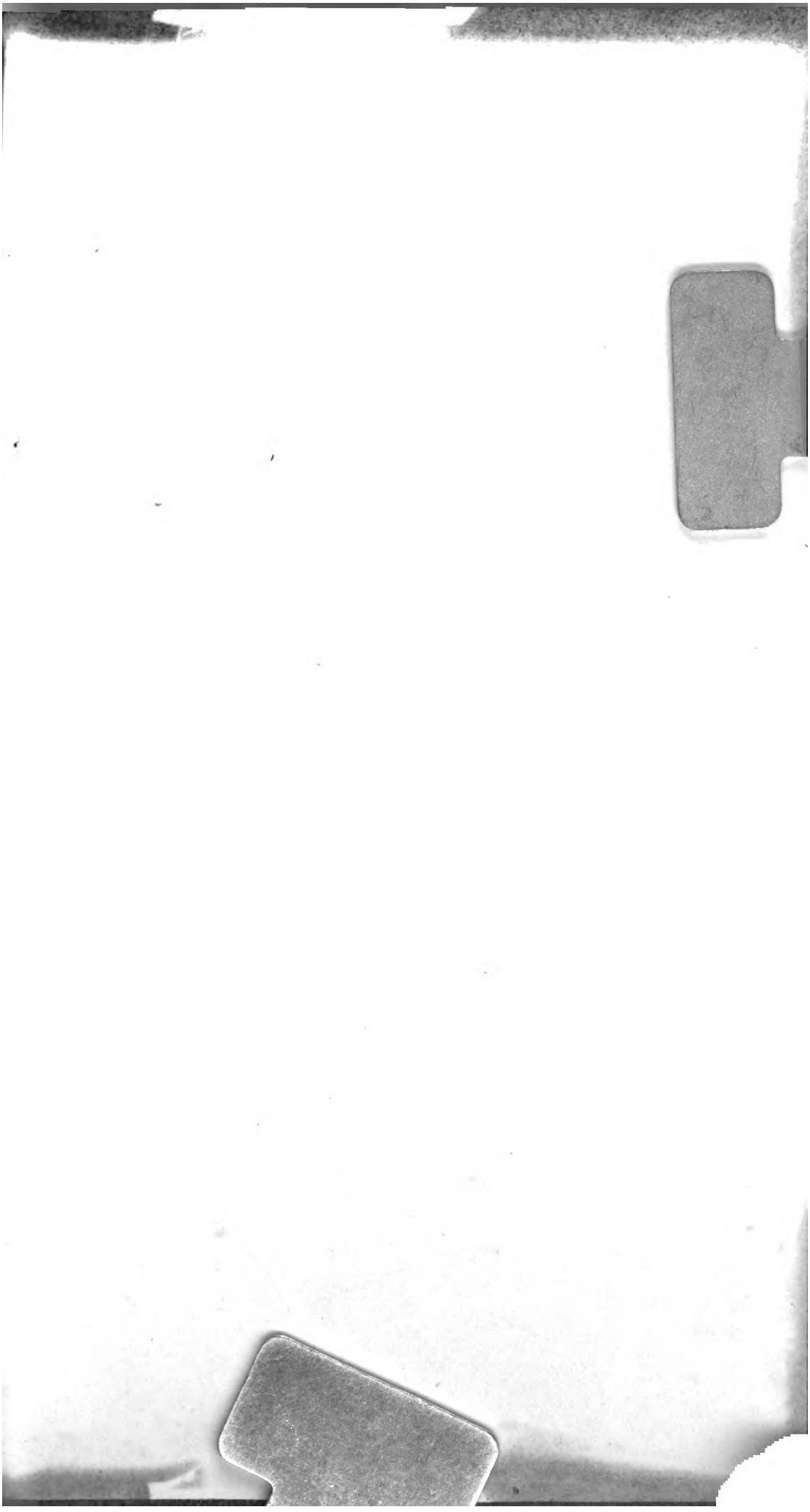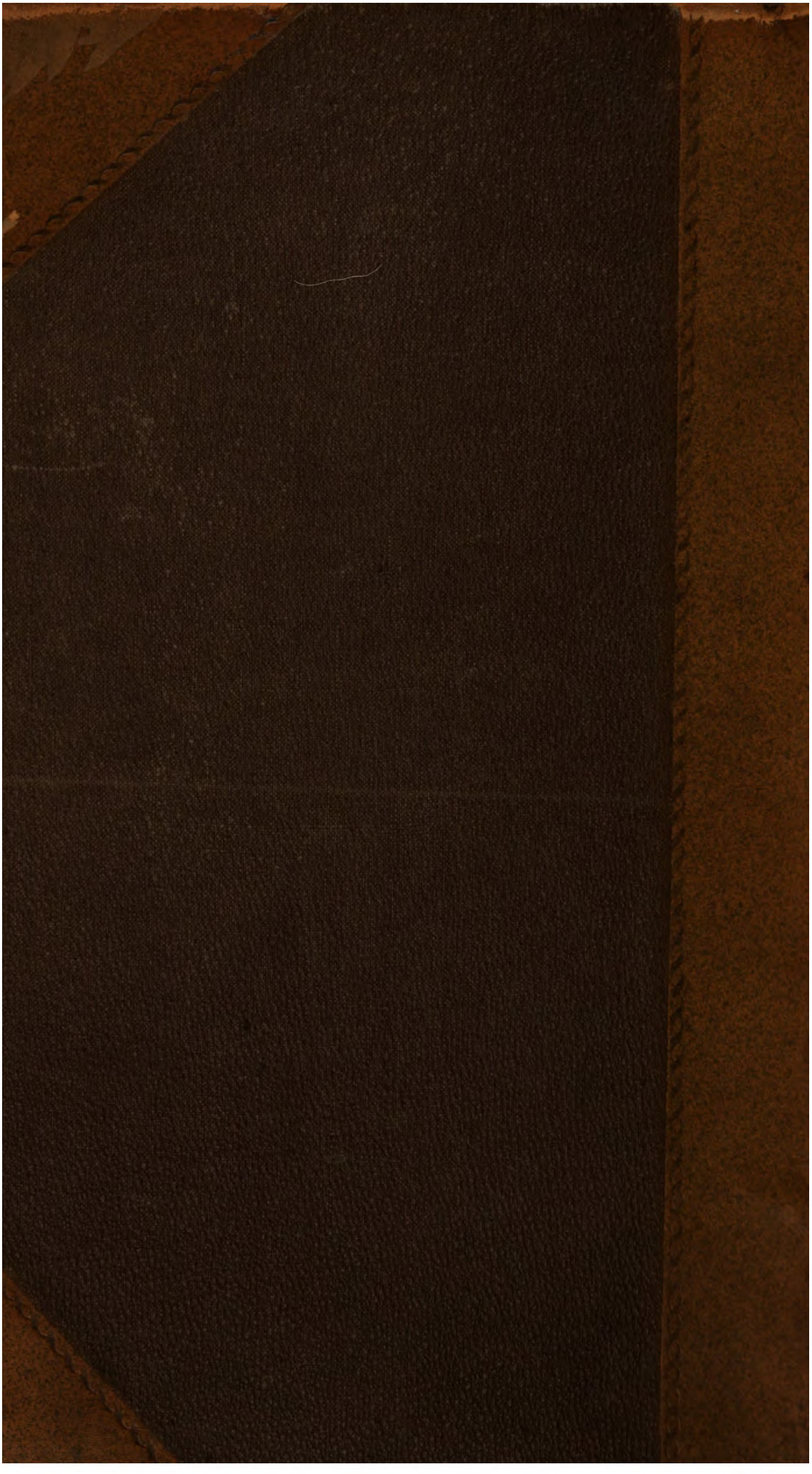
CONSTANTER.